

Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):

Rode, Gotfred.; udgivne af Gotfred Rode.

Titel | Title:

Fortællinger og Vers for Større og Mindre

Udgivet år og sted | Publication time and place: Kjøbenhavn : Gyldendal, 1858

Fysiske størrelse | Physical extent: 132 s. :

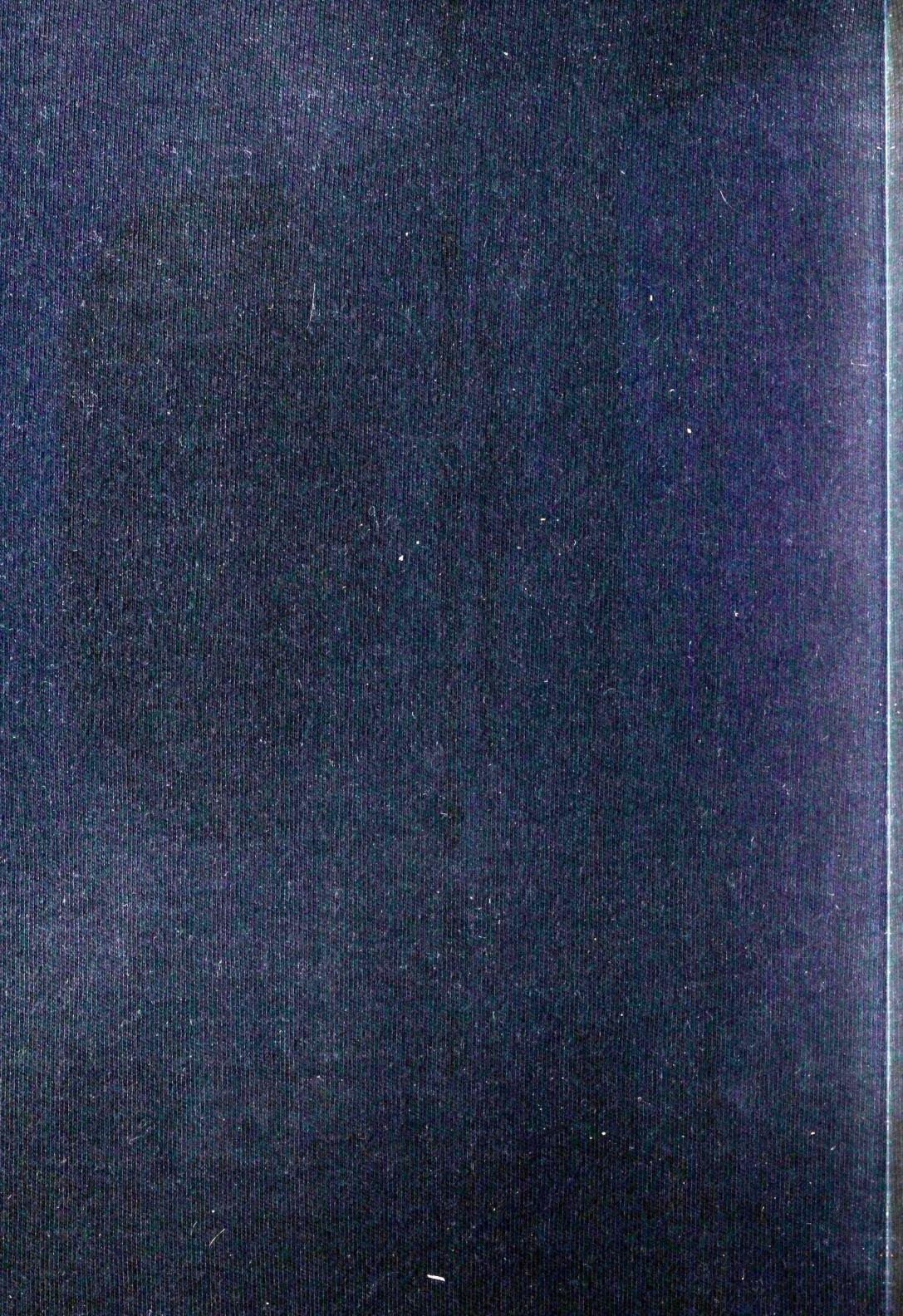
DK

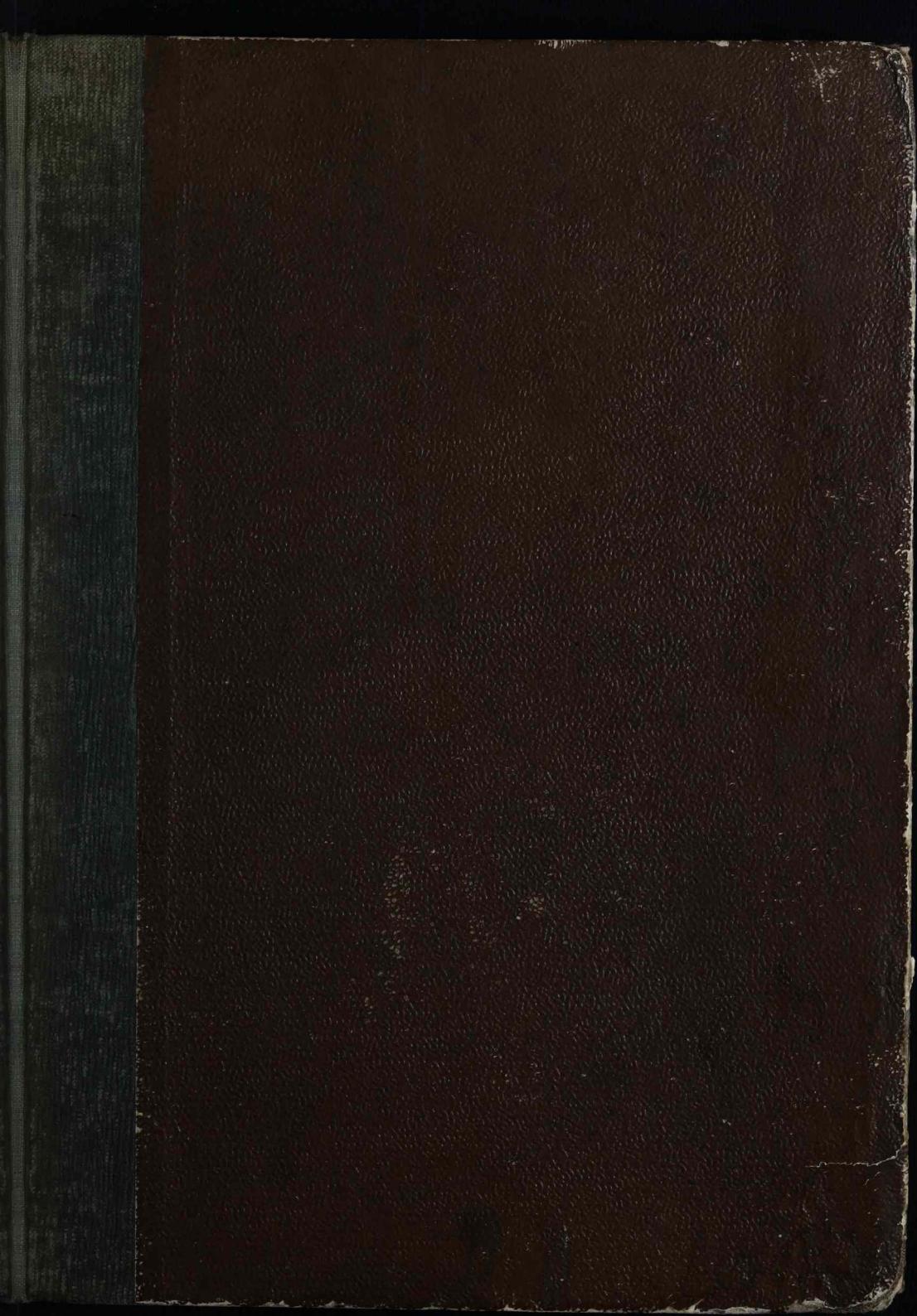
Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

52.-60.-3

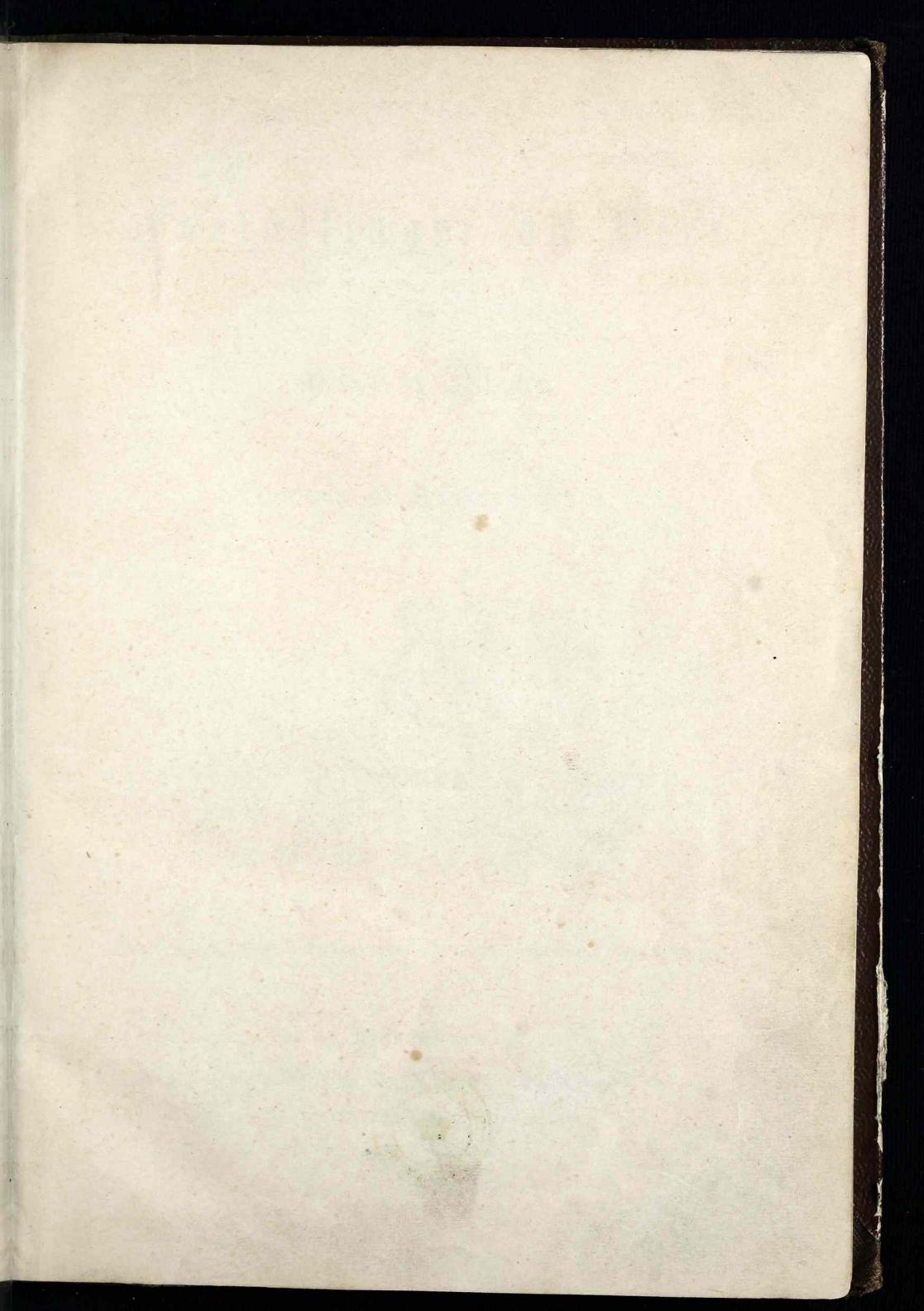
DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 52 8°

115208004905

+Rex

D
D
|||

1

Fortællinger og Vers

for

Storre og Mindre.

Udgivne af Gotfred Rode.

Med 63 Billeder, udforte i Kittendorff & Aagaards Etablissement, samt 2 Melodier.

Kjøbenhavn.

Forlagt af den Gyldendalske Boghandling (F. Hegel), Kittendorff & Aagaard, Th. Lind.

Christies Bogtrykkeri.

1858

Indhold.

	Side.
Slughalsen. Hydsk Folkeeventyr. (Billederne af Zillen)	1.
Storken er kommen. (Billede af Sonne; Text af Udgiveren)	4.
Fær skal sove. (Bloch; C. Richardt)	6.
Pigen og Ænderne. (Zillen; Udg.)	8.
I Engen. (Sonne; C. Richardt)	10.
Svolder slaget. Af Olaf Tryggvasons Saga. Fra Oldsproget ved Udg. (Plan over Skibenes Stilling af Magnus Petersen; Billede 1: Wegener, Billede 2: Frølich)	11.
Norbaggen og Sjællænderen. (Sonne; Udg.)	28.
Uglen. (Zillen; K. Arentzen)	30.
Trengen og Hunden. (Zillen; C. Richardt)	31.
Ragaz (Bad-Pfäffers). Reiseflizze af H. C. Andersen	32.
Mæt og fulten. (Marstrand; Udg.)	37.
Savoharddrengens Sang. (Zillen; C. Richardt)	38.
Hæretets Klage. (Zillen; C. Richardt)	39.
Hunden til Katten. (Zillen; Udg.)	40.
Vandregräshopperne. Af B. Bergsøe. (Zillen)	41.
Dannevirke. Af C. Bloug. (Sonne)	55.
Kugl, Prindsesse og Hest. Hydsk Folkeeventyr. (Dalsgaard)	62.
Hæret og Blomsterne. (Zillen; Udg.)	71.
Hønen med Ellinger. (Zillen; Udg.)	72.
Gaasepigen til Glenten. Af Chr. Winther. (Zillen)	74.
Humlebierne og Hvepserne. Af B. Bergsøe (Zillen)	75.
Hr. Mikkels. (Sonne; C. Richardt)	94.
Den lille graa And. Sjællandsk Folkeeventyr. (B. Pedersen)	100.
Ude i Gaarden. (Zillen; Udg.)	106.
Horten. (Sonne; Udg.)	107.

	Side.
Vagn Aagejsøn. Efter Jomsvíkinge-Saga af Udg. (Wegener)	109.
„Fuglene under Himlen.“ (Billen; Udg.)	116.
Pleiebarnet. (Skovgaard; C. Ploug)	117.
Broder og Søster. Af Gerda Christens. (B. Olsen)	121.
„Ieg troer, der er sjønnest i Danmark“. (Ryhøn; Udg.)	124.
Nøret og Snerlen. (C. Agaard; Udg.)	125.
Efteraarsstormen. (Sonne; C. Richardt)	126.
Hanehyllingerne. Af Udgiveren. (C. Agaard)	128.
Jesper Næsviis. Hydsk Folkeeventyr. (Petersø)	129.
To Melodier af P. Heise („Savoyarddrengens Sang“ og „Gaasepigen til Glanten“).	

Folkeeventyrene ere udvalgte af S. Grundwigs utrykte Samlinger.

Bed „Dannevirke“ og „Gaasepigen til Glanten“ ere Text og Billeder blevne til, uafhængig af hinanden; ved de øvrige Arbeider er Text eller Billeder lagt til Grund, eftersom enten Forfatterens eller Kunstnerens Navn er nævnt først.

Slughassen.

Et jydsk Folkeeventyr.

Der var engang en Mand og en Kone, og de havde syv Haar, et stumperumpet Høl, en Kat og en Hund. Til at passe Haarene havde de en Dreng paa fjorten Aar.

En Dag gik Drengen ud med sin Mellemmad i Marken, og der mødte han Ulven; saa siger Ulven til ham: „Der henne i Marken staae syv deilige Haar, er det dine?“ Ja det er, sagde Drengen. „Godt,“ sagde Ulven, „saa giv mig din Mellemmad, for ellers øder jeg dit ene Haar;“ men Drengen vilde ikke give ham Mellemmaden, og saa spiste Ulven Haaret.

Neste Dag, da Drengen gaaer ud i Marken med sin Mellemmad, kommer Ulven igjen, og det er nu ligesom forrige Gang: Ulven vil have Mellemmaden, Drengen vil ikke give ham den, og saa spiser Ulven nok et Jaar; og det blev ikke heller ved den Gang, men saadan gif det hver Dag, til Ulven havde spist alle Faarene.

Husbonden han blev vred, da Drengen fortalte ham dette; men han satte dog Drengen til at passe det stumperumpede Fol. Saa er det en Dag, at Drengen kommer ud i Marken for at see til Follet, og hvem møder han der? Ingen Anden end Ulven, og den siger til ham: „Dreng, giv mig din Mellemmad, ellers æder jeg dit Fol;“ men Drengen vilde ikke give ham Mellemmaden, og saa spiste Ulven Follet.

Saa gif Drengen da hjem og fortalte Manden, hvad der var skeet, og saa siger Manden til Drengen, at nu skulde han gaae ud i den vide Verden og lede Faarene og Follet op. Drengen gif da ogsaa, sjøndt han vidste jo nok, at Ulven havde spist dem. Da han nu havde gaaet noget, tog han sin Mellemmad op og begyndte at spise, men i det Samme staarer ogsaa Ulven lige for ham og siger: „Dreng, giv mig din Mellemmad, ellers æder jeg dig;“ men Drengen vilde ikke give Ulven sin Mellemmad, og saa spiste Ulven Drengen.

Da Manden mørker, at Drengen ikke kommer hjem, siger han til Konen: Det er galt med den Dreng, at han ikke kommer hjem, jeg maa ud og see efter ham. Og saa tog han sin Mellemmad med og gif ud for at lede efter Drengen, men der møder han Ulven, og den vil have hans Mellemmad; Manden vilde ikke give Ulven sin Mellemmad, og saa spiste Ulven Manden.

Men da Konen mørkede, at Manden ikke kom hjem, gif hun ud for at lede efter ham, det gif hende ligefaadan, hun vilde ikke give Ulven sin Mellemmad, og saa spiste Ulven Konen.

Hunden og Katten, de sad hjemme; men Ingen kom der hjem til dem, hverken Dreng eller Mand eller Kone; saa siger Hunden til Katten: Jeg maa ud og lede efter dem; strax møder den Ulven, Hunden den havde ingen Mellemmad, og saa spiste Ulven Hunden.

Da Katten mørker, at Hunden ikke kommer hjem, tænker den: Jeg maa ud og lede ham op; strax møder den Ulven, Katten havde ingen Mellemmad, og saa spiste Ulven ogsaa Katten.

Men nu havde Ulven da ogsaa spist saa mange, at de ikke kunde faae Plads inde i den. Katten og Hunden kom op at slaaes indeni Ulven, saa rev de Hul paa den, og ud dumpede de syv Faar, det stumprumpede Tøl, Drengen, Manden, Konen, Hunden og Katten; de oversaldt alle i Forening Ulven og flog den ihjel; og saa døde Ulven.

Storken er kommen.

Hvorfor styrte de frem af alle Kæfster,
 Drengen og Tøsen og Moer bagester,
 Og Bedstemoer med den Lille paa Armen,
 Hvad falder dem ud, hvad volder den Larmen?
 Faldt der et Skud eller røtes Trommen?
 Storken er kommen! Storken er kommen! —

— Ja I, som sidde med Vosde omkring,
 Maae vide, det er ingen ringe Ting:
 Der er ingen Egn, hvor den drager hen,
 Som jo siger: Velkommen, velkommen igjen!
 Der er intet Tag paa dens hele Bei,
 Som jo siger: Gud give, du bygged paa mig!
 Thi Storken den er en Lykkens Bagt:
 Dagligt Brød bliver altid fundet,
 Fryd er i Donten, Fred i Blundet,
 Hvor den sin skjærmende Nede har lagt;
 Og Storken den er en Gleedens Fugl:
 Den bærer Foraaret med paa sin Vinge,
 Alle Skovens Blade den lader udspinge,
 Alle Blomster kalder den frem af Skul,
 Alle Sangfugleaabner den Næbbet paa,
 Alle Bække raaber den op af Dale,
 Og alle Folk, baade Store og Smaa,
 Gi'er den Lyft at juble i Skov og Dale! —

O, kommer herud! Hvorfor kun afsæd
 En lille Bisit i den varmeste Sommer?
 Drag ud, naar det hedder: Storken kommer!
 Og I skal see, at I nok jubler med.

Faer skal sove.

Hører du det, min egen Unge,
 Nu maa du kjønt holde Tand for Tunge;
 Vor Faer har været paa Søen en Tour,
 Og han skal til Byes op over Bakken
 Med Kurven paa Nakken,
 Saa han trænger haardt til en Middags-Lunr.
 Lad mig nu see, du er rigtig stille,
 Min egen Lille;
 Det maa du love,
 Vor Faer skal sove!

Den Smaa, han lytter med Andagt til,
 Og lover at være saa slum som en Sild.
 Men som han nu ligger paa Gulvet og roder
 Og støtter op til sin tauje Modter,
 Mens Røfkehjulets mærkværdige Snurren
 Og den mærkværdige Torsf i Kurven
 Er Gjenstand for hans undrende Forsken,
 Faer Andemoer Lyst at hilse paa Torsken.
 Da løber det rundt i Drengens Tanker:
 Den Snaddrebøtte, den kunde nemt
 Forstyre vor Faer, og det var slemt.
 Saa strækker han ud sine Pusselanker,
 Losfer sin Kjæp og slaeaer los paa Anden
 Og vræler, som om han var fra Forstanden:
 Hei, vil du væl! hvor tør du vove!
 Hører du ikke, at Faer skal sove!

„Men Dreng dog! du er jo fra Forstanden!“
 „Nei Moer! jeg vilde blot tysse paa Anden!“

Pigen og Ænderne.

Naa det var nok kurven, som lokked Jer hid;
 Der er Intet for Jer, ei en eneste Bid;
 Paa Ryggen med den! — Men bliv nu herhenne,
 Jeg vil snakke med Jer en lille Æjende;
 Jeg skal hilse Jer hjemmefra; I kan troe,
 At Høns og Duer de savned Jer ikke,
 De synes de sik saadan deiligt No,
 Og var færvig at sprelle af Måd og Drikke;
 Der lød en Kurren og Nyklyk:
 Gudskejov at de Ænder er fløine af Vy!

Men af den No fil de snart en Bækkelse,
 For Grisen slap ud, det blev en Forstrækkelse;
 I veed, lig'som I, har han slemme Noder,
 I Alt, hvad der er, han gaaer og roder,
 Og de kalde ham Endernes store Broder;
 Saa kør han vor Hund og vælted vor Bør,
 Og saa kom han rigtig i godt Hjør:
 Han kællede Halen, slog op med Bagten,
 Og nu kan I troe, der blev en Tagen;
 Naada, hvor han kunde Hønsene sprede,
 De sad rundt paa Luger og Lemme og Lede,
 Den sorte kom heelt op i Storkens Nede.
 Og Alle de skreg: Kyklyk, Kyklyk,
 Lad saa hellere Enderne komme paanh! —

— Det maatte I høre! — Men nu er det Tiden,
 At jeg maa hjem; ja vi sees jo siden. —

Saa løb hun, men efter hende omkap
 Skreg Enderne ivrig: Nab, Nab, Nab!
 Det betyder paa Dansk: Ja du skal ha'e Tat,
 Men Korn fylder bedre i Skrutten end Snak.

I Engen.

Rosenk.

De Blomster i Enge, dem holder jeg af,
Det er som et eneste Blomsterhav;
Og tusind Bier har Honning suget,
Hvor Ingen har gravet og Ingen har lugtet.

Der kneiser Munken med blaa Kalot,
Og Mjøburten dusfer saa sterk og godt;
Og nede hvor Storken vadser sin Høse,
Der blomstrer Engenes gule Rose.

Og trindt det mylrex med hvide og blaae,
Og teet det bølger ned Straa ved Straa,
Man svømmer sig frem, saa høit staær Græsset,
Og man kommer hjem, saa rigt belæsset.

Svolder-Slaget.

Kong Svend Tveskjæg af Danmark, Kong Olaf Skjødkonning af Sverrig og Hakon Jarls fædrevene Søn, Erik Jarl Hakonson, havde længe ønsket paa, hvorledes de skulle komme den norske Konge Olaf Tryggvason til Livs; Hver meente de at have Sit at hævne, og Alle havde de stor Lust til et større eller mindre Stykke af hans Rige. Saa spurgtes det da, at Kong Olaf gjorde et Tog til Venden for at hente nogle Ejendomme, som tilhørte hans Hustru Thyra, der før havde været gift med Kong Bugislav af Venden; og den norske Konges forenede Fjender besluttede da at passe ham op, naar han vendte tilbage herfra; men for at være saa meget desto sikrere, satte Kong Svend den jomsborgiske Hævding, Sigvald Jarl, til at begive sig til Venden for under Venskabs Måske at udspeide Kong Olafs Færd. Det lykkedes Jarlen at indfniigre sig hos Kongen og at opholde hans Afreise, intil der var kommen Bud fra Danmark, at den forenede Flaade var samlet og ventede Kong Olaf ved Den Svolder mellem Rygen og Pommern; vel rygtedes det, at Kongen kunde vente Ufred underveis, men Sigvald forsikrede, at dette Rygte var den største Løgn og tilbød Kongen at følge ham med ti Skibe. Da der samtidig opstod Enuren blandt Nordmændene over at de laae saa længe færdige uden at komme afsted, gav Kongen Enhver, der var færdig med sit Skib, Lov til at begive sig paa Hjemreisen, medens han dog takfede dem, som ikke flyndte sig mere, end at de fulgte med ham. Flaaden blev nu løft, der blev bæst til Bortseiling, Seilene heisedes og med 60 norske og 11 jomsborgiske Skibe styrrede Kongen ud af Havnene; selv seilede han paa sit navnkundige Skib Ormen den lange. Som ovenfor omtalt havde Sigvald lovet Kongen 10 Skibe, det ellevte tilhørte Sigvalds Hustru Astrid, og herom, som om de øvrige Tilbragelser paa dette Kong Olafs sidste Tog, fortæller Sagaen Følgende:

Man siger, at Astrid, Sigvald Jarls Hustru og Kong Bugislavs Datter, kom til Kong Olaf Natten før han seilede bort fra Venden. Astrid sagde ham den skjære Sandhed, at den danske og svenske Konge og Erik Jarl laae i Bag-

holdt for ham med en uovervindelig Hær, og hun bad Kongen inderlig, at han ikke maaatte udsætte sig for sine Djenders Efterstræbelser; men Kongen svarede: „Ieg forandrer ikke min Reise for et saa usikert Rygtes Skyld, som jeg ikke veed, hvormeget Sandt der er i; min Ven Sigvald vilde nok have varet mig, dersom han havde hørt, at der var lagt svigfulde Raad op imod mig; men selv om jeg vidste, at det var sandt, hvad du siger, saa vilde jeg dog ikke flye for et Møde med mine Uvenner, thi Gud har Magt at give den Seiren, som han vil.“ Da sagde Astrid: „Saa vil jeg kun bede dig om een Ting, at du vil tage den Hjælp af mig, som jeg kan hde dig til at komme bort, hvis du skulde behøve den.“ „Det tager jeg imod,“ sagde Kongen, „hvis Nøden byder;“ og dermed skiltes de.

Den Dag, da Kong Olaf lod sin Flaade legge ud af Havnens, blæste der en sagte Wind, men gunstig, saa snart de kom ud fra Land; alle smaa Skibe, som løb hurtigere, seiledede dersor ud paa Havet; men Sigvald Jarl, som seiledede nær Kongeflibet, raabte over til dem og bad Kongen seile bag efter sig. „Ieg veed bedst,“ sagde han, „hvør Sundene ere dybest her mellem Øerne, og det kan I behøve med Eders store Skibe.“ Jarlen seiledede da frem foran med sine Skibe og Kong Olaf efter med sine de store. Men da Sigvald Jarl seiledede ind ved Den Svolder, roede nogle Mænd ham imøde paa en Skude; de sagde Jarlen, at den danske og svenske Konges Flaade laae der i Havnens foran dem; da lod Jarlen stryge Seil, og med Larerne roede de Skibene ganske langsomt ind under Den. Jarlen havde ti Skibe, som han havde lovet Kong Olaf til Hjælp, hvis han behøvede det; men der var endnu et eller to vendiss Skib, hvorpaa, som sagt, Astrid Kongedatters Mænd skal have været; denne Snekkle kredsedde omkring Jarlens Skibe, men dog i nogen Afstand. Kong Olaf seiledede nordøster med Stortibene, og han havde ogsaa elleve Skibe, men hele den øvrige Hær var da seilet bort ud paa Havet.

Danelungen Svend, Sveakongen Olaf og Erik Jarl laae, som forhen sagt, der under Den med hele deres Flaade; Beiret var smukt og klart Solsskin. Alle Høddingerne og et stort Følge af Hæren med dem gif da op paa Holmen, og da de der saae, at saa mange af Nordmændenes Skibe seiledede sammen ud paa Havet, blev de overmaade glade, thi deres Hær knurrede, fordi de havde ligget der til ingen Nutte saa længe, at Somme endog saa ansaa det for twilsomt, om Norges Konge vilde møde dem. Nu saae de, at der seiledte et stort og stadseligt Skib, og strax udbrød begge Kongerne: „Det er et stort og sjeldent smukt Skib, det maa være Drmen lange.“ Erik Jarl svarede: „Det er ikke Drmen

lange; det er vel et stort og smukt Skib, men det skal vise sig, at Ormen er
 baade større og prægtigere;" og det var ogsaa faaledes som Jarlen sagde, det
 Skib eiede Styrkaar af Gimse. Lidt efter saae de, at der seiledte et andet Skib,
 der var meget større og havde et Hoved paa; da sagde Kong Svend: "Der seiler
 Ormen lange, lad os nu flynde os til vores Skibe og ikke være alfor sene til
 at gaae imod dem." Erik Jarl svarede: "Det er ikke Ormen lange, skjønt det
 er vel udrustet;" og det var som han sagde; det Skib eiede Kong Olafs Broder,
 Thorkel Nefja, som dog ikke selv var ombord. Nu kom der atter et smukt,
 stort Skib seilende frem; da sagde Kong Svend: "Der seer vi nu Kongeslibet."
 Jarlen svarede: "Bist er det et stort og stadseligt Skib, men Ormen lange er
 dog langt prægtigere." Strax efter seiledte der et fjerde stort Skib, og disse to
 Skibe eiede Kongens Svogre, Thorgeir og Hyrnning fra Bigen, men de styrrede
 ikke selv Skibene, de var nemlig begge to hos Kong Olaf paa Ormen lange.
 En lille Stund senere seiledte endelig det femte Skib, og det var meget større
 end de forrige; da sagde Kong Svend leende: "Nu er Olaf Tryggvason bange,
 siden han ikke tør seile med Hoved paa sin Drage." Erik Jarl svarede: "Det er
 ikke Kongens Skib; jeg hænder dette Skib noie og Seilet med, det har jo
 stribede Seil, det er Erling Skjalvens fra Inderen; lad os lade dem seile, for
 jeg kan forsilke jer om, at der er saadanne Mænd der indenborde, at hvis
 vi lægger til Slag med Olaf Tryggvason, saa staer vi os bedre ved, at der er
 et Hul i hans Flaade, end at dette Skib fylder det ud, faaledes som det er besat;
 jeg troer nemlig nok, at Erling selv styrer det." Da sagde den svenske Kong
 Olaf: "Vi vil dog ikke heller være alfor bange for at flaaes med Olaf Tryggva-
 son, om han ogsaa har et stort Skib, thi det vilde være en ubodelig Skam, om
 vi laae her med en uovervindelig Hær, og han seiledte bort ad Alfarvei, lige
 for vore Dine." Erik Jarl sagde: "Lad os lade dette Skib seile bort, ligesom det
 forrige, for jeg skal sige jer en Tidende, der er ligesaa god som den er sand, at
 Kong Olaf endnu ikke er seilet omkring os; og I skal sandelig nok idag komme
 til at prøve at flaaes med ham. Ja, skjønt hver af os Tre, som skal hedde
 Høvdinger for denne Flaade, har draget en stor Hær sammen, kan vi dog vente
 at faae en saadan Kamp for Dagen er til Ende, at vi skal synes, vi har Ar-
 beide nok, selv om de Skibe, der nu ere seiledte omkring, ikke ere med i Slaget!"
 Og Erik havde gjættet ret, Erling var der paa sit Langskib, og seiledte da fra
 sin Svoger Kong Olaf, saa han albrig faae ham mere, og ligedan mange andre
 rafse Mænd og Venner af Kongen. Ikke længe efter at disse fem Storskibe
 vare seiledte forbi — alle Flaadens Smaaskibe vare jo seiledte allerede før —

saae de og hænde Sigvald Jarls Skibe, som dreiede af ind under Holmen; derefter seiledes der tre Skibe, og et af dem var et Skib med Hoved paa, da sagde Kong Svend: „Alle Mænd til Skibene, her seiler Ormen lange.“ Erik Jarl sagde: „De har mange andre store og stadselige Skibe end Ormen lange, og der er kun faa af dem seiledes forbi endnu; lad os vente!“ Da sagde mange Mænd: „Nu kan man see, at Erik Jarl ikke vil slaaes med Olaf Tryggvason; han tor ikke hævne sin Fader; men det er en saa stor Skam, at den skal spørges om alle Lande, hvis vi ligger her med en saadan Styrke, og Norges Konge seiler lige forbi os ud i Havet med en Haandfuld Folk imod vor Hær at regne.“ Erik Jarl blev meget vred over deres Tale og befalede alle Mænd at gaae til Skibene; „men,“ sagde han, „jeg venter, at skjønt de Danske og Svenske nu twivler saa meget om mit Mod, saa skal dog Ingen af Jer, før Sol gaaer i Hav i Aften, være rasfere end jeg og mine Mænd.“ Da de nu gik ned, saae de, at der seiledte fire store Skibe, og eet af dem var en stor forgyldt Drage; da sagde mange Mænd, at Jarlen havde talt sandt; her seiler nu Ormen lange, sige de, og det er et saa vidunderlig stort og smukt Skib, at intet Langskib af den Skønhed og Størrelse er bygget i Norden; det er ikke underligt, at den Konge er vidt berømt, som har Evne til at lade gjøre saa dyrt et Skib. Da stod Kong Svend op og sagde: „Høit skal Ormen bære mig i Kvæld, ham skal jeg styre!“ Dertil svarede Erik Jarl: „Om ogsaa Kong Olaf Tryggvason ikke havde flere Skibe end dette ene, som vi seer nu, saa vilde Kong Svend aldrig faae vundet det fra ham med sin Danehær alene!“ — Men disse store Skibe med Hovederne, som de troede var Ormen lange, vare: det første Tranen, det andet Ormen forte. Nu jog alt Folket ned til Skibene, tog Teltene af, og Høddingerne ordnede Haeren til Angreb. Dernæst forteller man, at de kastede Lod om, hvem der først skulde legge til Kongeskibet, Ormen lange, selv, og Ladden træf den danske Kong Svend, saaledes at han først skulde legge til, derefter den svenske Konge Olaf, og til sidst Erik Jarl, hvis det behovedes; og Enhver skulde eie de Skibe, som han selv med egen Styrke ryddede og vandt fra Kong Olaf. Men som Høddingerne talte om disse Ting, saae de, at der seiledte tre meget store Skibe og til sidst et fjerde; paa Forstavnens af dette sidste Skib saae de Alle et stort Dragehoved, der saae ud som litter Guld, og da Solen skinnede paa det, lyste det vidt over Søen; de undredes Alle meget over Skibets Længde, for det varede en god Stund, imellem at de saae Forstavnens og til Bagstavnens kom frem; da vidste de Alle, og det modsagde Ingen, at det var Ormen lange. Ved dette Syn blev mangen Mand taus, og Forsædelse og Angst kom over Maengden;

og det var ikke underligt, thi dette store Skib bragte saare Mange Døden. Men Erik Karl udbrød: „Dette prægtige Skib passer sig for en saadan Konge, som Olaf Trægvason er; for det er med Sanden sagt om ham, at han rager saa meget frem over andre Konger, som Ormen lange over andre Skibe.“

Da Sigvald Karl og hans Mænd havde stroget Seil paa deres Skibe og roede ind under Holmen, opdagede Thorkel Dydril paa Tranen og andre Skibshøvdinger, som fulgte ham, dette, og strog da ogsaa Seil, roede ind efter ham, og Thorkel kaldte paa ham og spurgte, hvorfor han ikke seilede videre. Karlen sagde, at han vilde vente paa Kong Olaf; „jeg er bange for,“ figer han, „at vi har Alfred foran os.“ De lode da Skibene drive, indtil Thorkel Nefja kom med Ormen forte og de fire Skibe, som fulgte ham; der blev sagt dem den samme Tidende, de strog da ogsaa Seil og lod drive for at vente paa Kong Olaf; men Kongernes Flaade laa inde i Havnens, og Ingen kunde see, hvor stor Hær de havde. Da nu Kong Olaf seiledede hen til Holmen, og han saae, at hans Mænd havde stroget Seil og ventede paa ham, styrrede han ind imod dem og spurgte, hvorfor de ikke seilede; de sagde Kongen, at der laa dem en fjendtlig Hær i Veien og bad ham at flyve. Da Kongen hørte dette, stod han op i Lyftingen*) og raabte til sine Mænd: „Raft ned med Seilet, Nærerne ud, tag Farten af Skibet; jeg vil heller flaaes end flyve; jeg har endnu aldrig flyvet i Slag; Gud maa raade for mit Liv, men flyve gjør jeg ikke; det er ingen ret Konge, som flyver for sine Fjender af Frygt.“

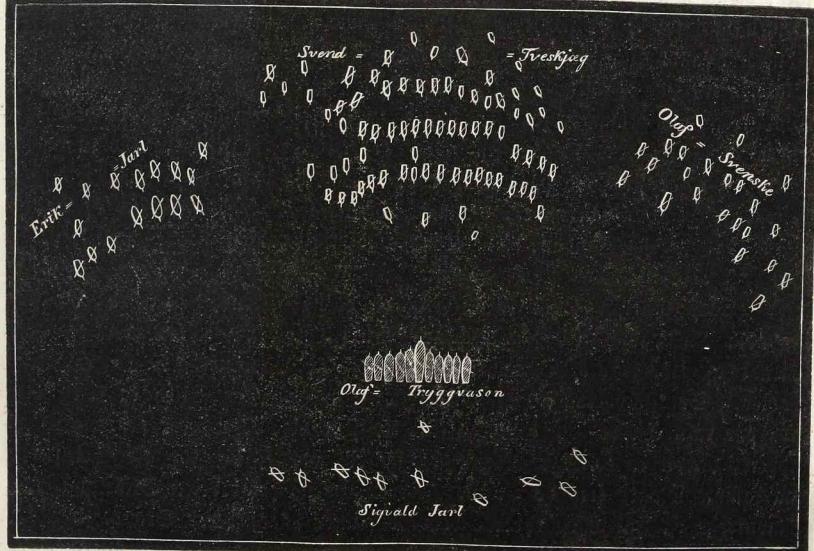
De gjorde nu, som Kongen bød, og Ormen løb frem for Skibene; Skibsfolket sjød de andre Skibe frem med Nærerne; da roede ogsaa Kongernes hele Flaade ud fra Den, og Høvdingerne blev meget glade over at see, Kong Olaf var kommen i deres Baghold. Men da Kong Olaf Trægvason og alle hans Mænd saae, at Søen i deres Nærhed var vigt bedækket med Modstændernes Skibe, da sagde en klog og tapper Mand, Kongens Morbroder Thorkel Dydril, til Kongen: „Herre, sagde han, her er en stor Overmagt at flaaes imod, lad os heise vores Seil og lade staae ud til Havns efter vor Flaade; det kan nok naaes endnu, mens vores Fjender ruste sig til Slag; man kan ikke kalde den

*) Om forekommende Skibsudtryk. Følgende: Foran Masten var det ene „Førrum“; „Lyftingen“ var en Slags Skabt i Bagstaven; mellem Lyftingen og Masten var 1) nærmere Masten: „Kræpperummet“ (det nævne Rumi); 2) ved Lyftingen: det ørdest „Førrum“. — Den næstfornemste Mand ombord var „Stavnboen“, som besaledt i Forstaven og havde Hovedbannet (var Hovedsmændens „Mørkesmand“); hans Undergivne kaldtes ogsaa „Stavnboer“; de øvrige Krigere i Forstaven hed „Trembyggere“. (Efter N. M. Petersens Dansk. Hist.)

Mænd ræd, som gaaer forsigtig tilbærks med sig og sin Hær.“ Da svarede Kong Olaf og raabte høit: „Høest Skibene sammen; man rufte sig til Slag og drage Sværdene, mine Mænd skal ikke tænke paa Flugt!“ — Kong Olaf lod de elleve Skibe, han havde der, blesse til Sammenlegning; Kongeffibet var i Midten med Ormen korte paa sin ene og Tranen paa sin anden Bord, og de fire andre Skibe derfra ud til begge Sider. Skjønt det vel var store Skibe, han havde, var der jo dog kun en lille Haandfuld Folk mod hans Fjenders uovervindelige Hær. Da savnede han, som man kan tænke, sin Flaade; og det er mange forstandige Mændes Menning, at hvis Kong Olaf havde haft de fem store Skibe, som forblev nævnte, og hele den Skibsflaade, der var seilet fra ham, med alle de rafte Mænd, der var ombord, da skulde han snart have vundet Seir over sine Modstandere, saa svært som det nu faldt de tre Høvdinger med deres umaadelige Hær at overvinde ham med de Par Skibe; han her havde.

Kong Olafs Mænd lagde nu Skibene sammen; men da Kongen saae, at de vilde sammenbinde Stavnene paa Ormen lange og Ormen korte, raabte han høit: „Læg det store Skib bedre frem, jeg vil ikke være bagerst af alle mine Mænd, naar Slaget begynder.“ Da sagde Kongens Markesmand og Stavnbo, Ulf den Røde: „Hvis Ormen skal ligge saa meget længere frem, som han er større og længere end de andre Skibe, saa bliver Forstavnien udsat.“ Kongen svarede: „Jeg lod Ormen gjøre længere end andre Skibe, netop fordi den skal ligge saameget desto djærvere frem i Strid, og være let at kjende baade under Slag og under Seil; dengang vidste jeg ikke, at jeg vilde saae en Stavnbo, der er baade rød og ræd!“ — Ulf svarede: „Vær du ikke mere ræd, Konge, til at værge for Lyftingen, end jeg for Stavnien!“ — Kongen havde en Vue i Haanden, lagde en Piil paa Strengen og sigtede paa Ulf. — „Skyd ikke paa mig, Herre, sagde Ulf, men hellere paa dine Fjender, det er nyttigere; hvad jeg gør, det gør jeg dog for dig; det kan være, at, før det bliver Aften, vil du synes, at dine Mænd er ikke for mange.“ Kongen tog Pilen bort og skyd ikke; men imens de talte saaledes sammen, saae Kongens Mænd, at den vendiske Snekke, der havde seilet alene om Dagen, nu løb saa stærkt ind mod Ormen bagtil ved Lyftingen, at man neppe kunde følge den med Øjnene; en Mand stod op i Stavnien og talte med Kongen i et ubekjendt Tungemaal, og Kongen svarede i det samme, saa at Nordmændene ikke kunde forståe dem; de talte kun et Dileblik sammen, derefter roede de paa det lille Skib til Land og lagde sig for Anker der. Kongens Mænd spurgte ham, hvem de fremmede var, som havde talst med ham. Han svarede kun: „Det var vore Venner fra Venden.“

Kong Olaf stod paa Lyftingen, høit over alle de Andre; han var let at kjende, thi han havde gyldent Skold og Hjelm, og en kort rød Silkefjortel uden over Brynjen; da han nu saae, at hans Modstanderes Flække begyndte at dele sig og Bannerne blevne satte op for Høvdingerne, spurgte han sine Mænd: „Hvem er Høvding for Flaaden her ligeoverfor?“ Der blev svaret ham, at der laa Kong Svend med Danehæren. Kongen sagde: „For de blode Karlle vil vi ikke være bange; der er jo ikke mere Mod i en Dansk end i en Daa; aldrig har de Danske vundet Seir over Nordmændene, og de skal heller ikke seire over os idag! Men hvem raader for de Folk, som ligge tilhøire for de Danske?“ — „Det er Kong Olaf Svenske med hans Hær.“ — Kongen sagde: „Svenskerne vil nok finde, at det var lettere og behageligere at sidde hjemme og sliske Blodboller, end at gaae mod Ormen idag under Eders Baaben; jeg troer ikke, vi behøver at være bange for de svenske Hestecædere! Men hvem eier de store Skibe der paa Bagbord af Danskerne?“ — „Det er Erik Jarl Hakonsens.“ Da sagde Kong Olaf: „Ja, de har lagt en Flaade mod os med mange mægtige Mænd, og Erik Jarl kan vel have Grund til dette Møde; af ham og Hans kan vi vente os en skarp Strid, thi de er Nordmænd som vi.“

Kongerne og Jarlen roede nu hurtig frem; Kong Svend lagde sine Skibe mod Ormen lange, Olaf Svenske ud fra ham igjen med Stavnene mod de yderste af Olaf Tryggvasons Skibe, og paa den modsatte Side lagde Erit Jarl til; han havde et overmaade stort Skib, en Barde, som han pleiede at bruge i Viking; der var Skeg øventil paa begge Bord, og ned fra Skegget en tyk Jernplade, lige ned i Søen; derfor blev Skibet kaldet Jernbarden og var stærkest af alle Skibe. Nu blev der blaest til Angreb, begge Hære raabte Kampraab, og derpaa begyndte et haardt Slag. Sigvald Jarl lod skodde med Alarerne paa sine Skibe, og lagde ikke til Striden dengang; om ham er der kun lidt fortalt i dette Slag.

Kong Svend lagde mod Kong Olaf Tryggvason med 60 Skibe; hans Mænd stak Stavnene saa tæt som mulig til begge Ormens Bord, og den rakte jo meget længer frem end Kong Olafs andre Skibe; ligeledes angreb de Danske Ormen korte og Tranen med megen Kraft, og nu blev Striden haard og blodig. Alle Trembyggerne paa Ormen stod i Huggestrid, saamange som funde komme til; men Kong Olaf selv og de, der stod bagerst, bringte Buer og korte Sværd og dræbte med dem mange Danske, saarede Nogle, — dog faldt ogsaa mange af Kongens Mænd i dette Dieblik —; men da Angrebet paa Ormen blev for Alvor sterk, gik Kongen ogsaa frem i Huggestriden og kløvede mangen Mands Isse med sit Sværd. Det blev de Danske en svær Kamp, for Stavnboerne paa Ormen lange, Ormen korte og Tranen fastede nu Ankere og Stavnkroge paa Kong Svends Skibe, og med deres Baaben huggede de nedad under deres Fodder, da de stod saameget høiere; de ryddede alle de danske Skibe, som de sik Hold paa; men Kong Svend og de af hans Hær, som slap derfra, flyede over paa andre, og lagde derefter trætte og saarede ud af Skudvidde; det gik da saadan, som Kong Olaf Tryggvason havde gjættet, at de Danske sejrede ikke over Nordmændene.

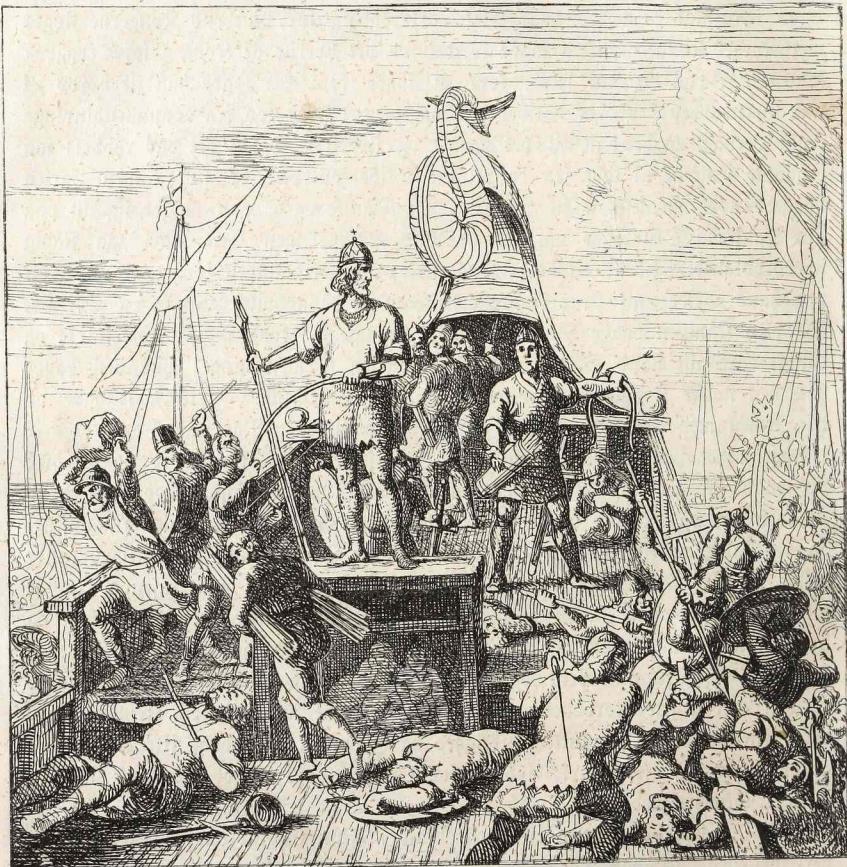
Olaf Svenske lagde til isteden, da Kong Svend lagde fra; og der begyndte nu paanh en meget haard Strid; før Larm lød der og høie Straal af Kæmpernes Opmuntringsraab og af Baabenbraget, da Staalene mødtes. Svenskerne lagde mod Ormen lange med femten Skibe og deres Angreb var ræft, da de kom til med friske Krester, men Nordmændene værgede sig tappert, dræbte en Mængde Mænd og saarede Nogle, og det git Svenskerne paa samme Maade som de Danske: Nordmændene holdt deres Skibe fast med Stavnkroge og Ankere og ryddede dem, de funde naae; deres Sværde skrev een Lov for alle Svenske, som de kom paa Hug nær. Da blev Svenskerne kjede

af at holde Stand; de havde mistet meget Folk og deres Stor-Skibe, og Kong Olaf Svenske havde ikke vundet større Ere end han havde før, men var glad over, at han slap derfra med Livet. Saaledes havde Olaf Tryggvason jaget baade de Danske og de Svenske paa Flugt.

Nu skal vi høre, hvad Erik Karl tog sig for, medens Kongerne sloges med Norges Konge. Jarlen lagde først imod det yderste af Kong Olaf Tryggvasons Skibe paa den ene Ilsi, som vi sagde før; der lagde han sidebords til med Fernborden, ryddede Skibet og huggede det strax løs fra Sammenbindingerne; dernæst lagde han til det næste, og sloges til ogsaa det var ryddet; saa begyndte Folkene at løbe fra de mindre Skibe op paa de store, men Jarlen huggede løs, hvad han fik ryddet. De Danske og Svenske lagde sig nu paa alle Kanter i Skudvidde om Kong Olafs Skibe, men Erik Karl laa stadig sidebords med Skibene og holdt Huggestrid, og efterhaanden som der faldt Folk paa hans Skibe, gif strax Andre op isteden af de udhvilte Danske og Svenske. Da blev Kampen baade haard og heftig, mange af Kong Olafs Folk faldt, og til sidst vare alle hans Skibe ryddede, undtagen Ormen lange; paa den havde hele den norske Konges vaabenføre Mandskab samlet sig. Erik Karl lagde da til Ormen med fem store Skibe, og sidebords til med Barden. Han stod selv i Forrummet paa Skibet, hvor der var opstillet en Skjoldborg; og nu blev der baade hugget med Sværd og stukket med Spyd og kastet med Alt, hvad Vaaben var og Hænder kunde tage; Nogle sjød med Bueskud eller Haandskud, og der faldt en saadan Regn af Vaaben over Ormen, at man neppe kunde værge sig med Skjoldene. Kong Olafs Mænd blev da saa rasende, at de løb frem og op paa Rælingen for at naae deres Fjender med Sværdhug og dræbe dem, men de fleste af disse havde fundet det for haardt at prøve Huggestrid med Kongens Kæmper, og havde derfor ikke lagt sig saa nær ind under Ormen; det tænkte Nordmændene ikke paa, de vilde kun bestandig frem og slaae deres Fjender ihjel; for litter Hidsighed og Hævnlyst hufsede de ikke Andet, end at de sloges paa slet Mark, løb derfor lige ud over Borde og sank saa ned mellem Skibene med deres Vaaben.

Der var hos Jarlen en norsk Mand, Finn Ebyndson fra Hærlandene; der fortelles, at han var den dygtigste og meest sikkertræffende Bueskytte i Norge; han havde gjort Einar Tambestjælvers Bue. Einar stod i Krapperrummet paa Ormen og sjød om Dagen med Bue derfra; han sjød haardest af Alle; han sjød efter Jarlen med en Piil, og den sloi ind i Noerknappen

ligeover Jarlens Hoved saa haardt, at den gif i ligetil Pilebaandene*). Jarlen saae efter den og spurgte sine Mænd, om de vidste, hvem der skjod saa haardt, og i samme Øieblik kom der en anden Piil, der gif Jarlen saa nær, at den

flo i mellem hans Side og hans Arm og agterud i en Fjæl, saa at Odden stod igjennem. Da sagde Jarlen til Finn Egvindsøn: „Skyd den store Mand der i

*.) hvormed Fjæren bestes til Skafstet.

Krapperrummet." „Skyde ham kan jeg ikke," svarede Finn, „thi hans Dødstund er ikke kommen endnu, men maaskee kan jeg knække ham hans Bue;" dermed skjod han en Piil, der træf midt paa Einar's Bue, idet han tredie Gang spændte den saa haardt han kunde, og med en høj Skyd gik Buen over. Da raabte Kong Olaf: „Hvad bræst saa bragende?" „Norge af din Haand, Konge!" svarede Einar. „Mei saameget bræst dog ikke," sagde Kongen, „thi Gud og ikke din Bue raader for mit Rige; tag du nu min og skyd med den." Kongen kastede Buen til ham, Einar tog den op og spændte den strax lige ud til Pilespidsen; da sagde han: „For veeg, for veeg er den Vældiges Bue," kastede saa Buen tilbage til Kongen, tog Sværd og Skjold og sløges djaervt.

Men fra Ormens Lyfting skjod Kong Olaf Tryggvason Dagen lang stundom med Buelfud, stundom med Kastespyd, og stadig to ad Gangen; og det har Alle sagt, haade hans Venner og hans Fjender, enten de havde været selv tilstede eller havde faaet Tidender om Begivenhederne der, at de veed Ingen, som har kæmpet mandeligere end Kong Olaf.

Kong Olaf havde det fremfor de fleste Konger, at han gjorde sig saa let kjendelig i Slag; Folk vidste ikke noget Exempel paa, at nogen Konge havde vist sig saa aabenbart i Striden for sine Fjender, og det mod en saadan Overmagt, som han havde at gjøre med; han lagde derved sin Kjælhed og Sjælsstyrke for Dagen, saa at Alle kunde see, at han skydede ingen Fare; og jo mere aabent og trygt han viste sig, desto mere Kædel og Frygt indgjod han. Kongen faae nu frem over Skibet, at hans Mænd svang deres Sværd ofte nok og huggede tild; men han faae tillige, at Sværdene beed slet. „Sætter I ingen Kraft i Eders Sværd-hug, siden de ikke bider for Jer?" spurgte han høit. „Herre," var der en Mand, som svarede, „vore Sværd er baade fløve og brustine." Da gif Kongen fra Lyftingen ned i Forrummet, lufkede op for Hojsædeslisten, tog mange smukke, sharpe Sværd frem og gav sine Mænd; men da han rakte ned med hoire Haand, faae de, at der løb Blod ned fra Armslinnerne; dog vidste Ingen, hvor han var saaret.

Sterkest og farligt for Fjenderne var Forrumsmændenes og Stavn-boernes Forsvar, thi der var baade meest udsøgt Mandskab og høieste Bord, men da Mandefaldet tog til paa Ormen, faldt Folkene meest midtslibbs, baade af Saar men dog meest af Træthed, og man mener, at dersom disse Tappre havde kunnet føre Bæret tilende, saa var Ormen seent bleven taget.

Da der blev thyndt omkring Masten, gjorde Erik Jarl sig rede til at entre Ormen selv seintende og kom ogsaa op paa den; da gif Kong Olafss

Svoer, Hyrning, imod ham med en Flok Folk, og nu blev der en overmaade haard Strid mellem dem, thi Hyrning floges meget djerot, og Enden blev, at Erik Jarl rykkede tilbage og sprang ned paa Barden, og de Mænd, som havde fulgt ham, deels faldt deels saaredes; men Hyrning blev meget berømt af denne Kamp. Da Erik Jarl var kommen ned paa sit Skib, sagde Kong Olaf: „Hvad! Kørte I Jarlen ned af Ormen?“ De sagde: Ja. „Det var brav gjort,“ siger Kongen, „og det ventede jeg, thi Jarlen seirer ikke over os, saa- lenge han har Thor i Stavnien!“ Dette hørte mange Mænd og Erik Jarl ogsaa. Jarlen lod nu Ligene og de Saarede tage bort af Barden, og sik friske Folk isteden af Danske og Svenske. Der er de, som fortælle, at han dengang lovede at lade sig døbe, hvis han sik taget Ormen; og dette til Bevits for disse Folks Fortælling: Han kastede Thor bort og satte et Crucifix istedenfor op i Bardens Stavn. Da han nu havde rustet sig paany, sagde han til en klog Mand og stor Hovding, som stod der hos, nemlig Thorkel høie, Sigvald Jarls Broder: „Siden du er den klogeste af alle Mænd,“ siger han, „saa giv mig nu et Raad, det bedste du veed, til at tage Ormen.“ Thorkel svarede: „Ieg kan ikke give noget Raad, som er ganske sikert, men jeg vil sige, hvad jeg synes rimeligt kunde due: du skal tage store Planker og lade dem falde ned paa Ormen, saa den kommer til at helde, thi naar dens Bord ikke ligge høiere end andre Skibe, saa vil Entringen blive jer lettere; andet Raad kan jeg ikke give, hvis det ikke kan hjælpe.“ Jarlen beredte sig til at gjøre, som Thorkel sagde.

Under denne Raadslagning, og mens der blev nogen Hvile i Slaget, bad Kong Olafs Mænd ham, at han paa en eller anden Maade vilde see at komme bort; de sagde, som sandt var, at Jaren var først, naar han var tilstede, og at det var rimeligt, at alle hans Mænd vilde faae Liv og Fred af hans Fjender, saaqnart de vidste, at han var borte; de sagde tillige, at det kunde vel endnu lade sig gjøre at heise Seil og staace til Havns nordøster til hans Flaade, hvis han hellere vilde det. Men Kongen svarede som før, at han vilde ikke flyve for sine Fjender, saa- lenge han kunde holde sit Skib uafkadt, og meente, at det ikke engang vilde være rigtigt af ham, „for,“ sagde han, „jeg er endnu ikke faa vis paa, at de faae taget Ormen, mens saamange rasse Mænd for- sware den.“

Som de talte om dette, roede den samme vendiske Snekke, der havde ligget alene ved Land hele Dagen, og som vi sagde, havde lagt sig til Samtale med Kongen før Slaget, ind mod Ormen; Mændene paa dette lille Skib gjorde det fast agter ved Lyftingen og tilbød Kong Olaf, at de vilde gaae op paa

Ormen og flaaes for ham; de sagde, at de vilde gjerne falde med Kongen der, eller flygte bort med ham, hvis Skæbnen blev saadan. Kongen svarede: „Det hjælper mig ikke, at I gaaer op paa Ormen og kæmper hos os, men det kan være, det vil blive mig til Nytte, om I bliver liggende paa samme Sted, hvor I har været hele Dagen.“ De roede da tilbage og lagde sig for Ankler igjen.

Erik Jarl lagde nu til Ormen for anden Gang, og hele den danske og svenske Flaae beredte sig ligeledes til Slag med Kong Olaf Tryggvason; Svennerne stak Stavnene mod Ormen, men hele Flaadens Mængde laa i Nordmændenes Skudvidde og stjod saa hyppig som mulig paa dem. Jarlen lagde etter Barden sidebords med Ormen, og gjorde et haardt Anfald med sine friske Folk; heller ikke sparedt han sig selv og dem, der var tilbage af hans Egne. Kong Olaf og hans Mænd værgede sig med den største Tapperhed og Manddom, saa Mandefaldet paa Ormen var ikke stort, saalænge de endnu vare ved fulde Kæster, derimod dræbte de mange af deres Fjender baade paa Bvernbarde og de andre Skibe, som havde lagt sig ind under Ormen. Men da Angrebet endnu stedse faldt Erik Jarl for seigt, lod han hisse stort Tømmer tilvoirs paa Barden og derfra falde ned paa Ormen; og det sige Folk, at Ormen var ikke blevet taget uden paa denne Maade, som Thorfel høie havde raadet til. Ormen tog stærkt til at helde, da Tømmeret blev senket ned paa dens ene Bord, og nu blev der et stort Mandefald paa begge Sider. Da Besætningen, som forsvarede Ormen, begyndte at tyndes, prøvede Erik Jarl paa at entre, men han fik en haard Modtagelse; saa snart Kong Olafs Stavnboer saae, at Jarlen var kommen op, sogte de agter paa Skibet, vendte sig til Bvern mod ham og gave ham en skarp Hilsen; men eftersom der faldt saa mange Folk, saa der blev tomt rundtom alle Bord, og de, der endnu vare kampdygtige, thede agterud paa Skibet, hvor Kongen var, saa begyndte Jarlens Mænd dog paa alle Kanter at gaae op.

Thorsten Øresod var i Forrummet agter ved Lyftingen, da Jarlens Folk trængte ivrigt op paa Ormen. „Herr“ figer han, „maa nu Enhver, hvad han kan?“ „Hvorfor ikke?“ figer Kongen. Thorsten slog da med sin Knytnæve til en af Jarlens Mænd, som sprang op paa Rælingen ved ham, han satte ham den saa haardt under Kindbenet, at Manden rog langt bort ud i Søen og døde strax; derefter blev Thorsten saa rasende, at han greb Seilstangen og slog fra sig med. Men da Kong Olaf saae det, sagde han til ham: „Tag dine Vaaben, Mand, og værg dig med dem; Vaaben er til det, at man

skal bruge dem i Kampen, og ikke slaae Folk ihjel med Henderne alene eller med Tre." Thorsten tog da sit Sværd og sloges mandedlig.

Endnu var Striden meget heftig i Forrummet; Kong Olaf skjod fra Lyftingen med Kastespyd og Spyd baade haardt og tadt, men da han saae, at Erik Jarl var kommen i Forrummet paa Ormen, skjod han til ham med tre fortakstede Kastespyd; det gik dog ikke som det pleiede, thi Kong Olaf havde ikke skudt feil før, hvorhen han sigtede, men intet af disse Spyd traf Jarlen; det første sloi udenfor hans høire Side, det andet paa samme Biis ved hans venstre, og det tredie frem i Skibet over Jarlens Hoved. Da sagde Kongen: „Saaledes har jeg aldrig før feilet min Mand; denne Jarls Lykke er stor, og det er Guds Billie, at nu skal han have Magten i Norge; det underer mig heller ikke, thi han maa have gjort en Forandring med Bardens Stavn, og det gaaer, som jeg sagde idag, at han ikke vilde seire i vort Møde, saalænge han forte Thor i Stavnien."

Nu da der varne komme saamange af Jarlens Folk op paa Skibet, som der kunde være, og Ormen laa heelt omgiven af hans Skibe, og havde kun ringe Folkenængde til at forsvare sig mod saa stor en Hær, saa saldt i en kort Tid mange af Kong Olafs Kæmper, skjont de var baade tappre og stærke; der saldt begge Kongens Svogre, Brødrene Hyrning og Thorger, Bikar af Tiendeland, Ulf den Røde og mange andre rafte Mænd, som efterlod sig et berømmeligt Minde.

Kolbjørn Staller havde været med at værge Stavnens hele Dagen. Han havde Baaben og Klæder ligesom Kong Olafs, og havde valgt dem saaledes, netop fordi han tænkte, at det maafee, som Tilfældet nu var, kunde behøves at skærme Kongen; og da de Tappreste begyndte at falde i Forrummet, sprang Kolbjørn op paa Lyftingen, og det var da ikke let at hjende, hvem af dem der var Kongen, thi Kolbjørn var ogsaa en meget høi og smuk Mand. Der regnede da i den Grad med Baaben, at Pilene hang som Fryndser fra Kong Olafs og Kolbjørns Skjolde; men idet Jarlens Mænd sogte agterud mod Lyftingen, kom der for deres Nine et saa sterkt Lys over Kongen, at de ikke funde see imod det, og da Lyset svandt, saae de ikke Kongen nogetsteds.

Kolbjørn Staller har selv fortalt, at da han var kommen op paa Lyftingen, og Kongen begyndte at skyde paa Erik Jarl, da saae Kolbjørn, hvad Andre allerede havde seet før, at der løb Blod ned fra Armlænnene, og lidt efter syntes han, han saae Kongen springe over Bord i sin Brynie og den fulde Rustning, han havde baaret hele Dagen, og skjod Skjoldet over sig, da hans

Fjender vilde tage ham. I samme Dieblif saae Kolbjørn om efter sine Modstandere og saae, at der nu varre komme saamange op paa Ormen, at man gjerne kunde sige, at der var heelt fuldt af dem; Kolbjørn sagde siden, at da blev han slæct med lidt Trygt; han vendte sig endnu engang mod den Rant, hvor Kongen for havde staet, og da han ikke saae ham der, kastede han Skjoldet fra sig og sprang overbord. Da han kom ned i Søen, saae han et meget smukt Skjold under sig, som han syntes var det, Kong Olaf havde baaret den Dag, og idet han kom ned paa Skjoldet, mærkede han, at en Mand svømmede rask under det, men slap det strax, da han folte, der kom noget tungt ned paa det. Derefter blev Kolbjørn greben og trukken op i en Skude; de troede, at det var Kong Olaf og førte ham for Erik Jarl; men da Jarlen saae, at det ikke var Kongen, men Kolbjørn, blev han frigiven. I dette Dieblif sprang mange af Kong Olafs Mænd overbord fra Ormen, af dem, som endnu vare ilive og havde været sig saadan, at deres Tapperhed er bleven husket.

Sigvald Jarl havde ligget stille med sine 10 Skibe hele Dagen uden at deeltage i Slaget; men da Kong Olaf var sprungen overbord, raabte hele Hæren Seiersraab, og da greb Sigvald og hans Mænd til Ålerne og roede hen i Slaget. I samme Dieblif som dette Raab lød og Sigvald roede hen til Hærstibene, lagde de Mænd ogsaa Ålerne ud, som to Gange denne Dag havde lagt til med den vendiske Snekke ved Kong Olafs Skib for at tale med ham; de roede bort saa hurtig som mulig og tilbage under Benden; og det var dersor strax Manges Tro, at Kong Olaf havde krenget Brynien af sig i Dybet, var dykket ned under Langstibene, svømmet hen til den vendiske Snekke, og at saa Astrids Mænd havde bragt ham i Land. Nogle af Kong Olafs Fjender vilde endogsaa have seet, at en Mand i røde Klæder svømmede hen til Snekkken, og at Astrid Kongedatters Mænd stode op imod ham og trak ham op i Skibet.

Hvordan det nu end er gaaet, saa kom Olaf Tryggwason aldrig siden til Magten i Norge; men de af Kong Olafs Venner, som forgerede dybest over at miste en saadan Hørding, syntes dog, det var en Lettelse i deres Sorg, at han var i Live, om han end var fjernt fra sit Rige og sit Fosterland.

Da det var forbi med Manddrabet paa Ormen og den var ransaget og ryddet for Ligene, blev Dronning Thyra ført op paa Dækket nedenunder fra; hun var meget førgmodig og græd bitterlig; men da Erik Jarl saae det, gif han hen til hende og sagde med megen Deeltagelse: „Her er skeet store Ting og mange gjæve Mænd ere faldne; ikke alene Eder, Dronning, men hele det norske Folk

have vi voldt en stor Sorg; ffjondt vi veed jo vel, at Eder gaaer det nærmest. Men nu, da gjort Gjerning ikke staær til at cendre, saa vil jeg give Bøde, saa godt jeg formaer; og om jeg faaer nogen Magt i Norge, da skal jeg allestedts i dette Land haevde Eders Hæder, som jeg kan bedst, og ere Eder i alle Ting." Dronningen svarede: „Det Øfste har du gjort med det samme høie og milde Sind, som du saa ofte viser; og hvis jeg kunde, vilde jeg gjerne leve og tage mod din gode Gjerning; men mit Hjerte er slaget med saa dyb en Sorg, at mit Liv ikke kan blive langt.“ Og det skete, som hun sagde. Hun kunde hverken spise eller drikke for Sorg; hun spurgte da Bislop Sigurd, hvad der var det Mindste, det var et Menneske tilladt for Gud at nyde til sit Livs Fortængelse; og siden spiste hun ogsaa hvad han sagde, var det Mindste, der var tilladt; med dette Lydigheds Tegn døde Dronning Thyra ni Dage efter.

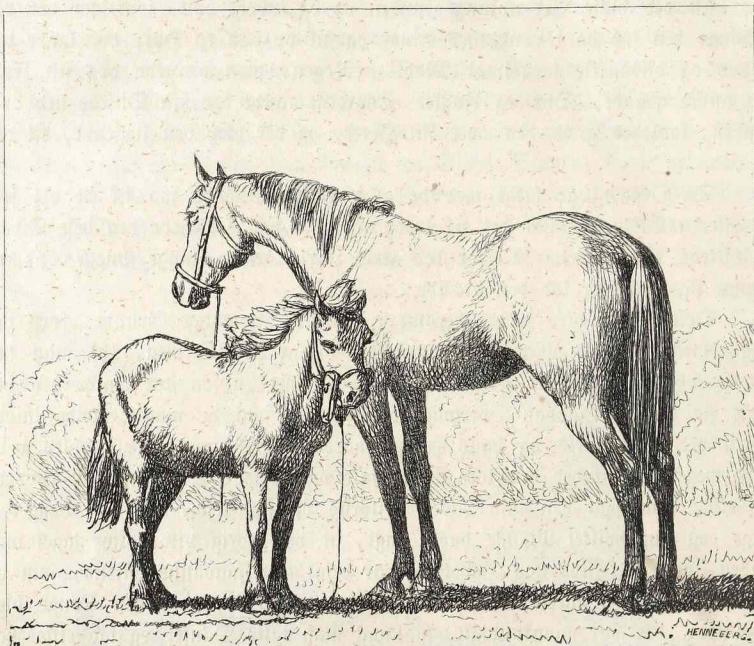
Erik Jarl Hakonen slet ved Seiren Ormen til Eie; og paa den foer Einar Tambesfjelver og de andre Mænd, Jarlen havde givet Fred efter Slaget, nordpaa med ham til Norge. Kong Olafs Hund Bige havde ligget i Rummet

foran Lyftingen hele Dagen, mens Slaget stod paa, og hele Tiden efter; men da Jarlen kom øster i Biken med Ormen, gif Einar Tambeskjælver hen hvor Hundten laa, før han gif i Land. „Herrelsø ere vi nu, Vigle!“ sagde han; men ved disse Ord sprang Hundten op og tudede høit, som om den var hjerteshg; den løb da i Land med Einar og gif op paa en Høi; der lagde den sig ned og vilde ikke tage imod Mad af Nogen, men værgede dog sin Føde mod andre Hunde, Dyr og Fugle. Taarerne randt den fra Dinene ned over Snuden, saaledes græd den over sin Herre; og der blev den liggende, til den var død.

Da Ormen var besat med de allerstørkeste Mænd, saa sik de vel først den øster i Biken, ffjondt det gif trøpt nok; thi baade svæiede den hele Tiden, og lystrede ikke Roret. Derfor løb Erik Jarl Ormen lange hugge op; og Somme sige, at han løb den brænde.

Dette Slag blev meget berømt i Norden af mange Grunde; først ved Kong Olafs og hans Mænds udmarkede Førsvar paa Ormen, thi man har intet Exempel seet paa, at Nogen saa længe og med en saa stor Tapperhed har været sig mod en saadan Overmagt af Hjender, som de maatte stride imod; dernæst ved Erik Jarls og hans Hørs haarde Angreb, og endelig blev dette Møde meget berømt ved det store Mandefald og Jarlens Seier, da han ryddede det Skib, som paa den Tid var det største og smukkeste, der var bygget i Norge, og om hvilket Mange havde sagt, at det aldrig vilde blive taget med Vaaben, naar det flog paa Havet og var besat med saadanne Mænd, som da vare ombord. Men mest berømt blev Slaget dog derved, at den Konge blev overvundet, der var navnkundigst, saalangt man talte Dansk; og saa elsket var Kong Olaf, at det var hele Folkets Mening, at en saadan Hørding kunde ikke mere fødes i Norge.

Slaget stod den anden Dag i Ugen, den niende September, een Nat efter sidste Mariemesse; der var da gaaet 1000 Aar siden vor Herres Jesu Christi Fødsel.

Norbaggen og Sjællænderen.

I Førstningen, da de stodte sammen,
 Da var Bekjendtskabet ikke til Gammel;
 Den Store syntes, her var saa godt,
 Den Lille syntes, her var saa smaaat:
 „Med saadan en Sump skal jeg lade mig noie,
 „Det byder man En, som er født i det Høie!

„Hvilken Glade! Herfra og til Verdens Ende!
„Mine stolte Fjelde, af, hvor er I henne?“ —

Den Store hørte en Stund herpaa,
Saa sagde den: „Hør, veed du hvad, du Smaa,
„Du er født i det Store, men selv er du lille,
„I dit Sted tav jeg hellere stille!“

Dog, gik de hinanden end lidt paa Klingen,
Mens Tiderne randt, saa ændredes Ting;—
Den Store tænkte: Jeg elsker min Slette,
Han elsker sit Fjeld, det er jo det Rette;
Den Lille mærked i Mund og Mave,
At Græset er ganske godt paa det Lave;
Saa sluttet de Fred, ja Vensteb med Tiden,
Og det har de trofast bevaret siden.

U g l e n.

Stille, stille, I lyftige Fugle,
 Forsyrrer ikke en gammel Ugle,
 Der sidder med gravitetiske Miner
 Mellem Fortids store Ruiner,
 Ryster paa Ho'det ad Tidens Flygtighed,
 Savner den rette, solide Dygtighed.
 Hvor Bedbend dækker de sprukne Stene,
 Sidder jeg allerhøstl alene
 Og er først i rigtig godt Humør,
 Naar Jorden dækkes af Nattens Slør.
 Skammer Jer dog og lader mig være,
 Holder Athenes Fugl i Gre,
 Lægger lidt Baand paa Eders Tunger,
 I Spyttegjøge, I Ravneunger!

Drengen og Hunden.

Naar man kan A-B-C, ja saa er man klog,
 For saa kan man lidt af hundrede Sprog,
 See det havde Ole længe mørket,
 Saa satte han sig ved Plankeverket,
 Tog frem sin Viisdom, slog op sin Bog,
 Og nu stulde Caro gjøres klog.

Men al den Læsen var slet bevendt,
 For Caro var ingen Sprogtalent,
 Og sjøndt han holdt grumme meget af Ole,
 Saa holdt han dog ei af at komme i Skole,
 Kun Et sik han lært i den gronne Skov,
 At B-D-B siger altid Vor!

N a g a z.

(B a d - P f ä f f e r s.)

Paa Jernbaner og Dampstibe gjennemflyve vi nu ogsaa Schweiz og vinde derved — Tid til at kunne døe her paa de mærkligste og interessanteste Steder; et af disse er unægtelig Nagaz med Bad-Pfäffers. Fra Norschach ved Bodensø naær man paa Jernbanen i nogle Timer herhen; en længere Bei, men ligesaa bequem og med hele Schweizerlandets rige Afvexling,aabner sig for den, der fra Schafhausen over Zürich til Nagaz vil følge det Løb, Rhinen i den eldste Tid havde, før den brød sin nuværende Bei mod Bodensø.

Hen over det mægtige Rhinfald, der overstænker os med sin Støvregn, bærer en muret Bro det henslynde Banetog ind i den natmørke Tunnel under Slottet Laufens dybste Kjælder. Ved Olten flyve vi gjennem Jurabjergenes faste Ryg; Minuterne derinde synes at forlænges i denne uhyggelige, uendelige Bue, hvor de mange uløkelige Arbeidere ved Gjennembrydningen fandt Døden. Banetogets brændende Fakler belyse de graa Steenblokke, som det frempliblende Vand strømmer hen over, varslende at Naturaanden her stadig kæmper mod Meneslevilliens Kraft; rundtom oprulle og udfoldse sig nu frødige Egne, de graa-blaae Alper med Sne og Gletscher løfte sig, vi naae Zürich. Villaer og Byer straale frem i den rige Fylde af Grønt paa de smilende, indbydende Bredder; Dampstibe flyve hinanden forbi, og paa et af disse gaae vi over den vidt-udstrakte Vandflade, og gjennem Linth-Canalen komme vi ud i Wallen-stædtersø, der nævnes som den vildeste, den meest gruopvækende af alle Schweizer-Sørne; paa dens nordlige Side stige op fra Dybet lodrette, myrke Klipper med underlig savtakfede Tinder; naar deroven fra Stormen faste sig ned paa Søen, opsluges Baad og Kartoi af de knusende Bolger, kun Dampstibet har her endnu holdt en saadan Storm ud; paa dette naær man snart den østlige Bred, hvor Sarganz-Dalenaabner sig, gjennem hvilken Rhin-

strømmen ved store Oversvømmelser, særlig nævnes den i Aaret 1618, har truet med at bryde sit ældste Leie og efter tage Løb ud i Wallenstädter- og Zürichersøe. Fra Sarganz bringer Banetoget os i et Dvarterstid til Nagaz. I St. Gallen ved den aabne, brede Rhindal, tæt under de skov-groede Bjerge ligger denne lille, højt maleriske Schweizer-By; Huse, for største Delen af Bjælker, have foran brede Bintuer og fremspringende Altaner, hvide Mure omegne de grønne Biinhaver; Beien fører forbi Kirlegaarden, over hvilc lave Muur rager frem et Monument; fjendte Træk, formede i Marmoret, hilse os, her hviler Tænkeren, Philosophen Schelling.

Vi kom ved Solnedgang, Folk sad i Klhnger udenfor deres Huse, et rødtligt Sollein belyste Bjergene, de nærmeste prængede med deres Pragt-Tæpper af floielsgrønne Marker, broderede med Gran- og Løv-Skove, Husene høit oppe pyntede som Alperosser i det Grønne, Vandfaldene skinnede som smalle Solo-
baand; Borgruinerne traadte skarptbetegnede frem, mens de fjerne Bjerger bla-
nede i den guldgrønne Luft og Sneetoppene glødede som Ib. Malerisk mellem
en Række Vandmøller hang de blomstrende Hyldebukle ud over Tamina-
floden, der melkehvid brusede hen over sorte Marmorblokke, afsted for at
blande sig med Rhinens blaagronne Vand.

Et stort elegant udseende Hotel kneiser, som en pyntet Crinoline-Dame, midt i al den Romantik; man gaaer det forbi, og et endnu styrre, der i sin Udstrekning danner en heel Gade, ligger for os; dette er det mest besøgte og bedst indrettede Hotel, saa storartet som man skildrer os disse i Amerika: i den ene Fløj er indrettet et Capel for de kirkesøgende Engländernere, og i det modsatte Hjørne har man aabent ud til Haven et Theater, hvor der i Badetiden spilles hveranden Aften. Medens vi nogle Dage forud i Webers store ellers besøgte Hotel ved Rhinfaldet havde ved Middagsbordet kun været tre Gæster, fandt vi her flere hundrede. Orkestret gav os Musik fra alle Tonekunstens Poler, fra Wagner og Bellini, fra Beethoven og Strauß. I Cafeen, ligesom ogsaa foran Hotellet og i Haven, var et Liv, en Tummel, et Nøre, og neppe trehundrede Stridt derfra stod man igjen i den store eensomme Natur, foran den vilde Hjeldkloft, hvor Tamina har brudt sig Bei og nu, idet den styrter frem mod den aabne Dal, danner et mægtigt Vandfald af næsten hele Kloftiens Bredde. Et langt Bjælkegalleri, spiget fast i den steile Klippevæg, fører fra Stien hen til Falset, og paa en let, tynd Bro kommer man over det til den modsatte Side, hvor nu en smal Bei, sprængt i Klipperne, fører til Bad-Pfüssers.

Krøniken mælder, at i Aaret 1038 kom deroppe paa den ueibare Fjeld-høide en Dæger, for at tage en Ravnerede; idet han der kavlede om, blev han opmærksom paa en tæt Damp, som hævede sig fra den gabende Klippepalte, dybt nede brusede en Flod, hørte han, fra dens Kilde med koghdt Vand løftede Dampen sig.

Snart vidste man her i Egnen om det opdagede Sundhedsvæld; de Syge strømmede til og lode sig samt det Allernødvidigste heise ned i denne frugtelige Afgrund, hvor dengang ikke fandtes andet Væ, end det Klipperne selv frembøde; senere tomredes dernede et Par Træskur, svævende over den brusende Flod. Her, hvor kun Daglyset gav Skumring, her, lukket ude fra Verden, blev nu den Syge i Uger og Dage eensom, overladt til sig selv og Vandets Kraft.

Munkene i Klosteret oppe paa Bjerget lod allerede for to hundrede Aar siden reise en stor, muret Bygning nede i Klippevalget, foran hvor Fjeldene mødes; Veien her til gik langs den svimlende Fjeldvæg, og mangen Syg maatte derfor endnu lade sig heise hernald; først i vore Dage komme vi her let og bequemt. I Aaret 1839 sprængtes fra Ragaz til Bad-Pfaffers en Bei, saa bred, at en lille Bogn med een Hest for kan befare den og man i en Trepvarerstid naae derhen. I Badetiden er Stedet opfyldt og beboet af besøgende Syge, medens dog de fleste Gjester foretrække at boe i det livlige, store Hotel i Ragaz; derfra gaae to Beie, den ene, almindelig stor og bred, fører i Zifzak opad den stovgroede Bjergsиде, forbi Ruinen Wartenstein, hvis fyrtelige Abbeder, med deres adelige Munk, engang førte et meget verdsligt Liv; man naaer her øverst oppe det forrige Kloster St. Perminsberg, nu en Daarekiste; den anden Bei fører efter nogle faa Stridt fra Hotellets Have hen til Klippespalten, hvor man over det svævende Bjælegalleri og den smalle Bro ved Vandfaldet beträder den i Klipperne huggede Bei.

Som man i Eventyrene læser, at Fjeldet revner og frembyder en Gjennemgang, saaledes seer man det her i Virkeligheden: Fjeldet er revnet og blevet staande, dannende et Leie for den fremadbrusende Flod, hvis mangfoldige Bugter den nysanlagte Bei følger. Til Venstre hæver sig Klippevæggen lodret, mange, mange Høvne høit; man er nærvædt at falde bagover, idet man seer op mod den med Granskov befryndede øverste Pynt; tæt ved os tilhøire er Scenen mildere og mere afvælvende, snart gaaer man ved et frødigt Gront, et rigt Blomsterflor, under Bøge- og Kastanietreæ, snart er man i Snevringer mellem nogne Klippeblokke, som Vandet driver ned over, eller man gaaer gjennem Buer, sprængte i

den haarde Steen. Endelig standser man foran Indgangen til en Klosterlig Bygning, det er Bad-Pfäffers, der synes ligesom ved et Jordskælv at være sjunket her ned, indeklemt mellem de steile Klipper, udfyldende den hele Spalte. Man træder ind i en lang, hvælvet, lav Halle; Røjken, Spisestue og celleformede Værelser stode op til den. Solstraalerne naae kun midt i Sommer-tiden herved, i August Maaned skinne de her kun fra Klokkens elleve om Formiddagen til tre om Eftermiddagen.

Den Besøgende løser i Forhallen Adgangskort til Kilden, og en Fører ledsager ham derhen. Vi mødte mange Syge i den lange, qvalme Buegang, fra hvilken vi naaede en luftigere, stor Halle: Driftesalen, hvor, fra den dybere inde i Fjeldet sprudlende Kilde, det hede Vand bliver ledet; det er klart, uden Aftmag og omtales som særdeles kraftigvirkende.

Den Beklæmthed, man har følt paa hele den lange, indsluttede Bei fra Ragaz, ved den iisnende Luft, som Solen ikke mægter at opvarme, ved den eenstonende Lyd af Floden, og ved Tanken og Muligheden, at een af de løst liggende Klippeblokke kunde rulle ned og knuse os med Vogn og Hest, synes at naae sit Höidepunkt herinde i Bygningens tunge, qvalme Luft, man føler Træng til at komme ret ud i det Frie og drage Aalande: Doren for Driftesalen aabnes, man træder ud og føler sig om mulig endnu mere overvældet, man staar tæt foran et gruopvækkende, et sig i Mørket tabende Svælg, ret som foran Indgangen til Underverdenen; man staar paa en Bro midt over den henbrusende, kogende Flod; til Venstre, men kun tre fire Skridt, er Klippegrund, deraf videre frem har man kun et i Klippevæggen spiget Bjælketag ind i den foran gabende Revne; de himmelhøje Fjelde mødes og lukke sig; herind gaaer vor Bei endnu et heelt Øvarterstid fremad, før vi naae Kildens kogende Straale; — Bjælketaget er bredt nok for to Mennesker, Side om Side; men tæt op hælde sig ud over os de vaade, begsorte Klippemasser, til Höire stiger Fjeldvæggen lodret op af Strommen, der i vild, tordnende Kort jager afsted; en enkelt Træstamme er spiget fast som en Slags Næværk, men under dette, ned til de vaade, slibrige Bjælker, vi gaae paa, er Intet, dersom man skulde falde, man da kunde griben sat i, for ikke at styrte i Afgrunden; Dinene, der i Forsigtighed see ned efter Godfæstet, finde ingen Ro, intet Hvilepunkt, Floden flyver frem, som skudt ud af en Kanon; man synes at den hele Grund nedenunder jager afsted. Tæt ved tunge Klippeblokke, høit oppe den gabende Revne, en Labning smal at see, som en Ridse, der skinner den blaa Luft, der vifter det Grønne og mælder om Livet i Oververdenen; en Godsti fører høit deroppe hen over os.

Et Dvarteers Bei herinde paa det vaade Bjællegalleri bliver en lang, uhyggelig Tid, det bevægelige Vand bruser vildere og mere lydelig, dyb Aftenstumring har man ved solsklar Middag. Dette Halvmørke, denne Indeklemthed mellem de nære Klippemasser, den dampende Flod i Dybden, overvælder selv de Stærkeste; vi høre ikke til disse, og fornæm allerede paa den halve Vandring den forunderlige Mathed, som griber den Svinle og Nervenuse; men Billien er en stærk Fører, og har man foruden denne ogsaa en kraftig Ledsager at støtte sig paa, da kommer man vel frem, tænke de Fleste og vi sagde det samme; men alt som Mørket tog til og Floden larmede og kogte med bedøvende Lyd, greb os Naturmagtens hele Overvælde; Fodderne sittrede, Sveddraaberne perslede frem fra alle Porer; imidlertid hjalp det at staae et Dieblit stille, lukke Dinene og høle Panden med det fra Klippevæggen drivende iiskolde Vand; vi forsøgte endnu nogle Skridt fremad, da blev Overvældelsen stærkere, næsten ubekæmpelig. Alt rundt om syntes at svæve, dandse, antage en taageagtig Skikkelse og drage ned i Afgrunden, en demonisk Lyst til at fyrte sig dermed var den sieblifelige Drift, kun ved krampagtig at knuge sig til sin Ledsager, lukke Dinene, staae stille og voldelig ligesom slukke hver Tanke nægtede vi at holde ud.

Før man naaer Kilden, lukke Klipperne sig ganske. Det er næsten som Nat udenfor den saakaldte „Magdalenenrotte“, en stor Marmorhule, der engang af Abbeden Iadokus blev bestemt til Bodscapel. Endnu et Par Skridt, og Daglyset trænger atten frem; man er ved Kildens Udspring, hvor, fra en Nabning som en Brønd, det tredive Graders varme Vand udfender sin hede Damp, der løfter sig højt i Beiret. Ganske sikker staar man her ikke; det er kun et Par Aar siden, fortalte Føreren os, at medens et Selskab var her, løsnede sig et Klippestykke og knuste paa Stedet en af dem, en ung Pige fra en af Schweizerbyerne.

Her var det, hvor for Aarhundreder siden de usle Hytter hang over det dampende Vand; herned bleve de Syge heisede og havde ingen anden Bei tilbage, ingen anden Udgang, end den, atten at løftes højt igennem det gabende Svælg; uforandret, som dengang, brygge inde i Hjeldet Naturkræsterne det hede helbredende Vand og holder det fra Marmortummen rigelig, en heel Flod, Tamina.

Møet og sulten.

Sulten? Er han sulten? Og saa vil han klage
 Og klynke paa alfare Bei og Sti!
 Nar, han som eier et Kryderi,
 Det bedste, der er, naar Maden skal smage!
 Jeg kunde misunde ham hans Kaar!
 Hy! hold dog op med dit Flæbe-Stykke;
 Tak han sin Gud og priis sin Lykke,
 Som jeg aldrig har haft og aldrig faaer.

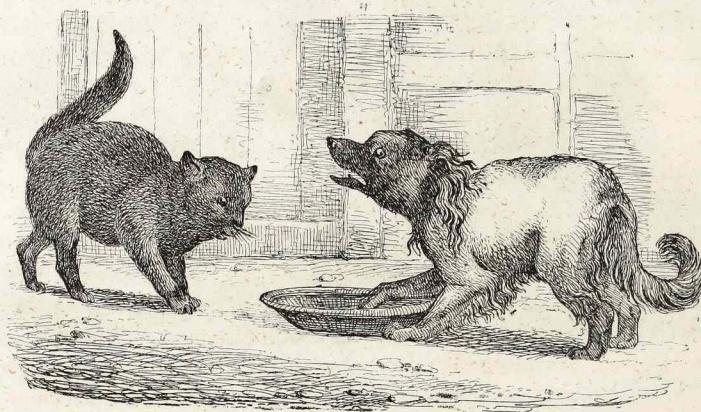
Savoharddrengens Sang.

Jeg danser og dreier paa min Vire saa fro,
 Og min lodne Ven gaaer paa Fire og paa To;
 Men ei kan jeg glemme
 De Bjerge derhjemme
 Og Kærne, som kendte min Stemme.
 Og tidi maa jeg holde mit Dje paa Klem,
 At ikke jeg skal synde mig Taarerne frem;
 Thi hvor kan jeg smile,
 Og hvor kan jeg hvile,
 Naar jeg tænker paa de tusinde Mile!
 O, vinder jeg tilbage til Bjergene blaae,
 Hvor sødt, hvor sødt skal jeg sove paa Straa,
 Og juble og tralle; —
 Men skulde det falde,
 Gud veed om jeg saa finder dem Alle!

Faarets Klage.

Mit lille floverhvide Lam,
Du Baevreste af Alle!
— Bar Kjæden ei saa seig og stram,
Saa sloi jeg til mit lille Lam;
Nu maa jeg staae og falde.

Hvad hjælper mig min gamle Leg
Og mine brune Banker!
Hvad hjælper mig de Andres Leg
Og Groftevoldens Blomsterneg
Af Kongelys og Ranker!

Bræg mig imøde! bring mig Trost,
Det kan kun du af Alle!
Kom, gjem dig ved mit uldne Bryst,
Dg hør din Møders hange Røst!
— Hun kan kun staae og falde!

Hunden til Katten.

Hør Mons, du kan spare dig din Visit! —
 Vel er du min Ven, det merker du tids:
 Thi, skjøndt du ofte spøger lidt frit,
 Kan jeg aldrig huske, at jeg har bidt;
 Og skjøndt du har paa mit Teppe lidt,
 Jeg la'er dig dog bruge det ganske som dit!
 Men Venstak kan ogsaa gaae for vidt;
 Og min Mad den er min, og jeg har Appetit;
 Og nærmest du dig et eneste Skridt,
 Saa seer du Døren — og paa den bliver du smidt.

Bandregræshopperne.

Kaste vi et Blis ud over den store Masse af forstjellige Skabninger, som indesluttes indenfor Leddedyrenes Grænder, møder der os strax et for dem eiendommeligt Forhold, nemlig det store Aantal, saavel af Arter, som af Individuer, hvori de optræde. Medens vi her i Danmark have 44 Arter af Pattedyr, træffe vi i en enkelt Orden af Insekterne, f. Ex. Billerne, hos os alene noget over 2200 Arter, og medens Linné i den sidste Udgave af sit System, omtrent for 100 Aar siden, angav alle de paa hans Tid bekjendte Dyr til 6700, kjende vi nu af en enkelt Familie af Billerne, nemlig Snudebillerne, 7000 Arter, fordelede paa 630 Slægter.

Er saaledes Leddedyrenes Artsantal langt større end nogensomhelst anden Dyrerækkes paa Jordet, saa gjælder dette endnu mere om Individernes, der i Regelen optræde i saadanne Skærer, at man reent maa opgive at ansætte deres Mengde i Tal. Leddedyrene findes i Havet og i de ferske Bande, paa Jordens Overflade og under den; ingen Plante og intet Dyr kan gaae fri for disse Skabninger, der snart anfalde dem uudvindig fra, snart trænge ind i deres Indre, for i kortere eller længere Tid at føre de Organismers Oplosning imøde, som de angribe.

Det er indlysende, at Dyr, der optræde under saadanne Forhold, maae spille en stor Rolle i Naturen, og bliver deres Virksomhed i Almindelighed upaaagtet eller overseet, saa ligger dette deels i deres ringe Størrelse, deels deri, at vi ere vante til, at Alt skal gaae, som det gaaer, — uden at man noiere tænker over Alrsagerne dertil. For Naturforskeren derimod, der ikke blot lader sig nøje med at betragte og undersøge de ham omgivende Naturgenstande, men ogsaa spørger om deres gjensidige Forhold til hverandre, for ham bliver Leddedyrenes Række af den høieste Betydning. Uden dem vilde Planteverdenen tage en saadan Overhaand, at den vilde kvæle alt andet organisk Liv paa Jordet; uden dem vilde der deels i Havet, deels paa Landet opphøbe sig Masser

af gjærende og forraadnende Plante- og Dyrstoffer, kort sagt: uden dem vilde hele det organiske Liv paa Jorden slet ikke kunne bestaae.

Netop paa Grund af deres Måsser og ringe Størrelse, virke Leddedyrene saa overordentlig kraftig; men netop paa Grund deraf blive de i Almindelighed oversete; kun naar de naae en bethydeligere Størrelse, eller naar deres Virksomhed gribet forstyrrende ind i Menneskelivet, vække de den almindelige Opmerksamhed; disse to Forhold findes næppe stærkere udtalte hos noget Insekt end hos Vandregræshopperne, og disse Dyr have derfor fra de elbste Tider haft en udstrakt, om end førgelig Berømmelse.

Græshopperne høre til en Afdeling af Insekterne, som man, paa Grund af et eiendommeligt Forhold i Mundens Bhgning, har kaldt de Hjælmfjæbede, og som indbefatter under sig en Mængde Insekter af meget afgørende Udseende. Herhen høre f. Ex. Guldsmedene, Dognfluerne, Termiterne, Jordkræbsene, Faarehylsingerne, Drentvistene, Rækkerlakkerne, Spogelerne, de vandrende Blade o. fl. andre. Foruden at de alle stemme overeens i Mundens Bhgning, udmærke de sig ogsaa, som forresten mange andre Insekter, derved, at de have en saakaldet fuldstændig Forvandling.

Hos de fleste Insekter, f. Ex. Billerne, Bierne, Fluerne, Sommerfuglene og endnu nogle andre, see vi, at der ud af Eggene kommer et Dyr, der slet ikke ligner Moderdyret; det er vel noget forsfjelligt for hver enkelt af disse Ordener, men alle stemme dog overeens deri, at de mere eller mindre have en Ormform. Dette Dyr, Larven, spiser meget graadig, vojer stærkt og skifter Hud en 4—5 Gange; noget efter det sidste Hubskifte bliver den urolig og tilsyneladende syg; den tager ingen Næring til sig, den strumper sammen, og istedetfor at dø, som man af dens Adfærd skulde have ventet, omgiver den sig med et forsfjelligt dannet Hylster, hvori den stille ligger hen. Dette er den anden Periode af Insekets Liv, det er en Dvaletilstand, i hvilken det terer paa det Fedt, som det har samlet som Larve. Endelig, efter kortere eller længere Tids Forløb, brister Puppehylsteret, og ud af det kommer det forplantningsdygtige Insekt, som nu ligner Moderdyret.

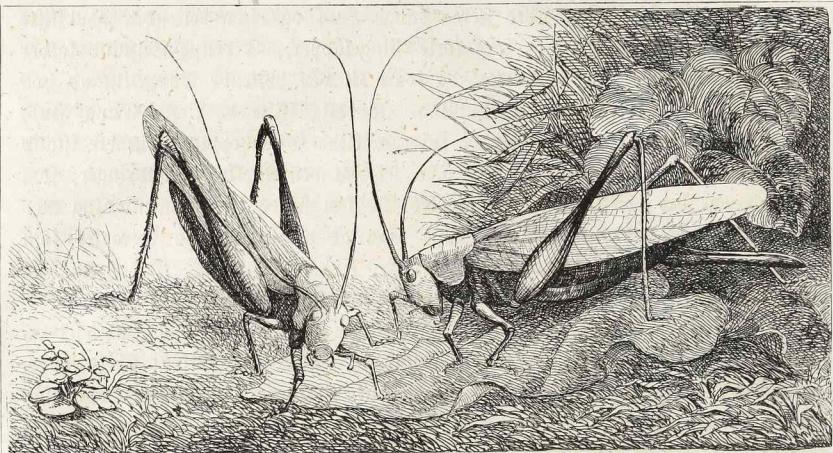
En saadan Nælde af overraskende Forandringer, som man har vedtaget at kalde en fuldstændig Forvandling, finder ikke Sted hos Græshopperne. Om Høraaret udklekker Solvarmen Eggene, der have hvilet Vinteren over i Jorden, og ud af dem kommer nogle Dyr, som naturligvis ere langt mindre end Moderdyret, som mangle Binger og Forplantningsredskaber, som ere anderledes farvede, men som man dog strax kan kjende som unge Græshopper. De tage

nu Næring til sig, vore, stiftte flere Gange Hud og efter det sidste Hudstiftte begynde Bingerne at vise sig, som korte Bingelapper. I denne Tilstand kalder man dem Nymphær, og denne skal da svare til den hvilende Puppetistand hos Insekterne med fuldkommen Forvandling. Endelig stiftte de sidste Gang Hud, hos os henad Høsten, og nu ere de fuldtudviklede Græshopper, som ere i stand til at foroplante sig. Imidlertid seer man let, at den nælste Forandringer, som de undergaae ved deres Hudstifter, aldeles ikke kan stilles i Sammenligning med Forvandlerne hos den første Gruppe, saa at det mere maa betragtes som en slet og ret Vært, saaledes som vi f. Ex. finder den hos Hvirveldyrene, og nærmest hos Slangerne, hvor lignende Hudstifter finde Sted.

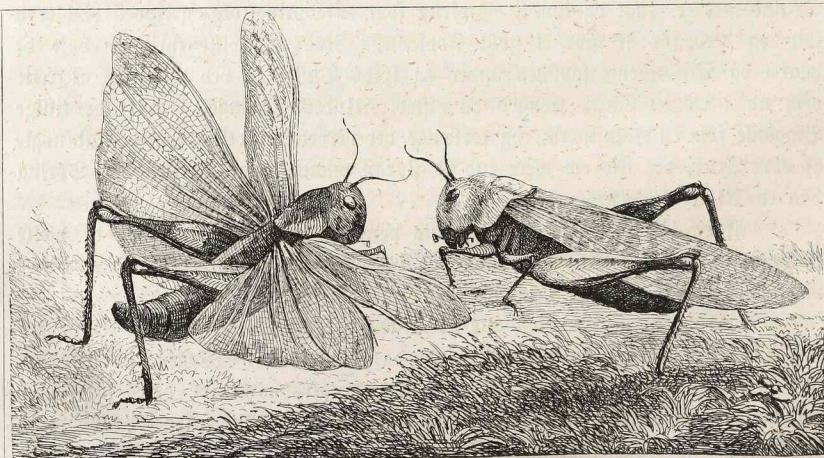
Græshopperne ere Insekter af en betydelig Størrelse; deres Hudstoflet er, som alle de Hjælmhjæbedes, blødt og feigt, og da de saagodtsom udelukkende, paa Grund af deres Næring, ere bundne til Planteverdenen, have de ogsaa antaget dennes Farver. Saaledes have vi en Hedeart, der er brunliggrøn med høirøde Undervinger, Lyngens Farver; vore Eng- og Skovarter ere lysegrønne, og andre, der leve paa høj, tor Skovbund, ere brune; derimod optræde aldrig metalliske Farver. De bevoage sig deels ved Spring eller Hop, hvoraf de have faaet deres Navn, deels ved Flugt. Springet, der er kraftigt og sikker, udføres ved Hjælp af de bageste Been, der ere blyne til Springbeen; Laaret er kraftigt og tykt, fordi det indeholder de store Muskler, der udfører Bevægelsen, Skinnebenet er langt og tyndt, og virker som en Springstok, og Hoden er bleven slad og bred for at give et godt Fodsæste. Naar de ville springe, bøje de Laaret og Skinnebenet sammen under en spids Binkel og ved pludselig at rette dem ud i en ret Linie, flynges de afsted. Under Springet benytte de tillige Bingerne som en Faldestjern, og forlenge det derved betydelig, saaledes at nogle af vore Arter, der ikke ere mere end et Par Tommer lange, kunne gjøre Spring paa en 10 til 12 Alen.

Af de 4 Binger ere de 2 øverste pergamentagtige og farvede; de dække de underste, som ere hudagtige, brede og i Hvilen sammenfoldede som en Bifte; undertiden ere de alle fire hæmmede eller mangle aldeles.

Græshopperne ere, som alle plantecædende Insekter, selfstabelige Dyr, der i Millioner opfyldte vore Marker, Enge og Skovplainer. Eggene udvikles om Foraaret, og først henad Sommeren naae de udkrøbne Unger deres fuldkomne Størrelse og Udvikling. Efter deres Bhygning og Levemaade falde Græshopperne i to meget naturlige Afdelinger, som man med danske Navne maaskee kunde betegne som Skovgræshopper og Markgræshopper.

De første udmerke sig derved, at deres Tølehorn ere særdeles lange (et Par Gange længere end Dyret), og at Hunnen er forsynet med en lang fremragende Læggebraad til at anbringe Eggene med; da denne har en vis Lighed med en Sabel, kaldes de ofte i Folkesproget Sabelgræshopper; de hvide fortrinsvis svale, flyggefusle Steder og findes derfor hyppigt i Skove, Haver og Smaalunde.

Markgræshopperne have sorte, noget fladtrykte Tølehorn, og Hunnen mang-

ler Læggebraaden; de opholde sig paa solrige Steder, men ere ikke bundne til nogen bestemt Bund, og findes derfor baade paa Heder, i Skove og paa fri Mark.

En stor Ejendommelighed ved Græshopperne er, at de i visse Dier med give meget lydelige Toner fra sig, og at de, for at opfatte og ffjeline mellem disse Toner, ere i Besiddelse af et særdeles vel udviklet Øre; et Rebskab, som man endnu ikke, trods al anvendt Møje, har funnet finde hos de andre Insekter. Maaden, hvorpaa de frembringe disse Toner, som vi høre hver Sommerdag og hver stille, varm Sommernat, er noget forskellig hos de to Afdelinger. Hos Markgræshopperne stær det derved, at Baglaarets indre Rand, der er forsynet med en fin savtagget Liste, hurtig gnides mod en tilsvarende Liste paa Overvingernes Sider; derved sættes disse i Svingninger, og der opstaaer en sharp, gjennemtrængende Tone, der har en Deel Lighed med Trillerne af en fjern Bægterpibe. Skovgræshopperne bevæge derimod blot de oploftede Vingedækker mod hverandre, og frembringe, ved et lignende Listeapparat, Lyden. Imidlertid er det kun Hannerne, der „synger.“ Tonerne tjene som Løkketoner for Hunnerne, og er altsaa noget Tilsvarende til det, vi finde hos Fuglene; Hunnen har vel svage Spor af Hannens Sangapparat, men formaaer ikke at frembringe nogen Lyd med det. Alt eftersom Bingerne ere længere eller kortere, eftersom Bingerne eller Benene bevæges langsommere eller hurtigere, opstaaer der en saa forskellig Tone, at en nogenlunde øvet Kjender af disse Dyr, ligesaa let opfatter Arten, som man kender de forskellige Fugle paa deres Sang.

I Forbindelse med Sangen staar Græshoppernes saa tydelig udprægede Øre, der i ydre Bygning noget minder om Fiirbenenes, hvorvel det findes paa et ganske andet Sted, nemlig hos Skovgræshopperne paa den øverste Deel af de forreste Skinnebeen, og hos Markgræshopperne tæt oven over Baglaarenes Indledningssted. Det bestaaer af en ydre Abning, hvorover der er udspændt en thud, perlemorsglinsende Hud, Trommehinden; indenfor denne er et Hulrum, der optages af en vandfyldt Blære, hvorpaa Horenerven udbreder sig. I ældre Tid antog man hele dette Apparat for en Slags Sangbund, bestemt til at opfange og forstærke Lyden; men nhere Tiders Undersøgelser have med tilstrækkelig Sharphed godtgjort dets Betydning som Høreorgan.

Da Græshopperne ere bundne til Planteverdenen, rette de sig ogsaa saaledes efter denne, at de aftage mod begge Polerne, hvor Vegetationen er fattigere og tiltage, saavel i Størrelse, som i Arts- og Individualtal

mod Eqvator, hvor de hyppigt anrette Ødelæggelser, imod hvilke alle andre Ødelæggelser af Insekter reent træde i Skyggen. „Vi ere Herrens vældige Hærskarer,” siger Græshoppen i et arabisk Sagn til Mahomed, „vi frembringe hver 99 Eg, og hvis Hundredet blev fuldt, vilde vi fortære Alt paa Jorden og i Jorden selv med.”

Under Navnet „Bandregræshopper“ gaaer imidlertid ikke een enkelt Art; men enhver større, i Masse optrædende Art af Markgræshoppernes Familie, betegnes af de Reisende, fra hvem vi have de fleste Efterretninger, med dette Navn. Disse store Græshoppers rette Hjem er de vidstrakte Stepper i Afrika, Arabien og Høiasien; men naar de paa Grund af deres umaadelige Mængde begynde at mangle Føde, kastede de sig over de tilgrændende Lande, sætte over Middelhavet, styrte sig over hele det sydlige Europa, ja trænge selv op i Mellemthysland, udbredende overalt paa deres Tog Hungersnød, smitsomme Sygdomme, Skrael og Forfærdelse. Selv til England, Danmark, Sverrig og Norge komme de undertiden, og denne Art er det, som Linné først har beskrevet under Navn af Bandregræshoppen.

Et Exemplar, som jeg i Efteraaret 1858 tog paa Strandmarkerne udenfor Charlottenlund, viste følgende Farver: Æslen graa, Kinderne perlesfarvede med mørkere ringsformede Tegninger; Panden meget svag rødlig, næsten hvid med to himmelblaas Striber mellem Dinene; Munddelene rosenrøde, med Undtagelse af Overfjæberne, der var sorte ved Noden og indigoblaa ud imod deres Spidse; Dinene brune; Bisinene røglindsende; Tølehornene bleggule ind imod Noden, mørkerøde ud imod Spidsen; Forbrydststykket var ovenpaa smudsigt rødbruunt, paa Siderne perlegraat; Mellem- og Bagbrydststykket perlegraat, hist og her med lidt indblandet Rødt.

Bagkroppens øverste Led vare svagt olivengrønne, paa hvør Side tegnede med to sorte Længdeflister; Bugleddene svagt perlegraae, deres bageste Rande noget rødlige; For- og Mellembenene perlegraee, med stærkt rosenrøde Saaler; Baglaarene perlegraee, paa deres indvendige Side indigoblaae; Knaene sorte, under dem et lysere gult Bælte; Skinnebenene lysgule med mørke, kraftige Torne; Overvingerne svagt rødbrunne ovenpaa, paa Siderne med mange mørkere Pletter; Undervingerne grønlige.

Længden af dette Exemplar, der var en Han, beløb sig til halvtredie Tommer; Bingsfanget noget over fire Tommer. Dens Spring, der naturligvis blev understøttede af Bingerne, varede fra en 80—100 Alen.

Med denne Art maa man imidlertid ikke forvegle vor almindelige store grønne Sabelgræshoppe, der undertiden gaaer under Navn af Vandregræshoppen; den hører til den anden Afdeling, nemlig Skovgræshopperne, og kjendes let ved sine meget lange Tolehorn og derved, at Hunnen har Væggebraad.

De Ødelæggelser, som Vandregræshopperne, ligefra de ældste Tider, have anrettet paa de forskelligste Punkter af de tre gamle Verdensdele, ere saa storartede, saa forbausende, at man maa have været Dienvidne for ret at kunne fatte dem. Kun Krigens Nædler og Pestens Ødelæggelser kunne stilles i Sammenligning med denne Landeplage. Man tænke sig Landstrækninger, saa store som Jylland med Holssteen og Lauenborg, myldrende med Skarer af disse Dyr, for hvilke Missioner ere et for ringe Begreb; man tænke sig disse, opfyldende Lusten, tætte som Knuggene i en December-Sneestorm, formørkende Solen, kælende Alt, Mennesker og Dyr, som vove sig ud imellem dem; dækkende Blomster, Træer, Buske, kort hvor Plante, som blot rager en halv Linie frem over Jorden, milewidt med deres tallige Masser. Man forestille sig fremdeles Jordoverfladen og Alt, hvad den bærer, overtrukken med et springende, hoppende, flagrende Dække af Dyr; et Dække, som ikke lader sig fjerne eller rive af; et Dække, der, lig en Nessuskjortel, opøder og fortærer Alt, uden at der er Haab eller Mulighed til Redning. Man høre den Larm og det Spæktakel, der opstaaer ved disse Skarers Bingeslag; Braget af de, ved deres tifold forsøgede Vægt, omstyrrende Træer, og den jævne, eensformige Lyd af disse forenede Myriaders Røber, en Lyd, som man bedst kan sammenligne med de knistrende Luer af en vidtudstrakt Blæbrand; man tænke sig tilsidst en saadan Egns Udsigende efter at Græshopperne have forladt den; var den før blomstrende, rig og frugtbar, saa er den nu, ikke engang en Hede, thi der er dog en Vegetation, men en øde, mørk, gold Udorf, stinkende afflyelig af disse Dyrss Vig og esterladte Ekrementer, der i store Bunker ligge spredte hist og her, en Udorf, hvoraf og til et enfelt, ikke blot afbladet, men ogsaa afbarket Tre tjener til at bevise, at den engang har haaret en Vegetation. Man forestille sig tilsidst de fattige Beboere af en saadan Egn dansmægtende vandre om paa de før saa frugtbare Marker, forgjæves ledende efter en Draabe Vand, der ikke er besmittet af disse Dyrss Aadsler, forgjæves søgerende efter en Frugt, en Plante eller fort sagt noget Spiseligt, hvorpaa de funne stille deres Hunger; hvorledes denne twinger dem til at opsamle Kamelernes Gjødning for deraf muligvis at kunne udspille nogle ufordydede Byg- eller Maiskorn, og hvorledes de endelig, naar selv denne sidste, kummerlige Hjælp er sluppen op, i Fortvivelse døe af

Sult, Tørst og pestagtige Sygdomme, naar de ikke ere saa heldige at træfse en forbidragende Karavane, til hvilke de kunne følge deres Børn, for at unddragte dem og sig selv Hungersdøden. Man tenke sig Alt dette, og man vil da faae et Billede af en Græshoppeødelæggelse i Orienten, svagt og usfuldstændigt rigtig-nok, fordi det savner Dienvidnets Kraft, men dog sandt og tilforladeligt.

De ældste Historiestrivere og Naturforskere omtaale eenstemmig Græshopperne som en af de værste Landeplager, der kunne ramme de paagjældende Vande. Vi have saaledes allerede ved Moses Beretning om, hvorledes Græshopperne hørte til en af de ti Landeplager, der ramte Egypten og bevirkeede, at Israeliterne fik Lov til at drage tilbage til deres Fædreland; og allerede Naturhistorikeren Plinius fortæller, at der i Chrenaica og paa Lemnos bestod Love, som gjorde det til en Borgerpligt tre Gange om Aaret at udrydde Græshopperne; først som Egg, dernæst som Larver og endelig som fuldkomne Insekter.

En engelsk Major Moore giver interessante Beretninger om Ødelæggelsen af Maharatternes Land ved Græshoppesværme: „Sværmen strakte sig i Længden 500 engelske Mile (125 danske) og var saa tæt, at den formørkede Solen fuldstændig; man kunde ikke see 300 Alen foran sig. Denne Art var ikke Linné's Vandregråshoppe, men en Art af blodrød Farve, Noget, som forsøgte det Rædselsfulde i denne uhyggelige Scene. Træer, Buske og Planter vare som overtrukne med et blodrødt Slør og Alt blev ødelagt; dog vare Hærskentræerne de, der holdt sig længst, men selv disse blevne til Slutningen angrebne og afgnavede.

Græshopperne ere de omstreifende Araberstammers naturlige Allierede; begge nære sig af Nov og Plyndring, og begge udbrede Rædsel og Ødelæggelse, hvor de drage frem. Naar Græshoppesværmenes vise sig, juble Araberne; thi „El Khere“ (Belfignelsen) har viist sig; paa deres letfode Heste følge de Sværmenes Tog, og ved at myrde og plyndre de af Landeplagen nedtrykte Beboere, føje de nye Ulykker til den. I deres billedrige Sprog give de den den eventyrligste Skikelse, medens der dog i deres Lignelser ligger meget Sandt og Træffende til Grund. „Det er et mægtigt Dyr, den har Hestens Hoved og Elephantens Vine, dens Nakke er bred som Thyrens, og dens Bryst ligner Lovens. Af Ornen har den laant sine Binger; den har faae Camelens Been og Strudsens Fodder, dens Hale er som Slangens og dens Bug som Skorpionens.“ En mægtig Skildring, ogsaa fuld af orientalske Billeder, men sandt

og noisiagtig, giver Propheten Joel af den, idet han beskriver den Græshoppe-ødelæggelse, som skal ramme Søderne, paa følgende Maade:

„Herrens Dag er nær; en mørk og dum Dag, en Dag med Sker og stor Dunkelhed er som Morgentaagen spredt over Bjergtoppene. Et stort og mægtigt Folk, hvis Vige ikke har været fra Dagenes Begyndelse, og ei heller skal være efter dem, saa mange Aar, der er Slægt efter anden til. En Ald fortærer foran det og bagefter det brænder en Lue, foran det er Landet som Edens Have, men bagved det som en meget øde Ørk, og Ingen skal undkomme for det. Dets Skikkelse er som Hestes Skikkelse, og som Ryttere skulle de rende. De skulle springe paa Bjergenes Toppe, rumle som Vogn og brage som en Ildslue, der fortærer Halm, eller som et mægtigt Folk, der har rustet sig til Kamp. For dets Ansigt skulle Folkene bæve, alle Ansigter skulle blive ganske blege.“

Heller ikke Europa er gaaet ganske fri for disse graadige Gjæster; naar Maserne i Afrika have naaet en overvættet Størrelse, og naar heftige sydlige Vinde have hjulpet til, er det undertiden lykkedes dem at sætte over Havet, og i flere Tilfælde have de nordlige Middelhavslande lidt ikke ubetydelig. — I Aaret 591 ødelagdes Syditalien forsaerdelig af dem, og den af dem foraarsagede Pest dræbte henved en halv Million Mennesker. 1478 angrebe de det venetianske Gebeit og 30,000 Mennesker døde af Hunger. Til Rusland ankom der 1650 tre forskjellige Sværme, rimeligvis fra Kaspis Stepper; de droge gjennem Rusland fra Øst til Vest, ødelæggende al Vegetation paa deres Vej, og endte i Polen og Lithauen, hvor Skærne vare saa talrige, at de formørkede Solen, og at man paa 20 Skridt ikke kunde see fremragende Gjenstande. — Omrent paa samme Tid led Frankrig bethdelig af dem, idet der til Languedoc ankom saa bethdelige Sværme, at store Marker i Løbet af tre Timer saae ud, som om de vare meiede og afhøstede. Efter Kornet angrebe de fortrinsvis Biinbjerge og dernæst alle Løvtreer uden Forhjel; den Plante, der her holdt sig længst, rimeligtvis paa Grund af sin Bitterhed, var Hampen; dog forsvandt ogsaa denne tilsidst sporløst. — Selv et Land, hvis Beliggenhed er saa nordlig som England, er ikke ganske blevet forskaanet, ihvorvel deres Angreb have været meget sjeldne. I Aaret 1748 ankom en bethdelig Sværm dertil, men maa rimeligtvis have været udmattet og forkommet, da de snart gif til Grunde uden at hingle og uden at anrette nogen synderlig Skade. Denne Sværm lader til at have været Resten af de Maser, som Aaret iforveien hørte Moldau, Wallachiet, Siebenbürgen, Ungarn og Polen, hvor de vare saa

talrige, at deres Masser lignede store Skyer, der formørkede Solen; en enkelt af disse Sværme, der var flere hundrede Favne i Gjennemsnit, sloi saa tæt, at man paa 30 Skridts Afstand Intet kunde see, og brugte desvagter 4 Timer om at flyve forbi et enkelt Punkt, det saakaldte røde Taarn.

Danmark er aldeles gaaet fri for Infektødelæggelser af denne Natur, og den linnéiske Vandregråshoppe hører hos os til Sjeldenhederne. Dog er den funden af og til om Efteraaret paa Saltholmen, Ulmager og de flade Fjelledstrækninger, der strække sig fra København ned til Flasfæroen, imidlertid er den altid optraadt enkeltvis og sporadisk, og forplanter sig næppe hos os.

Mærkeligt er det, at medens Vandregråshopperne ere sjeldne hos os, synes de i den senere Tid at blive mere udbredte i Sverrig. Den svenske Naturforsker de Geer iagttag i Aaret 1749 de første Vandregråshopper i Sverrig, som han dengang opdagede, rigtignok i ringe Antal, ved Upsala, Løfta og paa de nærmeste Øer omkring i Østersøen. Disse syntes at være Marodeurer af de talrige Sværme, som i 1748—49 hærgede forskellige Egne af Europa. I de nærmest paafølgende hundrede Aar iagttag man saa godt som ingen Vandregråshopper, og først i den sidste Tid have de vist sig i større Antal. I Midten af August 1847 kom en Flok tæt udenfor Lund, som, uden at være saa særdeles talrig, dog kom flyvende med en saadan Stø, at Hævet på Markerne flog sig løs og at Heste løbe løbse. Efter et kort Ophold droge de efter nordpaa. En Maaned senere kom en ny Flok vandrende til Omegnen omkring Lund, men lode sig dog noje med at afse Græsmarkerne, da Høsten allerede var forbi; især hndede de Bladene af Kartoflen, som de aldeles afaade. Endnu langt ind i October vedbleve de at vise sig enkeltvis, dels vaa Lunds Gader, dels paa Markerne deromkring, hvor de, uagtet Efteraarstidens allerede var blevet følelig, sloi og hoppede saa livlig omkring som i August Maaned. En svensk Entomolog v. Borch gjorde ved denne Lejlighed nogle interessante Jagttagelser over den Maade, hvorpaa Vandregråshoppen fortæver sit Foder. I Gangenstab aad hvert Individ omrent en Haandfuld Græs om Dagen; de toge sat paa Græsstraæt med Forsødderne, bøjede det sammen og lode det saaledes lidt efter lidt glide igjennem Overlæbens rendeformede Udsjæring ned i Svælget. Græsstraæt fiindeles derved ikke med Overkjæberne, men det knuses blot mellem Overkjæernes indre riflede Blader, saa at Saften presses ud. Dette kan man see af de lange, sorte Excrementer, som lade sig rulle op, og vise Græsstraæts oprindelige Form og Længde, kun med den Forandring, at det seer ud som om det var kogt. Da det saaledes især kun er Saften, som Vandre-

græshoppen optager af Planterne og fordøier, seer man let, at dette maa bidrage meget til deres Graadighed. Endnu merekeligere er det, at man i Sverrig af og til har truffet, deels Nymphær, deels nylig udkrobné Individer af Vandregræshoppen; sikkert er det, at den hngler der, men om den gjor det hvert Aar, eller kun i enkelte varme Somre, er ikke afgjort. Foruden ved Lund, har man truffet den paa Gothland, hvor den især var almindelig paa Flyvesandsstrækningerne ved Olle Hau.

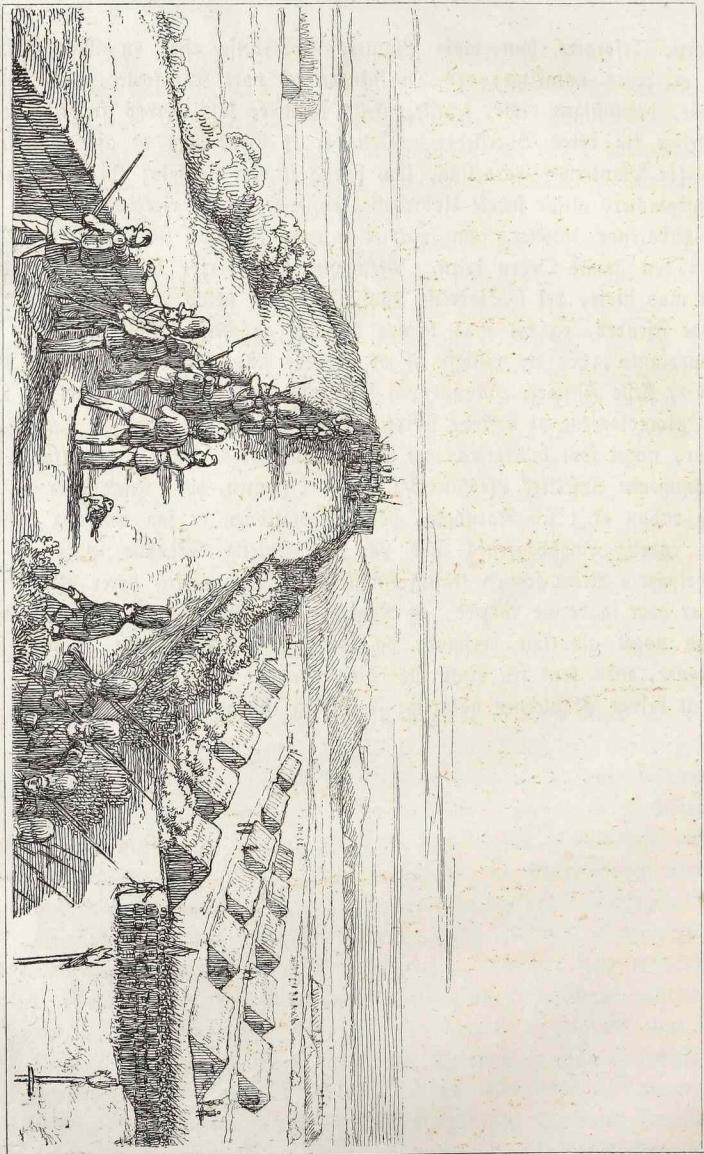
Hvilke de Betingelser ere, der bevirke, at Græshopperne i enkelte Aaringer vise sig i saa uhyre Masser, og i andre næppe bemærkes, hjende vi endnu ligesaas lidt med Sikkerhed, som hvorfor Oldenborrene hos os, med Mellemrum af visse bestemte Perioder, optræde massvis; formode maa man, at det er visse, gunstige Livsbetingelser, saasom Barne, overflodig Næring, Mangel paa infektede Fugle og Pattedyr, der for enkelte Kuld kunne være rigeligere tilstede end for andre, der bevirke det. Forst naar Yngelen bliver saa talrig, at en enkelt Egn ikke kan tilbyde dem tilstrækkelig Føde, begynde de at vandre, ikke i nogen bestemt Retning, men efter de Punkter, der kunne tilbyde dem den rigeligste Næring. At de paa disse Vandringer kunne sætte selv over brede Bande, som for Exempel Middelhavet, er utvivlsomt; dog er det ikke Dyrets Flyvedygtighed, der bevirker dette; thi som alle Græshopper flyver Vandregræshoppen tungt og i afbrudte Sæt, men derimod Stromninger i Atmosphæren; saasnart disse høre op, falde de i Havet, drukne og skyldes til Land, ligesom vi hyppig see det ved vores Kyster med en Mængde Insekter, især Oldenborren. Et godt Beviis paa, at det er Luftstromningerne, der føre dem med sig, afgive blandt andre en Beretning af Capitain Stokes paa Skibet Georgia. Den 21 November 1811 befandt han sig i en Afstand af 50 Mile fra de canariske Øer, som vare det nærmeste Land; Skibet gif med en svag Brise af Syd-Ost, der lidt efter lidt løiede af og gif over i fuldkommen vindstille. Pludselig begyndte nogle Skyer at nedsende en formelig Regn af Græshopper, der i Tusindvis bedækkede Skibets Dæk og dannede et tæt Overtræk, saavel paa dette, som paa Havoverfladen i en viid Strækning paa begge Sider. Denne Regn vedvarede lige saa længe, som Windstillet stod paa, omtrent 1 Time, og de nedstyrkende Græshopper syntes ikke i mindste Maade at være undmattede, men stræbte deles ved Spring, deels ved Flyven at unddrage sig Mandskabets Forfølgelser.

Efter at have betragtet Græshoppernes vidtstrakte Toge, og de af dem foraarsagede Ødeleggelser, maa man i første Øieblik komme til den Erfjendelse, at de ere Dyr, absolut skadelige for Planteverdenen; Skabninger, som man høgst maatte see udryddede af Jordens Overflade; og dog faaer man en ganske anden Overbevisning, naar man betragter dem fra et almindeligt naturhistorisk Standpunkt, som Led i det store Naturhele.

Alt Liv her paa Jorden, det være sig bevidst eller ubevidst, falder i to store Afdelinger, det dyriske eller animale og det plantelige eller vegetative; to umaalelige Riger, der i deres Øerpunkter, i det Mindste for Øieblikket, synes at støde sammen, men som dog i deres almindelige Virkninger vise sig yderst forskellige. Disse to Riger staae i den noieste Bexelvirkning til hinanden, og derved tillige i et meget bestemt Afhængighedsforhold. Planteriget forskaffer ikke alene de planteædende Dyr deres Næring, men sørger ogsaa indirekte derved for, at Rovdyrene ikke savne deres for dem bestemte Føde; men ikke nok hermed; selv den Lustart, som alle Dyr uden Undtagelse indaande, Isten, frembringes stadig i passende Maal ved Planternes Udaanden. Paa den anden Side frembringe Dyrene, ligeledes ved Udaanden, Kulshyen, den for Planterne nødvendige Livsluft, og forskaffe tillige, deels ved deres Gjødning, deels ved deres Forraadnelse, en Mængde kemiske Stoffer, som ere ligefrem nødvendige for Planternes Liv. Vi kunne deraf ikke tænke os det ene af disse Riger borte, uden at det andet, efter længere eller kortere Tids Forløb, vil følge det i Undergangen; men heller ikke maa det skee, at det ene af disse Riger griber væsentlig ind i det andets Nettigheder og truer det med Undergang, og herfor har Naturen forsøgt paa forskjellig Maade. Iblandt Dyrene er det deels Rovdyrene, deels de synstende Former, der sætte Grændser for Arternes og Individernes altfor store Udbredelse; men iblandt Planterne have vi kun de synstende Former tilbage, de andre mangl. Det er deraf nødvendigt, at Dyreverdenen opträder som planteødeleggende, og iblandt dem intage Leddedyrene et ubetinget Herredomme paa Grund af deres store Udbredelse og talloze Masser; et Herredomme, hvorimod alle de andre planteædende Dyr ere at betragte som forsvindende Størrelser. Leddedyrene ere Planteverdenens Beherskere, Infekterne paa Landet, Kræbsdyrene i Havet; de ere at betragte som Styrerne i hele det store Magineri. Overalt, hvor en Planteart vil trænge sig frem og gjøre sig gjældende, der ere Infekterne de, der vise den indenfor de rette Grændser og tæmme dens Udbredelsesløft. Naar deraf Mennesket ved kulturmæssig Dyrkning fremstyrder og understøtter de Planters Vækst, som ere nødvendige til hans Ophold paa

Torden, besordrer han disse Planters Udbredelse efter en Maalesstok, som ikke er deres naturlige; ved Dyrknningen af vore Kornsorter, ved Anlæg af Skove, begunstiges visse, ganste enkelte Planter, som derved fordrive de andre naturlige fra deres Boxfleder. Dette er et Brud paa de af Naturen givne Love for Planternes Fordeling, som hurtig straffer sig selv; thi netop ved disse Culturplanters altfor stærke Udbredelse, opstaar der en rigeligere Næring for de dem tilhørende Insekter, som snart ville være tilstede i Myriader for at bringe Alt i den gamle Orden igjen. Mennesket maa derfor bestandig være paa sin Post mod disse, vel i Størrelse uanseelige, men netop ved deres Masse yderst farlige Hjender, og det maa kæmpe kraftigt og meest udholdende netop for de Culturplanter, der ere vistligst til at udbrede sig; thi netop dem har Naturen givet de fleste Hjender. Mundt om i Europa har det derfor været en Opgave for Entomologerne at udfinde Midler, hvorved man kan afværge Angreb af den Natur, noget som i Negelen med Lethed kan gjøres, naar man tilfulde hjender vedkommende Insekters Livshistorie; men i Orienten, hvor Kundskaber til deslige Ting endnu er i sin Barndom, hvor Vegetationen er saa uendelig høppig, og hvor endelig Indbyggernes Tro paa en uboelig Skæbne lægge de største Hindringer i Veien for en kraftig Indstriden, netop derfra hører man de største Klager over saadanne Angreb, — Angreb, som ville vedvare, saalsænge der ikke gjøres noget alvorligt derimod, og som vel følelig ramme de agerdyrkende Nationer, men som fra Naturens Side ikke ere Andet end retmæssige Forsøg paa at bringe Planternes naturlige Fordeling tilbage.

Dannebrog.

Dannevirke.

Der sad en Dronning paa Jellinggaard,
 Saa lys og liflig som Sol i Baar,
 Saa from af Hjerte som klog og snild,
 Saa sterk af Billie som blod og mild;
 Ved Folkets Bugge en Moder om,
 Som saae dets Skjebne forud i Drym,
 Som noered det ved sit varme Bryst,
 Og var i Fare og Nod dets Trost;
 Hvis Omhu havde dets Hjem beredt
 Og lært det føle, at det er eet;
 Hvis klare Syn og hvis vise Raad
 Det samled først til en fælles Daad.
 Nu er forgangne ni Hundred Aar,
 Og ofte skiftede Folket Kaar,
 Og ofte værged det slet sin Arv,
 Og ofte vidste det ei sit Tarv,
 Men ikke har det sin Moder glemt,
 Hvis Stov i Jellingehsi er gjemt;
 Og ingen Dronning har Danmark hart,
 Om hun var hærlig og from og god,
 Om hun end styred med Mandens Kraft,
 Hvem Folket elsker som Dannebod.

De danske Kæmper i Viking foer,
 Og Trelle dyrked den fede Jord,
 Og Dwinder raadte for Huus og Hjem,
 Og Dronning Thyra sad fremst blandt dem.
 Da tyktes Sazerne det var bedst

At være Sydens ubudne Gjæst.
 De mylred ind i det aabne Land
 Og fore fremad med Mord og Brand.
 De syldte Rose, de syldte Sæf,
 Og hasted atter med Vyttet væf,
 Før Vikingstaren tilbage kom;
 At møde den de ei skotted om.
 Da sued Dronningens Kind af Harm,
 Og Hjertet blødte i hendes Barm,
 Og Tanken glimted i hendes Sjæl,
 Og Raad hun pleiede med sig selv:
 „See, Gud har sat om det danske Land
 „En Bold af Bolger, en Muur af Vand,
 „Som nok skal holde i Færens Stund,
 „Mens Vikingstammen staer frisk og sund.
 „Mod Syd kun flettes det Hegn og Led;
 „Der gæbner Beien sig jevn og bred
 „Før graadig Fjende og trolds Ven.
 „Men jeg vil stoppe det Gab igjen.
 „Hvor ingen Bølge mod Strandens slaaer,
 „Og ingen Strøm imod Havet gaaer,
 „Der vil jeg dæmme med Steen og Jord.
 „Hvor Jylland sænker sin brede Ras
 „Mod Vestens Sumpe og Sliens Fjord,
 „Der vil jeg lukke med Bom og Raas.“

Saa vide ginge de Herrebud:
 „Til Vaar maa Viking ei drage ud.
 „Hver førlig Ræmpe, hver Bonde fri,
 „Om han boer ner eller han boer fjern,
 „Skal møde Dronningen Best for Sli,
 „Og hjælpe hende at bygge Værn!“
 Og Alle gjorde de, som hun bød.
 Saafnart det vaared og Isen brød,
 Fra Skaanes Ryster og Danmarks Øer
 De Snekkere iled for bliden Bør.

Og Hyden ikke tilbage stod,
 Men han red ud paa sin Ganger god.
 Og Angelboen ei hjemme sad,
 Han aged efter med Ol og Mad.
 Og der de naaede til Stevnet frem,
 Da var alt Dronningen der fpr dem.
 Hun flux forklarer dem hvad hun vil,
 Og deler hver Mand hans Gjerning til.
 De hugge Stammer fra Rod og Green,
 De spidse Pæle, de slæbe Steen,
 De drage Graven ad Heden hen,
 Og høine Bolden ned Jord fra den,
 De lægge over af Tørn et Tag,
 De reise Taarnet af Bjælkelag.
 Og der det lakked mod Julen hen,
 Saa drog de Alle hjemad igjen;
 Thi da var Dronningens Gjerning gjort,
 Og Bolden stod der med Taarn og Port.
 Da blev ved Porten en Kure sat,
 Som stulde vogte den Dag og Nat,
 Og slippe fredelig Vandrer ind,
 Men holde lukket den tæt og fast
 Mod Hver, som kom der med Ondt i Sind,
 Mod fremmed Bælde og Overlast.

Og Bolden staer der den Dag idag.
 Og den har trodset saamanget Slag,
 Og den har standset saamangen Fod,
 Og den har drukket saameget Blod.
 Mod den har stormet den thydske Hær
 Med Ild og Ære og Spyd og Sværd.
 Paa den har kæmpet den danske Mand
 For Frihed, Ære og Fædreland.
 Med Taarer sandded de thydske Mør,
 At Danmark havde saa haard en Dør;
 Dog stundom kom der saa stærk en Trop,

At den med Møie brød Døren op.
 Men tog saa Drotter ved Danmarks Styr,
 Som husked Fortidens Lære dyr
 Og tyded Fremtidens dunkle Træf,
 Saa fort da bøded de Voldens Brok;
 Og Taarnet peged igjen mod Sky,
 Og Porten lukedes til paam.
 Om sider kom der en flummel Tid,
 Da Kraften spildtes til indre Strid;
 Da Herre spilled hver Herremand,
 Og Bonden sukked i Trællestand;
 Da Rigens Lande var Pant for Gjeld,
 Og Drotten raadte knap for sig selv;
 Da Magten atter af Myt blev født,
 Men Folkelivet laa næsten dødt
 Og gisped under et Trælleag
 Af fremmed Tanke og fremmed Sprog;
 Da Danmarks Løver til Hestie blev,
 Som pløied Krønikens Overdrev;
 Da Danmarks Hjerter iflun slog til
 Som Regnepunge i Kortenspil;
 Da Danmarks Bildmænd med Skjorter paa
 For Borde maatte hos Tydsken gaae.
 Den Bold, som fulde for Strommen stemt,
 Laa da fornegtet, forsømt og glemt;
 Og Taarnet vakked og styrted ned,
 Og Porten blev til en Gade bred,
 Og Tidslens Stengel og Stræppens Blad
 Som Bagter ene paa Volden sad.
 Dog qualtes ikke den danske Aand
 I Spændetrøje og Lebedbaand;
 Det danske Hjerte i Lyndom slog,
 Og talte stundom sit eget Sprog.
 Der lyder end fra hin morke Tid
 Saa klar og klinger en Stemme hid,
 Som klager dens bitre Nød og Træng,
 Og maner til Liv og Haab og Mod,

Og kalder til Bærn for Veeng og Vang,
Og det er — Bisen om Dannebod.

Den Bise bruste ad Torvet hen
Fra femten Tusinde danske Mænd;
Og der var Alvor i deres Bryst,
Og der var Styrke i deres Rost.
Den gjenopvakte hin Høraarsdag
Det fulde, mægtige Hjerteslag,
Som rulded gjennem den gamle Tid,
Naar Folket flokkede sig til Strid;
Den gjenoplivde hin Billie stærk,
Som grundede Dronning Thryas Værk,
Og bort den pustet alt Treagt og Tungt,
Saa Folket atter var frit og umgt.
Snart lød „til Baaben“ Kong Fredriks Bud,
Da drog dets Sønner i Leding ud.
Mens Oprørshæren foran de jog,
Mod Sønder atter de Beien tog;

Og der de komme til Sliens Bred,
 De sygte den gamle Grændses Sted.
 Da fandt de Bolden, som den var lagt,
 Bevaret af Glemsej og Foragt.
 Dens Fod var nappet af Plovens Skaar,
 Dens Side trampet af Rør og Faar;
 Hjst gjennem Baeggen var Beien brudt,
 Her ned i Mosen var Skranten skudt;
 Men Bolden løfted endnu sin Ryg
 Højt over Hede og Mark og By.
 Den var ei længer en Skandse tryg,
 Men bag dens Levninger var et Vy,
 Hvor det var sikert at holde Vagt
 Og godt at stride mod Overmagt.
 Her stod de Danske hiin Paaskedag,
 Da Psalmen entde med Vaabenbrag;
 Da Wrangel troede, at det var let
 At jage den lille Skare hjem,
 Men havde vundet, da Nat brod frem,
 Et Nattelie paa samme Plet;
 Da Læssøe maalte sit Riddervoerd
 Med Thysslands broutende Forbundshær,
 Og spillede med den om Seirens Priis,
 Og folgte den Jord i Tommenviis.
 Her stod de Danske for anden Gang
 Hiin Sommer hed og hiin Vinter lang,
 Da Østeddagenes haarde Dygt
 I Slesvig havde gjort reent og lyst,
 Mens Fjendehæren end laa paa Luur
 Og klækked Rænker bag Rendsborgs Muur.
 Her stod de Svende i Natten luun
 Og speidede gjennem Mosens Damp,
 Og redte, trætte af Dagens Kamp,
 En Seng i Lyngen saa blød som Duun;
 Her stod de Samme i Sne og Slud
 Og stirrede hjælt i Mulmet ud,

Og tænde sig Baal af Lyngens Top,
At tøe de stivnende Lemmer op.

Vagtilden er slukt og Krigen endt,
Og Folkets Tanke og Hu er vendt
Til andre Sysler, ad andet Hold,
Og øde ligger den gamle Bold,
Og trampes atter af Øvægets Hov,
Som havde Danmark ei Bærn behov,
Som Kampen fornys var ført for Spøg
Og Bennegåver dens dybe Saar,
Som Twisten, der vared i tusind Aar,
Var slettet ud ved et Pennestrog.
Men atter gaaer der af Branden Røg;
I lyse Luer engang den flaaer.
Da gjelder det, om den Aand er stærk,
Som taler til os fra Thyras Baerf;
Om Hjertet, der styred hendes Raad,
Er mægtigt at føde mægtig Daad;
Om Herren, de Svages Skjerm og Skjold,
Som aldrig i Nød vort Land forlod,
Wil skjække os Viisdom og Kraft og Mod
Til atter at lufte Thyras Bold.

Fugl, Prindsesse og Hest.

Et jydsk Folkeeventyr.

Det hændte sig engang, der var en Konge, han havde tre Sønner, og saa havde han en Guldbild, som bar Guldblade, men hver Nat blev der et Blad borte. Saa siger han til den ældste Son, at han skulde passe paa i Nat, hvem der tog det Blad. Ja, han sad over Abilden, til det blev herved Dag, saa faldt han i Sovn, og om Morgenens var Bladet alligevel væk. Saa sagde han til den anden Son, at han skulde passe paa, og det gif ligesaadan. Saa sagde han til den tredie Son, og det var den yngste, at han skulde passe paa; han tog en Bind med sig og en Kniv og vilde sidde og snitte, for at holde sig i Arbeide. Henimod Dag kommer en graa Fugl og sætter sig i Treæt og napper paa Bladet; Prinsen lister sig saa stille hen, faaer fat i Halen af Fuglen, og Fuglen sloi og han beholdt Halen. Da havde han den at vise sin Fader om Morgenens. „Det maa da være en kostbar Rede, den Fugl har, som den har hentet Guldblade til i saa mange Aar,” sagde Faderen, og nu skulde da Sønnerne ud at lede om den Fugl; de sik Mad og Penge med og fulgtes saa ad ud i den vide Verden. Men da de kommer ud i Skoven, der skilles Veien ad og bliver til tre Veie, og saa vilde de hver gaae sin Vei; men før de skilles, stak de hver sin Kniv ind i et Træ ved Veien, og det skulde være et Tegn før de Andre, at den, som kom først forbi Treæt igjen og havde Fuglen med sig, han skulde trekke sin Kniv ud af det igjen.

Den Yngste, som havde Halen med sig, han gif ru sin Vei, han kom langt ind i den tætte Skov, og der stod en Ulv tæt foran ham, og han tænkte: Det er reent galt; jeg tor ikke gaae omkring den, og ikke heller tor jeg gaae tilbage, men saa sagde Ulven: „Kom du kun og sid paa min Ryg; jeg veed nok, hvor du skal hen.” Prinsen tænkte: Det maa nok være en sjeldeni Ulv, siden den kan snakke; saa satte han sig paa dens Ryg, og Ulven rendte med ham. Saal rendte han mangfoldige Mile med ham, til de kom op paa en stor Bakke.

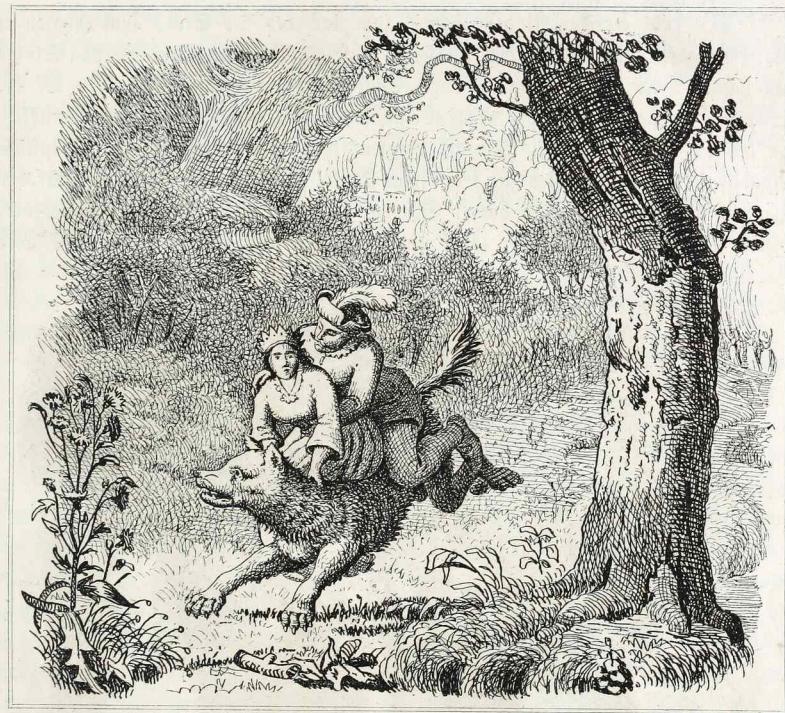
„Staa nu op paa min Ryg og see, om du ikke kan see en Stjerne i Øster.“
 Jo det kunde han. „Ja der skal vi nu hen,“ sagde Ulven, og saa rendte den med ham, til de kom derhen; det var et Slot, der skinnede saa stærkt, og der var en Skov derved. Saalig Graabeen: „Nu vil jeg blive i denne Skov, saa kan du gaae op og give dig ud for en Fuglefænger; thi deres Fuglefænger er død.“ Ja, han gjorde saa, og da han kom op paa Slottet, saa var det tækket med de Guldblade, som fuglen havde hentet.

Ulven havde sagt til ham, at han nok kunde kjende fuglen, den hang i et Guldbuur, og naar desov allesammen, skulde han tage fuglen, men han maatte ikke tage Buret med. Han sikte da ogsaa Alting at see paa Slottet og deriblandt fuglen, og en Nat, mens desov Allesammen, tog han sig for at ville have fuglen, men saa syntes han, det var urimeligt, at han skulde reise blot med en fugl i sin Haand, og han tog da Buret med. Den Tid han kom paa Trappen, tog fuglen til at synde, saa det gjenlod i hele Gaarden, og Bagten kom og greb ham, og han blev fastet i det dybeste Fængsel. Kongen kommer til ham om Morgenens og spørger ham, hvordan han turde understaae sig at stjæle saadan en fugl? Ja han bad om Forladelse, det var da rigtignok feil gjort, og vilde Kongen ikke benaade ham, blev det da galt med ham. Kongen svarede: „Det er ogsaa det Samme; der er en Konge i et andet Kongerige, som har en Hest med hverandet Sølvaar og hverandet Guldhår; kan du staffe mig den, saa skal du saae baade fugl og Buur og mange tusinde Rigsdaler til.“ „Deg skal gjøre min Flid,“ sagde han, og paa de Ord sikte han sin Frihed og gik ned til Graabeen. „Kommer du nu,“ sagde Graabeen, „hvor blev fuglen af?“ „Aa den fugl turde jeg ikke tage.“ „Ja du skal ikke lyve for mig; jeg veed det godt, jeg hørte nok, den Tid fuglen sang, og de kom og greb dig, for du adlod mig ikke; nu er det ligesaag godt jeg splitter dig ad og spiser dig til Middag.“ „Aa nei, der kan blive Raad endnu.“ „Ja hvad er det?“ „Der er en Konge derhemme i det Kongerige, som har en Hest med hverandet Sølvaar og hverandet Guldhår; kunde jeg staffe den, saa kunde jeg saae baade fugl og Buur og mange Penge til.“ „Ja sid saa op paa min Ryg da.“

Saa rendte den med ham igjen, til de kom hen til det Kongerige til det Slot, og der var ogsaa en Skov ved. „Nu vil jeg blive her,“ siger Ulven, „mens du gaaer op og giver dig ud for en Hestedoctor, deres Hestedoctor er død; saa seer du nok den Hest, og naar du seer, at de Andre sove, kan du nok tage den, men du maa tage den i den bare Grime, du maa hverken tage Sadel eller Bidsel med.“ Han gik derop og sikte Tjeneste, han saae Hesten og sikte saa-

dan lyft til den, og der hang baade Guldsadel og Guldbidsel ved den. En Nat, de sov, vilde han da prøve sin Lykke og tog Hesten, men saa syntes han dog, det var urimeligt at ride paa saadan en Hest uden at have hverken Sadel eller Bidsel, og saa tog han dem med. Da han kom paa Trappen, tog Hesten til at vrinske, saa det gjenlod i hele Gaarden, og Vagten kom og greb ham, og han blev fastet i det dybeste Fængsel. Kongen kommer til ham om Morgenens og spørger ham, hvor han turde understaae sig at stjæle saadan en Hest, der ei var Mage til i mange Kongeriger. Ja, han tilstod, det var en stor Feil, men han stolede paa Kongens Naade. Det kan nu ogsaa være det Samme, sagde Kongen, dersom du kan gjøre mig een Tjeneste; der er en Konge derhenne i det Kongerige, han har en Datter; kan du stafte mig hende, saa skal du faae baade Hest og Sadel og Bidsel og mange hundrede Rigsdaler til. Ja han skulde gjøre sin Flid. Han gaaer ned til Graabeen igjen. „Naa, kommer du nu, hvor blev Hesten af?“ „Aa den Hest turde jeg ikke tage.“ „Ja jeg veed det godt; jeg hørte nok, dengang Hesten vrinskede, og de kom og greb dig, for du adlod mig ikke; nu er det ligesaag godt, jeg splitter dig ad og spiser dig til Middag.“ „Aa nei, lad mig leve; der kan endnu være Raad.“ „Ja, hvad Raad er der saa?“ „Der er en Konge derhenne i det Kongerige, han har en Datter, kan jeg stafte hende, saa kan jeg faae baade Hest, Sadel og Bidsel og det Hele og mange Penge til.“ „Ja sid saa op paa min Ryg da.“

Saa løb han med ham igien af det Kongerige og hen i et andet; der var ogsaa en Skov ved det Slot, og i Nærheden af Slottet var et svært stort Træ; da de kom hen til det store Træ, siger Ulven: Nu skal du skynde dig, for nu er Klokkens syv, og nu kommer hun med sine syv Mør, og de har hver sin Kjedel og vil ud at hente Kildevand. Saa kan du nok kjende hende fremfor de andre, saa skal du knæle for hende og bede, om det er tilladt at tale et Par Ord med hende under fire Dine. Hun bliver venlig og siger strax ja; imens vil jeg skjule mig ved dette store Træ. Han gif ogsaa, og da kom ogsaa strax hun med sine syv Mør. Han knælte for hende og bad om at maatte tale et Par Ord med hende under fire Dine. Ja, hun bad ham staae op, og de syv Mør gif lidt isforveien. For hun vidste af at sige, ligefrem han stod og talte med hende, greb han hende og løb hen med hende til Ulven, fastede hende paa Ulvens Ryg og sad selv op ogsaa, og Ulven rendte med dem, saalænge til de kom hen til det Slot, som Hesten var i, og til den Skov, som der var. Ulven siger til hende, at dersom hun vilde være dem troe, skulde hun faae en Hest med hverandet Sølvhaar og hverandet Guldhår, som hun skulde faae at ride paa.

Jo, siger hun, der var Ingen hun hellere vilde have end Prinsen, og hun skulde nok være dem tro. Saa gjør Ulven sig til en Tomfri, og Prinsen spadserer op paa Slottet med hende. Der blev da en Stads, der var aldrig at tale om, med den fremmede Prinsesse, han kom med; han sat Hesten med Guldsadel, Guldbidsel og Pidst og saa mange Penge til. Han rider ud i Skoven til den rigtige Prinsesse og siger, at her var en Hest, hvis Eige ikke var til i al Verden; den vilde han forære hende at ride paa; han løfter hende op paa den, hun rider og han gaaer ved Siden af noget hen i Skoven, og der opholde de dem til Natten. Oppe paa Slottet der sat da Prinsessen, som Ulven havde gjort sig om til, et Kammer, og da det blev Nat, gjorde Prinsessen sig til en Muus og løb ud ad et lille Musehul og kom til dem i Skoven, og saa var det da Graabeen igjen. Prinsen satte sig paa Graabeen og Prinsessen satte sig paa Hesten og de red nu raft.

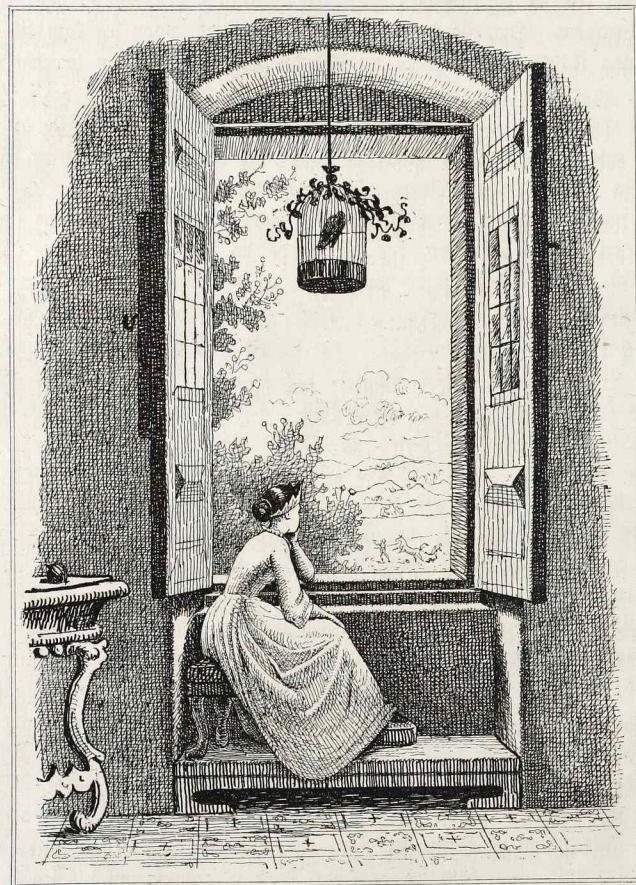
De kom omsider til den Skov, som laa ved det Slot, som fuglen er paa. Graabeen gjor sig til den stadselige Hest og Prinsen rider op paa Slottet paa ham. Hvad der ikke havde været Stads ved Prinsessen, saa blev der her ved den stadselige Hest, hvis Eige ei fandtes i Verden; de tog mod Prinsen, saa det var en Eyst. Prinsen sik fuglen med Guldburet og mange tuſinde Rigsdaſer til. Hesten blev sat i en foer Stald, og Prinsen reiſte ud i Skoven igjen til Prinsessen, og de blev i Skoven Dagen over til Natten. Saal gjorde Hesten sig til en lille Muus, løber ud af et Musehul og kommer ud i Skoven

til dem; det var da Graabeen igjen, Prinsessen red paa den stadselige Hest, fugleburet hang paa Sadelknappen hos hende, og Prinsen red paa Graabeen.

Saa ride de da ræsk væk igjen, til de kom i den Skov, hvor Graabeen kom til Prinsen. Her, siger Graabeen, er det Sted, hvor jeg kom til dig; her skal vi ogsaa stilles igjen. Men nu skal du love mig, at du hverken vil hvile eller sove, inden du kommer hjem, for saa gaaer det galt med dig. Prinsen sagde Ja, det skulde han nok love. Da han kom til det Yderste af Skoven, kom han ogsaa til det Tre, hvori de havde sat deres Knive, da de skiltes ad; han tog sin Kniv og reiste videre, hun red og han gif. Saa blev de saa strækkelig fornige begge to, at Prinsessen siger, om de ikke kunde legge dem ned saameget som et Kvarteer, for nu havde de ikke sovet i mange Nætter og Dage. Jo, lad os det, siger Prinsen; og de bandt Hesten ved et Tre og lagde sig ned i Græsset i hverandres Arme; og de sov saa meget godt.

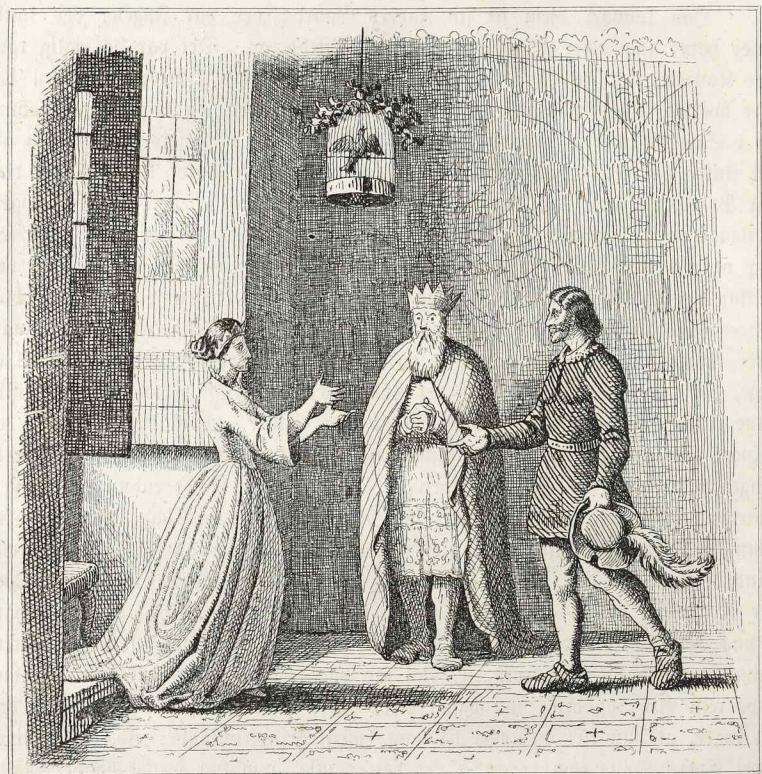
Nu komme da hans Brødre, og de see, at hans Kniv er væk, altsaa vidste de, at han havde fundet Fuglen, saa havde de ikke Noget at gaae efter. Saa vilde de da reise hjem bag efter ham. Da de kommer lidt hen, finder de ham; der stod den stadselige Hest, og Fuglen hang ved Siden af, og der laa den deilige Prinsesse. See han har hjerget godt, sige de til hverandre, og saa blive de enige om, at de vil slaae ham ihjel og tage det, han har hjerget. Det gjorde de ogsaa, og reise med Fuglen, Hesten og Prinsessen hjem til deres Fader og siger, at de havde hjerget alt dette. Hesten satte de ind i en Stald; han hverken aad eller drak og var færdig til at slaae Stalden ned, saa gal var han; de vidste, at Fuglen var en dygtig Fugl til at synde, men den sang aldrig; den sad, som den vilde sørge sig ihjel. Prinsessen havde faaet et smukt Kammer anviist, men hun satte sig ved Binduet og gjorde ikke Andet end saae ud ad Binduet og græd. Nu vidste da Graabeen nok, hvordan det var gaaet til, og vilde da hen til Prinsen igjen og hjælpe ham. Nok af det, hvad den gjorde ved ham eller ikke, veed ikke jeg, men han sit ham da tillive igjen. Prinsen han reiste sig i Beiret og rev sig i sit Hoved og vidste ikke, hvor han var. Graabeen satte sig noget henne fra ham og vilde see, hvad han vilde tage sig for. Du lød mig godt, som jeg bad dig, siger Graabeen, nu vil jeg splitte dig ad, for nu kan det ikke mere hjælpe; du har aldrig villet lyde mig, og det vil du da heller ikke endnu. „Aa jo,” bad Prinsen, „lad mig beholde Livet; jeg er tilfreds, om jeg saa skal gaae og betle mit Brød, saa skal jeg komme til dig med det Halve, naar du blot vil lade mig beholde Livet.“ Ja, da du beder saa naadelig om det, saa skal du have Lov at beholde det; men saa skal du skynde dig hjem, for det er ikke godt med dem, dine Brødre kom hjem med; de ere færdige at døe af Længsel; og saa fortalte den ham, at hans Brødre havde

flaaet ham ihjel og vare reiste hjem med det, de havde hjerget. Og naar du nu kommer hjem, saa kjender de dig ikke, for du seer saa ilde ud, siden du har været død; saa giver du dig ud for en Heitedoctor, og saa gaaer det nok saadan for dig af sig selv, at du faaer Prindessen, men saa skal du love mig, at du vil komme her ned til mig din Bryllupsnat med din Kniv i din Lomme. Ja, siger Prindsen, og han reiser.

Han kommer hjem til sin Faders Gaard; der var Ingen, der kunde hjende ham; saa giver han sig ud for en Hestedoctor. Det var da rigtig rart, siger Kongen, for de havde en Hest, hvis Lige var ikke i Alverden, men den vilde hverken æde eller drikke, siden han havde faaet den, og Ingen kunde komme ind i Stalden til den, den var faerdig at splitte baade sig selv og Stalden ad. Det skulde da være en underlig Sygdom, naar han ikke skulde kunne curere den, siger Prindsen; strax han kom ind i Stalden, begyndte Hesten ogsaa at sparke og slae, men saasnart den hørte, at Prindsen snakede til den, stod den saa spag og saa stille, at baade Kongen og de Alle sammen kunde gaae op til den og klappe den og give den at æde og drikke. Da nu Hesten var cureret, blev Kongen saa fornøjet, og siger, at da han nu var saa lykkelig, at han saa snart kunde curere den Hest, saa havde de en Tugl, som var den dygtigste Tugl til at synde, der var i Alverden. „So det skulde være underligt, om han ikke skulde kunne curere den.“ De viste ham da op paa Salen, hvor Tuglen hang, og saasnart Tuglen hørte Prindsen, sang den, saa det flingrede over hele Gaarden. Kongen faldt i den dybeste Forundring, og siger, at de havde endnu een Ting i Gaarden, og det var en Prindsesse, som hans Sønner havde haft hjem med fra fremmede Lande, og hun gjorde ikke Andet end saae ud ad Binduet og græd. Prindsen siger som før, at det skulde være en underlig Sygdom, som enten hun eller Nogenting havde, at han ikke skulde kunne curere den. Saa fulgte de ham op paa den Sal, hvor Prindsessen sad; saasnart han kom indenfor Døren, sprang hun ned ad Forhøjen, hun sad paa, og siger, at der kom den, hun havde reist med, og den, hun ogsaa vilde have. Kongen lyttede noget paa det, hun sagde, at hun ejendte noget til ham; men Prindsen sagde: Jo, jeg er lige saavel Eders Son, som de andre er; det er mig, som har hentet baade Tuglen og Hesten og PrindsesSEN. Kongen vilde da vide Beskeed om, hvordan det var gaaet til, og det kunde han nok fortelle; det var ikke saadan, som de Andre havde sagt. Saa fortalte han ogsaa Kongen, hvordan han havde lagt sig til at sove, da han var træt af Reisen, og hvordan hans Brødre vare komme og havde slaet ham ihjel. Hans Brødre bleve kaldte ind og maatte ogsaa tilstaae, at det var saadan, det var gaaet til. De sik nogen Straf, men endda ikke saa megen.

Saa skulde han da have PrindsesSEN; det var han ogsaa nærmest til. Hans Bryllupsaften huskede han da paa, at han skulde ned til Graaben; han tog sin Kniv i sin Lamme og gif ned til den, og den sad ganske rigtig paa Pletten og biede paa ham. Naa kommer du nu, sagde Ulven, og er det gaaet

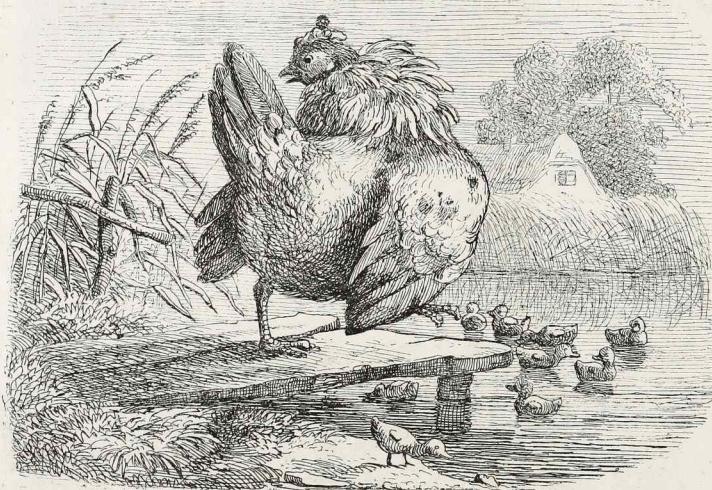
dig vel? „Ja, idag har jeg hørt Bryllup.“ Nu skal du skjære mit Hoved af og sætte til min Hale, siger Ulven, og skjære min Hale af og sætte til mit Hoved. „Nei, det kan jeg ikke gjøre, du har været mig for god til det.“ Ja, dersom du ikke gjør det, saa skal det blive ligesaa galt med dig, som det var, dengang dine Brødre havde flaaet dig ihjel og vare reiste med Alt, hvad du havde. Ja saa maatte han da til at gjøre det; ligesaa snart som det var besluttet, blev det den deilige Prinds, som Nogen vilde see for sine Dine, og saa fulgte han hjem paa Slottet med Prindsen. Da han saa var kommen hjem, kændte Kongen ham, at det var en Arveprinds til Riget, og Kongen blev heelt forskrækket, da han saae ham, for hans yngste Søn skulde jo have Riget. Men

den fremmede Prinds sagde, at det kunde være det Samme med Riget, for havde han ikke været, saa havde Kongens Son ikke faaet det han havde faaet, og havde Kongens Son ikke været, saa var den fremmede Prinds ikke blevet frelst. Og saa levede de saadan sammen, at Prinsen tog sig Ingenting for, forend han havde spurgt Graabeen til Raads, og de levede saadan med hinanden i mange Aar, og det var saa godt som det kunde være; de lever saadan med hinanden den Dag idag er, troer jeg.

Faaret og Blomsterne.

„Faar! Sætte Blomster, jeg kan vije;
„Vare see, — ikke spise!“
Faaret aad dem til sidste Straa,
Andet forstod det sig ikke paa.

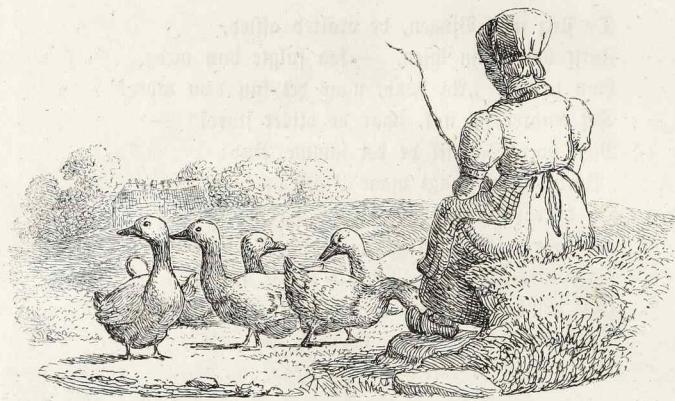

Honen med Ullinger

Nu havde hun opdraget Smaafolk nok,
 Men aldrig en saa besynderlig Flok;
 Det brod hende, hvorfra de Born havde faa't
 I Aarv denne Lyft til at sjaske med Vaadt;
 Hun vidste, hun selv veg ikke fra Landet,
 Og Fatter gif heller aldrig i Bandet. —
 Og dog, de bad jo med rabbende Tunger;
 Hvad kunde man nægte de føde Unger?

De flog med Bingen, de vralted asted,
 Først holdt hun igjen, — saa fulgte hun med;
 Hun tænkte: „Aa hvad, naar det kan dem more!
 Det ændrer sig nok, naar de bliver store!“ —
 Men hver Dag sikkede det samme Bud:
 „Børn, altfor langt maae I ikke gaae ud!“
 Og hver Dag stod hun med klagende Toner
 Og skreg: „Bær forsiktig, I droner, I droner!“
 Og aldrig saae hun Mons Kat sig nærme,
 Hun bruste jo Binger og vilde dem skærme,
 Som om hendes fattige Høne-Ham
 Bar nok til at dække den ganske Dam.

Men for de Smaa var det Hele en Gaade,
 De laae nu og tænkte paa deres Maade:
 At, hvor her er deiligt paa Bølgernes Toppe,
 Det er Under, at Moer vil blive deroppe.

Gaasepigen til Glenten.

Hu! hei! du Gjæslingethv!

Flyv, flyv!

All paa dine Vinger saa lange!

Jeg passer vel paa

Mine Gjæslinger smaa,

De hvide, de graae,

Du skal dem ei faae,

Du skal dem ei fange,

Jeg veed, hvor de er, og hvormange.

Hu! hei! du Gjæslingethv!

Flyv, flyv!

Saa vidt over Soer og Dale!

Nu snart skal vi hjem,

Jeg driver dem frem,

Dg rører du dem,

Du Røvere stem,

Du skal med din Hale,

Du skal med din Hals det betale.

Humlebierne og Hvepserne

I. Humlebierne.

Tidlig om Foraaret, naar Pilen staer med sine fine, bestedne Blomster, naar den hvide Anemone og den gule Stjerneblomst titte frem mellem Skovbundens visne Blade, men endnu lene for Bogen er sprungen ud, begynde Insekterne, lokkede ved de oplivende Solstraaler, at vase sig. Myrerne vaagne af deres lange Vintersøvn og forsamle sig i store Hobe udenpaa deres Tur, for at sole sig og samle Kreftter til deres forestaaende Arbeide; Honningbien er flittigere, den har allerede travlt og tumler sig stovbethyget mellem Pileblomsterne; de dorfste, staalblaue Oliebiller have forladt deres Winterkvarter hos de vilde Bier, hvor de smyldede som Larver, og vandre gravitetiske omkring i Græsset for at øde eller aflagge deres Eg, medens Myggene, ligesaa lette og fæligrige i deres Bevægelser, som hine ere klintede og ubehjælpelige, i store, ghyngende Sværme holtre sig over Vandet. Der er en Trækhed og en Livsglede udbredt over alle disse Dyr, den samme som vi føle, naar vi paa en rigtig smuk Foraarstdag komme ud i det Fri.

Gaae vi paa en saadan Dag gjennem en af vores Bøgeskove, see vi, især paa de aabne Planter og paa Steder, hvor Bunden er lidt baktet, nogle store Bier, som hurtig og muntert stryge hen over Skovbunden; det er Humlebierne, eller Brumlerne, som de, paa Grund af deres brummende Lyd, ogsaa kaldes. Lad os engang fange en af dem, men lidt forsiktig, at den ikke stikker os, og see rigtig paa den, for at vi kunne faae at vide, hvorledes den er bygget, og hvad den vel er bestemt til.

Forrest paa Hovedet see vi et langt, bruunt Nør, som Bien snart strækker langt frem, snart faaedes saaledes tilbage, at det næsten stjules for os. Det er de to nederste Dele af dens Mund, Tungen og de to Underkjæber, der ere faaledes indrettede, at de omfatte Tungen ligesom i en Skede; Tungen selv er besat med fine Haar ud imod Spidsen og ender med en fin, blød Tolevorte. Med denne Mund kan Bien ikke afbide Planter, ei heller anfalde andre Insekter; den

er kun skifket til at opsuge Blomstersaft, og det er ogsaa det Eneste, hvoraaf de nære sig. Ovenover Sugerøret seer man Overfjæberne, der ere starpe, glashaarde og kunne bevæges mod hinanden, som Bladene i en Sax; disse benyttte Bien til at afbide Mos og sine Græsstraa, hvoraaf den laver sin Nede. Foruden Munddelene, som den altsaa baade benytter som Værktøji og til at optage Høde med, bærer Hovedet endnu Dinene og Følehornene. Af de første bemærker man let de to store paa hver Side af Hovedet. Det er de sammensatte Dine, et Navn, der hidrører fra, at de ere sammensatte af mange tusinde smaa Dine, hvis yderste Blader danne sexkantede Blader; saadanne sammensatte Dine træffer man hos næsten alle Insekter; men Antallet af de sexkantede Blader, altsaa Dinene, er meget forstjelligt; hos vor almindelige Stueflue bestaae de kun af omtrent 4000 enkelte Dine; hos Guldsmeden af 12000 og hos enkelte Sommerfugle endog af en 30—40,000. Imellem de to store Dine ligger der næsten i en ret Linie tre smaa røglindsende Pletter; det er tre enkelte Dine. Med dem kan Bien kun see nær ved, og bruger dem derfor naar den arbeider paa Neden, eller naar den vil finde Honningjemmerne paa Blomsterne; derimod er den langshnet paa de store Dine, og disse benyttes især under Flugten. Mærkeligt er det, at de enkelte Dine, der findes hos næsten alle Insekter, manglhos Billerne, hvor man, paa en ganske enkelt Undtagelse nær, kun finder sammensatte Dine.

Endelig bærer Hovedet to Følehorn; disse ere hos Bierne sorte og knækkede, for at de bedre kunne manøvrere med dem inde i deres snevre Boliger. Naar man betrakter dem under en stærk Forstørrelse, vise de en ganske eiendommelig Bygning, idet de yderste Led ere gjennemhullede, ligesom et Sold, og besatte med fine Børster, der beskytte disse Åbninger mod Indtrængen af Stov og Tugtighed. Da der tillige gjennem hvert Følehorn løber en stærk Nerve, som kommer directe fra Hjernen, er det klart, at de maae besidde, foruden Føleslen, en eller anden Sands, men hvilken denne er, har man endnu ikke funnet finde. Nogle Naturforskere antage, at de lugte med dem, andre at de høre og etter andre, at de ved dem kunne spore Forandringer i Beiret. Maaske besidde de en egen Sands, eller en Forening af Sandser i dem, som vi ikke rigtig kunne forståe, fordi vi selv mangl noget Tilsvarende. Man har gjort det Forsøg paa vor almindelige tamme Bi, at affjære begge Følehornene paa Dronningen, og det viste sig da, at den tabte al Evne til at bestyre Colonien; den løb forvildet omkring, aflagde Eggene paa Maa og Haa i Kuben og var saaledes uden Rytte for dens Undersaatter, der vedbleve at pleie den med al den Omsorg, som de ellers vise deres usaarede Dronning. Satte man en anden Dronning, der var lemlestet paa samme

Maade, ind i Kuben, saa kæmpede de ikke med hinanden, hvilket ellers to Bi-dronninger altid gjøre; men satte man en ubefladiget ind til dem, anfaldt den de to saarede Dronninger, dræbte dem og overtog saa selv Regjeringen. Man seer let heraf, at Hølehornene have en langt større Betydning for Insekterne, end blot den at føle med dem, hvortil de paa Grund af deres haarde Beklædning ogsaa ere mindre skikke, og at Navnet „Hølehorn“ slet ikke betyder det, som det egentlig skulde.

Den næste Hovedafdeling af Legemet, der ligesom Hovedet er stærkt afsnoret, især bagtil, er Brydstykket. Det bestaaer af tre Ringe og en bageste Halvring, der lukker for det. Den første Ring er meget lille, da den kun skal bære Forbenene. Derimod ere anden og tredie Brystring meget store, da de kraftige Muskler, som skulle bevæge de 4 Vinger, tilligemed Musklerne til Mellem- og Bagbenene ere gjemte i dem. Imidlertid bevæge Humlebierne ikke deres Vinger, saaledes som Fluglene eller Flaggermusene; thi her virke Musklerne lige frem paa Vingerne; men hos Humlebierne er der, ligesom hos alle flyvende Insekter, undtagen Guldsmedene, en Mængde smaa Hornstykker, som ved Brydstykrets Sammentrækninger sættes i en spillende Bevægelse; de gribte atter ind i Vingerne og saaledes seer Flugten med en forbansende Hurtighed og Sikkerhed. Fra en paalidelig Naturforsker har man Beretning om, hvorledes han paa et engelsk Jernbanetog, der var i fuld fart, saae en Humlebi følge med Toget, gjentagne Gange stode mod Ruden i den Baggon, hvori han sad, og endelig som et Lyn at forsvinde i Lusten.

De fire Vinger bestaaer af en fast, seig, hornagtig Hinde, der snart er glas klar, snart farvet. De ere gjennemtrukne af store Aarer, der deels tjene til at støtte dem, deels tilføre dem Blod. Naar Humlebien hviler eller arbeider i sin Rede, bærer den alle fire Vinger sammenlagte paa Ryggen, da de saa tage mindre Plads op; vil den flyve, hegter den ved et eget Apparat sine For- og Bagvinger sammen, og kan saaledes slaae Lusten med mere Kraft. Den brummende Lyd, som de give fra sig under Flugten, kan ikke komme fra Mundens, da de ingen Lungør have, men hidrører fra de voldsomme Swingninger af Brydstykrets enkelte Dele; de virkelige Humler, der flyve rask og altsaa gjøre mange Swingninger, have en høj, syngende Tone, hvorimod de dorfse langsomme Snyltehumler, som vi senere kommer til at omtale, have en dyb, brummende Lyd.

Af Been have Humlebierne, som alle Insekter, tre Par, der her ere stærke, kraftige Løbebeen. De bestaaer af Hosten, Laaret, Skinnebenet, fem Fodled, den saakaldte Tarse, hvis sidste Led bærer to Kløer. Disse ere spaltede for at

de bedre kunne holde sig fast paa Blomsterne og have desuden imellem sig en Hæstepude. De bageste Been vise en fra de andre forskellig Dannelse, som staer i nje Forbindelse med Dyrets hele Liv. Skinnebenet er nemlig blevet bredt, noget fordybet, og omkranses af en Bræmme af stive Haar. De denne saaledes et Gjemme, „Kurven“ har man kaldt den, og i denne samler Humlen sit Forraad af Blomsterstøv. Den vælter sig mellem Blomsterne, og Blomsterstøvet bliver hængende i dens lodne Beklædning; derpaa børster den sig med sine Been, især de bageste, samler Støvet, øeler det mellem Overkjæberne, fugter det med Spyt, saa at det bliver en fast Masse, og anbringer det derpaa som smaa gule eller viollette Klumper i Kurven; det er maaftee disse Klumper, som have givet Anledning til den gengse Folketro hos Romerne, at Bierne imod Stormveir skulde feste smaa Steen til deres Been, for dog at have nogen Ballast til at staae imod med.

Man kunde fristes til at troe, at Humlebierne varer skadelige Dyr, da de ved at røve Blomsterne deres Støv, kunde forhindre dem i at sætte Frugt. Det vilde de ogsaa være, hvis de tog alt Støvet, men en stor Mængde af det spredes til Siderne, og kommer netop derved Planten til gode. Humlebierne spille derfor, ligesom alle Blomsterstøv-samlede Insekter, en stor Rolle ved Planternes Befrugtning.

Endelig staer det tilbage at omtale Bagkroppen, der er saa stærkt afsnøret fra Brysslykket, at den kun synes forbundet med dette ved en tynd Traad; den er ligesom Brysslykket stærkt behaaret; men har ingen Lemmer og bærer kun eet Organ, nemlig Braaden. I Hvilen er denne skjult i Bagkroppens sidste Led og bestaaer foruden sine Skeder endnu af flere Stykker, som her dog ikke skulle omtales. Den ender syldspids og har paa begge Sider en Række af Modhager, hvoredd Saaret gjores større og mere oprevet. Ved sin øverste Ende staer den i Forbindelse med en Giftæk, og da Braaden er hul, flyder ved Stikket Giften ned i Saaret. Den voldsomme Smerte og Betændelsen, der følger efter Stikket, er derfor kun Giftens Virkning, der ofte, især hos Hveperne, kan udstødes draabeviis. Ofte seer det, at Braaden tilligemed Giftækken, ved den voldsomme Kraft, hvormed den stødes ind, bliver siddende i Saaret, medens Bien flyver bort og dør; man hør da aldrig tage fat i Giftækken, som man i Regelen antager for Indvolde, naar man vil trække den ud; thi derved presser man endnu mere Gift ind i Saaret; helst maa man klippe Braaden over og derpaa tage den ud med en Naal; forresten er Humlebiernes Stik ikke Noget i Mod-sætning til Honningbiens og især Hvepernes; det bedste Middel er strax at komme fugtig Jord paa Saaret og blive ved dermed, indtil Smerten ophører.

Humblebierne, af hvilс hдre Bygning der her er givet en loselig Skildring, høre til de Insectorer, der føre ikke blot et Colonistiv, som det sædvanlig kaldes, men et virkeligt Statsliv, det vil sige et Liv, hvori de enkelte Dvrs Tilværelse gaaer op i og maa offres for det Heles, Statens, Bel. De ere rolige, flittige og godmodige Borgere, som kuu, naar Djenden irriterer dem altfor meget, gribet til deres Værge. De kunne ikke bygge saa sindrigt som Bierne; de holde ingen staende Hær som Termiterne og kunne ikke i Seighed og Kraft maale sig med Myrerne; men til Gjengjeld myrte de heller ikke deres egne Medborgere, saaledes som Bierne efter Sværmeningen gjøre ved den mandlige Deel af Stadet; de angribe ikke, sjulte i Mørket, Menneskets Boliger og Forraad, som Termiterne; og de føre ingen dynastiske Krige og gjøre ingen Røvertog efter deres egen Slægt, for at gjøre dem til Slaver, saaledes som Myrerne.

Lader os nu engang see, hvorledes en saadan Humlestat opstaaer, og hvilke Love der gjælde for den.

Tidlig om Foraaret, naar Solen begynder at drive de første Foraarsplanter frem, begynde ogsaa Humlerne at flyve omkring, tiltagende i Antal med hver Dag, der gaaer. Undersøger man disse Humler, viser det sig, at det blot er Hunner, og hvormeget man leder, vil man aldrig finde en eneste Han imellem dem. Disse Hunner have overvintret fra det foregaaende Efteraar og ligget i Vintersøvn under Mossæt eller nedgravede i Jorden; nu komme de frem for at grunde en Coloni, der, ligesom de Urter, hvorf af de drage deres Næring, spirer frem om Foraaret, blomstrer i sin fuldeste Kraft om Sommieren, sætter nyt Afskom og dør mod Efteraaret. Netop ved deres eetaarige Colonier skille Humlerne og Hveperne sig saa bestemt fra de andre Inselfstater, hvis Boliger være flere Aar. I Begyndelsen er Hunnen, eller Dronningmoderen, som jeg i Modsetning til de senere Dronninger hellere vil kalde den, ganske alene; den har ingen Beileddning; den har aldrig før bygget nogen Nede; den har ingen Medhjælpere, ingen Arbeidere, hvorpaa den kan stole; men dog tager den trostig fat paa Værket, den har sit Instinkt, sine Fødder og sin kunstig byggede Mund, det er den tilstrækkeligt.

Humlerne vælge Stedet for deres Nede meget forskjellig; af vo're 17 danske Urter bygge nogle under Jorden ved gamle Stød, i Udkanten af Skove ved Bakker o. s. v.; andre derimod over Jorden, og da enten frit i Græsset,

eller ved Bredden af Aaer, eller i Steengjærder; imidlertid ere Hovedtrækkene i deres Bygningskunst ikke meget forskellige, og som Exempel ville vi her vælge en enkelt Art, den saakalde Moshumlebi, der anlægger sin Rede frit over Jorden mellem Smaabufse, levende Hegn og deslige.

Saafnart Dronningmoderen er vaagnet op af sin lange Vintersøvn, behynder den strax paa Redebygningen. Den vælger først et passende Sted, helst hvor der er en ringe naturlig Fordybning, og her bygger den sine første Celler, som den sylder med Blomsterstov og Honning, og hvori den legger sine første Eg. Cellerne bestaaer af Vox, ere ikke sexantede, som hos Bierne, men aslange, ovale og lufkede oventil med et Laag. Voxen sveder hos Bierne ud af Bindenhuden mellem Bagkropvens Ringe, hvor det danner thinde Plader; disse løse Bierne af, ølte det sammen og benyttte det saaledes; en saadan Voxudsvædning er ikke sjeldent hos Insekterne, man finder den hos alle Bier og hos en Deel Tæger, hvor det tjener til Beskyttelse for Legemet. De enkelte Celler, hvis Antal ikke er ret stort, dækkes foroven af et hævet Voxtag, for at beskytte dem mod Fugtighed, og dette dækkes atter af forskellige Mosarter, deels for at lune, deels for at Reden ikke skal sees blandt de grønne Planter. Nogen Tid efter komme Larverne ud; de ere blinde, fodløse og aldeles ude af Stand til at hjælpe sig selv; i Begyndelsen nære de sig af det Forraad, som er lagt ind i Cellerne til dem; men naar det er fortært, maa Dronningmoderen fodre dem, hvilket den ogsaa samvittighedsfuldt opfylder. Saafnart den belæses med Blomsterstov og mæt af Blomstersaft vender hjem fra et af sine Streifstog, gjælder dens første Omsorg dens Unger. Den løsner Klumperne fra Kurven paa Bagbenene, bryder dem i Smastykker og fodrer Larverne deels med disse og deels med Honning, som den gylper op af Honningmaven paa samme Maade, som Querne fodre deres Unger med Indholdet af deres Kro. Naar dette er gjort, seer den efter om nogen af Larverne ved deres tiltagende Væxt har sprængt Cellen, og hvis dette er tilfældet, gjør den den større og sætter den i Stand; dernæst flyver den atter ud for at samle nyt Forraad. Saaledes voxe Larverne, og snart kommer den Tid, hvor de skulle blive til Pupper. De spinde sig da ind i et Hylster af Silke, og ligge saaledes hen i flere Dage uden at røre sig og uden at tage Næring til sig. Endelig kommer den Tid, hvor de skulle bryde ud som fuldkomne Bier; men selv ere de for svage til at sprænge deres Silkesængsel. Dog Dronningmoderen veed hyperlig, naar det er rigtigt og passende at aabne for dem; med sine Overkjæber, skarpere og finere end den skarpeste Sax, klipper hun Hylstrene op; den unge Bi kommer frem, og hun er nu i Besiddelse af en

Skare Born, som ikke hænde nogen anden Pligt end den at hjælpe og understøtte hende i Arbeidet.

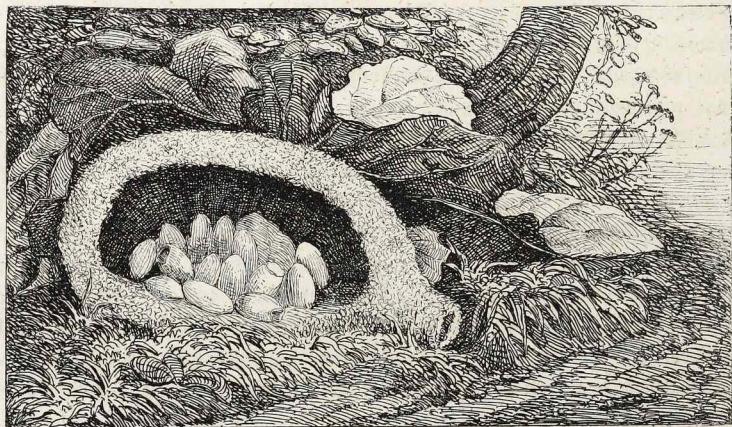
De første Par Dage kunne de imidlertid ikke arbeide; ligesom alle Insekter, der nylig have skiftet deres Puppehud, ere de bløde, farveløse og uden Kræfter. Mærkeligt er det ogsaa, at de slet ikke ligner Dronningmoderen; de ere langt mindre og lægge aldrig Eg, og indtage tillige en egen Stilling i Reden, idet de danne den i enhver Stat overveiende Stand, Arbeidsstanden. De skulle bygge nye Boliger for de næste Eg, som Dronningen lægger; de skulle fodre de deraf fremkomme Larver, pleie og passe dem; de skulle holde hele Reden vedlige og endelig forsvarere den; derfor ere de ogsaa, lige som Dronningmoderen, forsynede med Braad. Efterat Reden har faaet denne Tilvekt af Arbeidere, indtræder der en fornhyet Virksomhed; Arbeidet fordeles mellem de ny Ankomne saaledes, at nogle blive hjemme for at bygge nye Celler, hvori Dronningmoderen da lægger Eg; naar Larverne krybe ud, finde de Cellen fyldt med Foder af Honning og Blomstervø, og naar det er fortørret, blive de fodrede af Arbeiderne, deres ældre Sødfende. Andre flyve derimod ud for at indsamle Forraad, som de ved deres Hjemkomst dele med de Tilbageblevne, og efter andre have travlt med at udbedre og forstørre Cellerne, tætte Loftet eller tække det grønne Mostag. Den udmerkede, franske Dagttager Reaumur, hvis hele Liv var helligt Insekternes Færdens, har meddeelt nogle ganske interessante Dagtagelser om den Maade hvorpaa de dække Reden med Mos. Naar Mossset er bragt hen i Nærheden af Reden, stille de sig omtrent en 5 Stykker bag ved hverandre; den første afbryder et passende Stykke, ruller det til en Kugle mellem Forbenene, lader det derfra glide til Mellembenene, fra disse til Bagbenene, og rækker det saaledes til sin Bagmand; denne lader det gaae videre, og saaledes lange de Moskuglerne til hverandre, omtrent som Haandlangerne hos os lange Steen til Bygningsarbeider. I Fængensfab, hvor de manglende Mos, trelede de gammelt Papir og linned op som Charpi og tækkede dermed deres Bolig.

Under disse Arbeider og Anstrengelser er der etter fremkommet et nyt Kuld af Arbeidere, og saaledes vedbliver Colonien at vose indtil hos os omtrent i Begyndelsen af Juli. Da seer der et Omslag i Arbeidet; istedetfor de mindre

Arbeiderceller opføres der større, og de deri liggende Larver blive ikke til Arbeidere, men til Hunner og Hanner. At dette maa skee, er ganske nødvendigt; thi Naturen sørger bestandig for at vedligeholde Slægten og Arten fra Aar til Aar, medens den ikke bekymrer sig om de enkelte Individuers Skæbne. Dronningmoderenes Liv er eetaarigt; Efteraarets Kulde dreber den tilligemed Hannerne og Arbeiderne, som, selv om de overlevede Vinteren, ikke vilde kunne frembringe nyt Aflom. Det eneste, som Naturen har bestemt til Bevaring, er de nu fremkomme Hunner, som, naar Efteraaret kommer, søger Skul mod Kulden ved at nedgrave sig i Jorden eller under Mos, for næste Føraar atter at komme frem og hver for sig at stifte nye Humlecolonier.

Paa den Tid da Hannerne og Hunnerne komme frem, kan man betragte Humlereden som færdig og dens Maal som opnaaet; den har nu, som Planten,

sat Fro for det kommende Aar. Den har nu naaet en Størrelse af omtrent 6—8 Tommer i Gjennemsnit, altsaa omtrent som en stor Cocosnød, og kan indeholde fra 20 til 200 Indbyggere. Dens nederste Deel er skjult i en Fordybning i Jorden, som Biene ofte selv grave, og Indgangen til den gaaer gjennem en Slags Tunnel, der er saa viid, at en Humle lige kan gaae igjennem den, og henved en halv Aflen lang. Aabner man Taget paa Neden, saa seer man ikke i det Indre den Kunstsædighed i Anlægget af Cellerne, som hos Honningbien; de ere ovale og opstaplede paa hinanden ofte i 2 til 3 Etager, og støttede ved Piller

af Vox. De nederste Celler indeholde i Regelen kun de tomme Puppehylstre, medens de øverste endnu ere lufkede, fyldte med Honning alene, hvis det er Celler til Hunnerne og Hamterne, eller med Honning og Blomsterstøv, hvis det er Arbeidsceller. De tomme Puppehylstre benyttes paa en eiendommelig Maade; Arbeiderne støtte dem indvendig ved at beklæde dem med Vox og forstørre dem hyppig ved endnu at lægge en Voxring om deres øversie Munding; naar de saaledes ere istandsatte, benyttes de som Beholdere til at gjemme den overflodige Honning i; dog bygge de ogsaa undertiden hele Torraadskamre alene af Vox.

Paa denne Maade anlægge Humlerne Lar for Lar deres Boliger; dog ere de ikke altid som støbte efter een Form; men forskellige efter Arterne og efter Stedet, der udvælges. Spørger man nu, hvilken Kraft driver disse Insekter til at forsværde saa kunstige Boliger, og hvorfra hente de den Klogt og Indsigt, som de derved lægge for Dagen, saa faaer man i Regelen det fattige Svar: det er Instinktet, det vil sige, det er en ubevist Drift, som boer i Dyret, til at håndle efter en af Naturen i Forveien bestemt Plan, og ikke anderledes. Imidlertid slaaer denne Lære om Instinktet ikke altid til; Omgivelserne og Forholdene kunne tringe enkelte Humler til at bygge efter en forandret Plan, og de benytte sig da saa snildt af enhver Fordeel, at man umulig kan frasjende dem en Deel Skarpsind, for ikke at sige Forstand. Naar de komme i aldeles usædvanlige Omstændigheder f. Ex. i Gangenskab, viser det sig først, hvor lidet Instinktet har at betyde; de have her at gjøre med Materialier, som de aldrig før have set, og dog udvælge de det, som bedst passer til deres Niemed; de skulle bygge under Stedforhold, som Naturen aldrig anviser dem, og dog overvinde de alle Vanfæligheder, der stille sig i Veien; Alt bliver overvejet og betenk og derefter fuldført; som Beviis paa disse Paastandes Gyldighed, skal jeg anføre en Bagtagelse af Transmanden Huber, der i Bagtagelsesøvner, Genialitet og Sanddrudhed staar ved Siden af Reaumur.

Medens Huber beftægtede sig med sine Bagtagelser over Biernes Liv, satte han en Dag et Dousin Humlebier ind under en Glasklokke, tilligemed en Kage, hvori der var 10 Pupper. Kagen lagde han imidlertid ikke fladt paa Bordet, men stillede den lodret, saa at den ved en ringe Overvægt vilde falde omkuld. Humlerne vilde nu efter Sædvane sørge for deres Unger; men saasnart de krope op paa Kagen, vakte den og truede med at vælte; dette foruroligede dem i hoi Grad, og de grebe derfor til et meget sindrigt Middel for at faae den til at staar fast. Tre af Humlerne støttede nemlig deres forreste fire Been mod Jordens, og holdt med Bagbenene paa Kagen, medens et Par andre stege op

for at fodre Larverne med den Honning, som Huber havde sat ind under Glassklokk'en. Tid efter anden blevе de, der støttede Kagen, aflost, og saaledes holdt de ud i tre Dage; i den Tid havde de frembragt saa meget Vox, som var nødvendigt for deraf at bygge nogle Piller, hvormed de stivede Kagen af. Ved et Uheld gik disse Piller itu, men Bierne være lige utrættelige; de begyndte atter paa deres første Methode og vedbleve dermed et Par Dage, indtil Huber ynkedes over dem og bragte Kagen i den sædvanlige Stilling. Et saadant Tilfælde, som det her ansørte, maa antages at forekomme meget sjeldent i Naturen, og dog vidste Humlerne strax paa den bedste Maade at høde derpaa, ikke alene foreløbig, men bestandig. Er dette nu Fornuft eller Instinkt?

Medens Humlerne virkelig vise en Deel Overlæg ved Opsørelsen af deres Boliger, Indsamlingen af deres Forraad o. s. v., vide de paa den anden Side kun daarlig at beskytte sig mod de talrige Fjender, der angribe dem, deels aabenlyst, deels skjulte under skuffende Forklædninger. Humlernes Forsvar af Boligen er yderst kluntet og ubehjælpomt; de snurre sig rundt paa Ryggen i allehaande truende Stillinger, lade Bradden spille frem og tilbage, men noget virkeligt Forsvar, som hos de andre redebhiggende Insekter, finder ikke Sted. Humle-rederne blive derfor et let Bytte for Ræven, Grævlingen og Pindsvinet, der efterstræbe dem for Larvernes Skyld, medens Skarer af infektede fugle opsnappe deres Beboere. Dog er det især i Infektverdenen, at Humlerne have deres fleste Fjender, og da mange af disse angribe med en særegen Snedighed og under eiendommelige Forhold, skulle vi her omtale de vigtigste.

Ordsproget „Frænde er Frænde værst“ gjælder ogsaa for Humlerne. Ved Siden af de redebhiggende, flittige Humlebier, hvis eneste Omsorg det er at arbeide for Coloniens Vel, er der stillet en Skare af velorganiserede Thyve, som leve alene af de andres sammensparede Forraad; dette er de saafalste Snylthumler. I Bygning, Form og Farve ligner de saa aldeles de egentlige Humlebier, at de ofte ere vanskelige at skjelne fra dem, og netop derved skaffe de sig en let og uhindret Adgang til de andres Reder, hvor de deels røve deres Honning, som de fortære, deels anbringe de deres Egg i de andres Celler og faae saaledes deres Larver opført paa fremmed Bekostning, et Forhold, der sterkst minder om Gjøgen blandt Fuglene. Her i Danmark have vi 5 Arter snyltende Humler, som efter deres forskjellige Farvetegninger leve hos forskjellige Humlebier, saaledes at deres Farve stemmer overens med deres Bærts. Som ovenfor sagt ligner de de andre aldeles og afgive kun i eet Punkt, de manglende „Kurven“, Kjendtegnet paa og Samleredskabet for Humlearbeideren. Hyppig ere

Vingerne noget mørkere tegnede og Behaaringen mere strid og sparsom; ligeledes er deres Flugt langsom og søgende; de flyve altid tæt hen over Jorden, spejdende efter de andres Neder, og ved denne langsomme Flugt frembringer Bryststykkets førre Svingninger en eiendommelig dyb Tone, hvorpaa en nogenlunde øvet Tagttager let fjender dem fra de andre.

Foruden disse, er der ogsaa andre Former af Biernes talrige Familie, der føre et suylende Liv hos Humlerne. Navnlig gjælder dette om een Familie, de saakalde Mutiler. Disse Infekter ligner i deres Ydre meget Myrerne, hvem de ogsaa i systematisk Henseende staar nærmest; Hannen er vinget, men Hunnen derimod vingeløs. Denne afslægger sine Eg hos Humlerne, og de deraf udkrobsne Larver opæde Humlelarverne, og høre til en af Humlebiens virksomste Fjender.

Som en Modsatning til disse Dyr, der ved Lyst og ad Krogveie trænge ind i Humlebiernes Boliger, staae de forskellige Arter af redebyggende Hvepser. Tappre og modige Dyr, som de ere, forsøgte de slige Kunstgreb, og trænge med Bold og Magt ind i Reden, hvor de, efter at have forsjaget Humlerne, fortære saavel Larverne som Honningen. Da selv Honningbien, der mindst af alle er noget Rovdyr, forsmaaer dog ikke af og til at plyndre de fredelige Humlebiens Rede for deres Honning. Huber iagttag engang en Humlerede, som han havde anlagt ved Foden af et Bistade, og saae da, at dens Honningorraad lidt efter lidt blev bortstjalet af Honningbierne. Humlerne lod i Begyndelsen ikke til at bemærke deres Tab, men da Honningorradet, uagtet deres Bestræbelser, vedblev at formindskes, tabte en stor Deel Lysten til at arbeide og droge bort; nogle faa tiloversblevne vedbleve dog med Arbeidet, og vendte regelmæssig tilbage fra deres Excursioner med Honning for at fylde de tömte Celler. Selv disse faa Arbeidere passede Bierne op, naar de vendte hjem; de omringede dem, og ved at hjærtegne dem med deres Sugerør og ved at stryge dem med deres Halehorn, formaade de dem til at afgive en Deel af deres Honning, førend de bragte Resten ind i Cellerne, hvor den faa efter blev bortstjaalen. Da Bierne ved disse Mansorer aldrig brugte nogen Bold og aldrig benyttede sig af deres Braab, synes det virkelig, som om Humlebierne ved en Slags Overtalelse blev bevægede til at afgive noget af deres Forraad. Disse Loffemidler anvendte Bierne omtrent en tre Uger; men da tilfældigvis Beboerne af en Hvepserede blev opmærksomme herpaa, benyttede de Leiligheden til at ødelegge Resten af Humlerne og at forjage Bierne.

Dette Exempel paa Biernes Lust til i en snoevet Bending at hjælpe sig med andres Ejendom er ikke noget enestaaende; overimod vil det være Enhver

bekjendt, som har givet sig noget af med Opdraget af Bier, at Beboerne af de Stader, som ved Uheld eller Mangel paa Arbeidere ere komne tilbage, stjæle hos de andre. Huber bemærkede blandt sine talrige Bistader eet, som var sat langt tilbage for de andre, og hvis Beboere havde faaet den Vane at snige sig ind i de omstaaende Stader for at plyndre. Især var der et, særligst rigt Stade, for hvilket de havde fattet en særegen Forkærighed, og Plyndringen af dette blev hver Dag drevet med usofthyrret Held. En Aften, da han var beskæftiget med sine Undersøgelser over Biernes Liv, hørte han fra det plyndrede Stade en særegen stærk Lyd, som om dets Beboere pludselig vare satte i Bevægelse over et eller andet Uheld. Ved at see ind i det, bemærkede han, at Bierne vare i en sienstnlig heftig Uro; de flog stærkt med Bingerne, løb meget bestrytede omkring og synes, ved af og til at standse og stode til hver andre, gjensidig at berette hverandre en Sag af Vigtsind for Kuben. Henad Natten hørte Larmen op, Alt blev stille, og Huber, der var forbunset over denne beshynderlige Uro i Leiren, det var nemlig ikke Biernes Sværmetid, glemte ikke at iagttae Stadet den næste Morgen. Da han kom, var Jorden under Flyvehullet til Kuben bedækket med døde Arbeidsbier, noget, som var ham aldeles usædvanligt, da det ellers kun er Hannerne, som efter Parringen blive dræbte og kastede ud. Brettet foran Flyvehullet var besat med en tæt Skare af Arbeidere, som vare i en heftig Bevægelse, og han saae da, at nogle af Arbeiderne sit Lov til at flyve ind, hvorimod andre bleve fastholdte ved Benene og Bingerne af de udstillede Poste, dræbte ved et Stik og kastede ud. Ved at iagttae Biernes Flugt, saae han, at de, der blev dræbte, kom fra det fattige Stade; Tyverierne vare altsaa opdagede den forrige Aften, det var det, der havde sat Kuben i Bevægelse, og der udøvedes nu Gjengjeldelse efter en Lov, der ikke havde faa siden Lighed endda med Lynchloven i Nordamerika. Rimeligtvis maae de have gjenkjendt deres ubudne Brodre enten ved Lugten, eller maaske snarere derpaa, at de ikke havde de sædvanlige Klumper af Blomsterstøv i deres Kurve.

Ogsaa de andre Insekterdener indeholde Fjender for Humlebiernes Stat; saaledes gives der nogle meget store Fluer, som i deres Ødre skuffende gjengive Humlebiernes Form og Farve, og hvis Larver leve paa deres Bekjæftning; blandt Sommerfuglene er der ikke faa Molarter, der leve af deres Vox, og som ogsaa frigjøres meget af dem, der holde Bistader; men den mørkeligste af alle de former, der synles hos Humlerne, er dog nogle af Billernes Orden, nemlig Olieyderne eller Oliebillerne.

Af Olieyderne, hvorfaf vi have fire danske Arter, er der især en Art, som er meget almindelig hos os tidlig om Føraaret. Den findes ikke alene i vore Skove, men selv tæt ved København f. Ex. paa Volden, i Kirsebærgangen er den meget almindelig. Den er omtrent af Størrelse som en Oldenborre, og tjendes let derpaa, at den aldeles mangler Undervingerne, og at Overvingerne ere indskrænkede til to ganske korte Lapper. Hele Dyret er blødt og flattet at føle paa og afgiver ved Berøring en gul, olieagtig Bædske, som flyder ud ad en Åbning ved Kneæleddene. Farven er glimrende staalblaa, Tølehornene perlesnorformede, Bevægelsen langsom og dorst. De nære sig af Græs, og have Betydning i Medicinen derved, at de ligesom den spanske Flue*), med hvilken de ere i Familie, trække Blærer paa Huden paa Grund af en stærk Bædske, som de indeholde. Hunnen aflægger sine talrige, safrangule Egg i Jorden, og af disse fremkomme en Deel meget smaa flade Larver, som strax krybe op i de Føraarsplanter, hvorfaf Bierne drage deres Næring. Hensigten er imidlertid ikke at nære sig af Blomsterstøv, men isjult mellem Bladene afvente de Antkomsten af en eller anden behaaret Bi; saasnart en saadan ankommer, hage de sig med deres dertil sørgegent byggede Elsør fast i Haarene og føres nu affsted til Biens Bolig. Øste ere Bierne saa belæssede med disse Larver, at de neppe kunne flyve, men de blive snart af med deres Byrde til stor Skade for dem selv; thi naar de ere komme hjem til deres Nede, forlade Larverne dem, og nu indtræder en ny Periode for disse, nemlig den snyltende. Kortere eller længere Tid efter at de ere ankomne, skifte de Hud, og komme da stussende til at ligne Biernes Larver, idet de blive fodløse og hvide. De opøede nu Bilarverne, forpuppe sig henad Efteraaret, og komme da frem næste Føraar som fuldkomne Insekter. Dog er det ikke alene Humlerne, der blive besværedes af disse Gjæster, men ogsaa alle andre redebyggende, behaarede Bier; saaledes forekommer der een Art i vore Bistader, der gjor ikke saa lidt Skade. Imidlertid kunne dog ogsaa Oliebillernes Larver tage feil, og man seer hyppig større behaarede Insekter, der slet ikke ere redebyggende, f. Ex. Fluerne, flyve affsted med disse Larver, der saa naturligvis gaae til Grunde. Da Tilfældigheden her spiller saa stor en Rolle,

*) Man maa her erindre, at Folkenavnet „spansk Flue“ er visbledende, da det er en Bille.

som næsten ved alle synstende former, er det den natrige Maasig, hvorfor Oliebillerne lægge saa overordentlig mange Egg; gaae end Tusinder til Grunde, vil der dog altid blive Hundreder tilbage, som ville finde den rette Bei og saaledes vedligeholde Arten.

2. Hveperne.

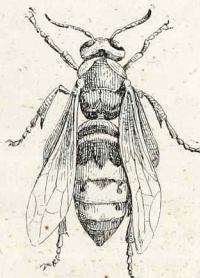
Hvæ vi i Humlebiernes Stat lært flittige, fredelige, maaske lidt for godmodige Borgere at hjænde, saa have vi i Hveperne lige det Modsatte; det er hjække, modige, noget ondskabsfulde Insekter, der leve af Rov og Plyndring, ligesaalidt skaanende andre Insekter, som de have Respect for de af Mennesket opsamlede Forraad. Hvo hjænder ikke Hveperne eller Gedehamsene? Disse fort- og guulringede Insekter, med deres slanke, elegante Taller; disse „affkylige Dyr“, der ere en Rædsel for Børnene, en Skæk for Damerne, og som selv den stærkere Deel af Menneskeslægten ikke vover at nærme sig uden med en Gassel eller et omvendt Biinglas i Haanden. Disse Skabninger, som i Syltetiden bringe Huusmoderen til Fortvivelsens Rand, som om Sommeren ere natrige Hjænder af ethvert af Mennesker indstiftet landligt Maaltid; disse Bæsner, der paa den underfundigste Maade komme ind ad Øre, Binduer, og naar disse ere lufkede, ad ubegribelige, aldrig anede Aabeninger, som snart ere i Sukkerkaalen, snart i Brødbakken, snart ifær med at begaae Selvmord i Flodekanden eller Biinglasset; som, naar de forstyrres, med den uroffeligste Koldblodighed vedblive at seile rundt om Hovederne paa os, uden at agte de colossale Baaben, der svinges imod dem, og som til sidst, naar det bliver dem for galt, ende med at give en eller anden en følelig Paamindelse om, at de ere Rovere, der ikke alene besidde Mod og Udholdenhed, men ogsaa giftige Baaben. Hvo hjænder ikke disse Dyr? Alle have set dem i deres Virksomhed, hjænde dem af Udseende og vide at de stikke; men dermed stopper ogsaa i Negelen Kundskaben til dem. Om deres kunstigt ordnede Statsliv, om deres Redebygning o. s. v. vide Folk i Negelen Lidet eller Intet; det kunde derfor maaske interessere at høre Noget derom.

Hveperne ere ligesom Humlebierne aarevingede eller biagtige Insekter, og deres ydre og indre Bygning er derfor i de store Hovedtræk den samme; men deres høist forskellige Levemaade indvirker dog saameget paa dem, at de i mange Retninger afgive færdeles fra hinanden. Humlebierne ere honningsugende Insekter; som en Følge deraf ere deres Munddele rørformede og forlængede; men hos Hveperne, der deels leve af Rov, deels af Planteføde, er Mundens

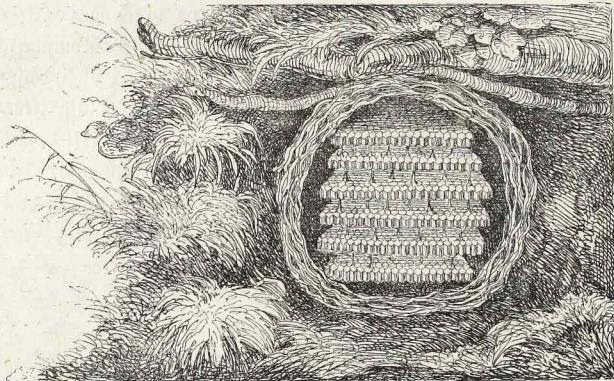
Bygning heel forstjellig. Overhæberne ere stærke og starkplantede, da de med disse skulle afgnave det haarde Træ, hooraf de lave Papiret til deres Neder, og Underlæben er blevet bred og flad, da de behytte denne til at mure med. Især er Tungen paafaldende dannet; den er blevet fort og bred og i Enden forsynet med ligesom 4 smaa Murskeer. Da Hveperne ikke samle Blomsterstov, ere de nøgne, eller kun meget svagt behaarede, og Benene ere ikke i Besiddelse af nogen Kurv; Bingerne have undergaaet en Forandring; de kunne nemlig ikke blot, som hos Humlerne legges bag paa Ryggen, men desuden ere de indrettede til at foldes sammen paa langs, ligesom en Biste, for ikke at slide paa dem under Arbeidet i de snevre Celler. Hvepernes Grundfarver ere altid gule og sorte; af disse er den gule i Regelen den fremherkende, og den sorte danner Baand, Pletter og Striber paa denne.

Ligesom hos Humlerne, grundes Hvepsecolonierne af en i Jorden overvintret Hun. Nogle af vore Arter anbringe den deels frit, ophengt paa en Green, eller under Sparreverket paa vore Tage, deels grave de en Hule til den i Jorden, deels anlægge de den i det Indre af hule Træer.

Neden, der kan næae en Størrelse af en meget stor Melon, er noget astlang og dens Vægge bestaae af en Mængde Lag, der ligner thyndt Papir og have en lysegraa Farve; disse ligge dog ikke tæt op til hverandre, men have Mellemrum, for at Regnen ikke saa let skal trænge ind til de inderste og gjøre dem vaade. Tager man denne høre Beklædning bort, finder man en Række af Kager (12—16), der ligeledes bestaae af det samme papiragtige Stof, og som svare til Vorflagerne i Biernes Kuber. Dog afgive de fra dem deri, at de ikke staar paa Kant, men derimod ere stillede som en Stabel Tallerkener over hverandre, dog med den Undtagelse, at der er et frit Rum mellem hver Kage. Heller ikke ere de dobbelte, saaledes som hos Bierne, ø: at to Celler have een fælles Bund, men enkelte, og vende med deres Bunde opad og ned Abningen nedad. I hele deres Omkreds ere disse Kager forbundne med den høre Beklædning og holdes allerede derved frisværende over hverandre. For at styrke deres Forbiudelse endnu mere, er der desuden imellem Kagerne anbragt Piller af den samme papiragtige Masse; disse ere bredere øverst og nederst, smallest i Midten; de mellemste Kager, der ere de største, støttes af 40—50 saadanne Piller, hvorimod de øverste og nederste Kager have førre. Den øverste Deel af hver Kage

danner et noget buet Gulv, og da Afstanden mellem Kægerne omtrent er en halv Tomme, er der rigelig Plads for Hveperne til at bevæge sig paa.

Hver Kage indeholder en Mængde sekantede Celler, og da Hveperne aldeles ikke kunne udsondre Vox, ere ogsaa disse dannede af den omtalte graa Masje. Deres Antal i en nogentlunde stor Røde beløber sig til en 16000, og da Hveperne ingen Forraadseller anlægge, saaledes som Bierne og Humlerne (de leve i Ordets egentlige Forstand „fra Haanden og til Munden“), og da endvidere hver Celle i Sommerens Vob har tjent til Bugge for tre paa hver andre følgende Slegter, som næsten alle endnu henad Høsten ere i Live, saa har en eneste Hunhvepse i Sommerens Vob havt 48000 Born, og naar man antager, at noget over en Fjerdedel af disse gaaer til Grunde, deels i Reden, deels blive dræbte af forstjellige infektede Dyr og af Mennesket, saa bliver dog i een Hveperede en Befolning tilbage af omtrent 30000 Individer. Heraf vil man faae et Begreb om hvor unyttigt, ja hvor umuligt det er at ville ødelegge Hveperne om Sommeren, ved daglig at dræbe dem man seer og kan faae sat paa; thi disses Antal bliver en aldeles forsvindende Størrelse; vil man ødelegge dem, da skal man passe paa om Toraaret og i Begyndelsen af Forsommeren; thi da sværme Hummerne endnu omkring, og naar man da dræber een af disse, dræber man med det samme hele Colonien. Selv om den allerede har opskuet eet Kuld af Arbeidere, som ere i fuld Virksomhed, gjør dette ikke Noget; thi naar de mørke, at Dronningmoderen er borte, miste de al Lyft til Arbeidet, al Orden og Disciplin ophører, og den begyndte Coloni gaaer snart

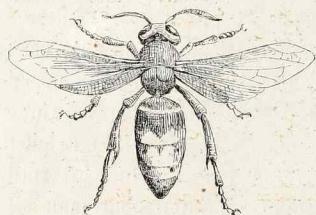
efter til Grunde. Dræber man derimod Dronningmoderen længere hen paa Sommeren, naar den allerede har lagt de Egg, hvoraf de nye Hunner skulle fremkomme, da generer det ikke Colonien; de vide, at de have Spirerne til nye Hunner og vedblive dersor trøstig at arbeide videre.

Cellernes Størrelse er forskellig efter de tre forskellige former, som udgjøre Nedens Befolning; først ere Hunnernes Celler, dernest kommer Hannernes og endelig ere Arbeidercellerne de mindste. De sidste ere naturligvis de talrigste og indtage visse bestemte Rager for sig selv; derimod ere Hannernes og Hunnernes Celler blandede mellem hverandre i een Rage.

Imellem de forskellige Rager, der, ligesom Etager, ligge den ene over den anden, er der anbragt Albuninger, for at Hveperne med Lethed kunne komme op selv i det Overste af Reden. Ligeledes har Reden to Albuninger, en til Indgang og en anden til Udgang. Begge støde til en lang, krum, i Sorden udhulet Tunnel, der fører op til Overfladen; denne stjæres hyppig af Muldvarpernes eller mindre Gnavers Gange, og deraf kommer det, at man tidt, naar man vil ødelægge en Hveperede, kan helde utrolig meget fogende Vand ned, uden at det generer Hveperne synderligt. Hulen selv er enten en Bolig, som de have røvet fra Muldvarpene, eller det er en, som de selv have gravet. Naar Huslingen er gravet, begynder Dronningemoderen at anlægge Reden, men begynder først, tværtimod alle Regler for Bygningskunst, at anlægge Taget af Boligen, og naar denne Kuppel er færdig, som i Begyndelsen er meget lille, anlægger den under den de første Arbeiderceller. Det papirartige Stof, hvorfaf hele Reden forfærdiges, tilbereder den paa den Maade, at den af ganske haardt Træ, i Regelen umaleet Fyrretræ, afgnaver en Deel, som den blander med et flæbrikt Spyt, hvilket den i stor Mængde udsondrer. Denne Deig føres til Reden, og ved at stryge den med den muurkeeformede Tunge, bredes den ud i papirthynde Plader, som derpaa haardes i Luften. I Regelen benyttede de ganske haardt Træ, men i enkelte Tilfælde, rimeligvis naar de have ondt ved at faae deres sædvænlige Materiale, benyttede ogsaa andre Stoffer. Saaledes har man Exempler paa, at de paa Slotte have taget deres Materiale fra de vævede Tapeter, at de ere trængte ind i aabentstaaende Klædeskabe og der have afgnabet store Stykker af Tøierne, og man havde ved disse Lejligheder let ved at iagttage, at de forøgede deres Boliger ved at hæste baandformede Stykker til det tidligere byggede, idet man paa Nedens Yderside kunde stjæle de forskellige Tøiers og Tapeters Farver som baandformede Striber. Naar det første Kuld Arbeidere, ved Dronningmoderenes utrættelige Omsorg, ere slupne ud af deres Puppehylstre, begynde de allerede

efter et halvt Døgns Tørsløb at tage Deel i Arbeidet. Hvælvingens Sider blive første mere nedad, og den anden Etage, regnet ovenfra, bliver anlagt; den er vel ikke ret stor, men bliver dog forbundet med den første ved de allerede beskrevne Piller og har Plads til en hundrede nye Celler. Disse belægger Dronningen atter alle med Eg, og en tre Uger efter staar en ny Skare af Arbeidere til Redens Tjeneste.

Arbeiderne ere den talrigste Deel i Høvpestaten, ligesom i alle andre

Insektsstater, og have omtrent de samme Pligter, som hos Humlerne. De ere deelte i forskjellige Hold, som hver have deres Forretninger at besørge. Nogle blive hjemme, dels for at forsvare Neden, dels for at udbedre den og sørge for Ungelen; men den største Deel erude paa Røvertog, dels efter Føde til Ungerne, til de hjemmeblevne Kammerater, Dronningen og sig selv, dels efter

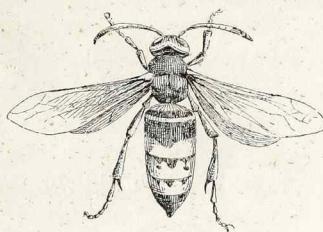
Materiale til at udvide og forbedre Neden med. Det er disse, der genere os saa meget om Sommeren ved deres Paatrenghed, Mod og Udholdenhed; de angribe næsten alt Spiseligt, især hvad der indeholder Sukker, men desuden ere de meget kraftige Rovdyr, som opæde alle blodere Insekter og derved gjøre en Deel Nutte. Især hunde de safrige Frugter, som Pærer, Blommer, Tærskener, Abrikofer, i hvilke de kunne gnave sig saa dybt ind, at man flet ikke seer dem, og med Saften af disse Frugter, som de gylpe op, naar de komme hjem, fodre de de spede Larver, hvorimod de aldre fortrinsvis blive fodrede med Kjød, Brod eller sondergnavede Insekter. Saasnart de vende hjem, mælke Larverne det sieblifflig, og ved at støde med deres haarde Kjæber mod Celleens indre Væg, give de tilkjente, at de ere fultne. Arbeiderne løbe da meget ivrig omkring, stikke Hovedet ind i hver Celle og afgive en passende Portion til hver Larve, som da atter giver sig tilfreds; men desuden dele de deres Bytte meget samvittighedsfuldt med de Arbeidere, der virke indeni Neden, og som deraf ikke kunne forskaffe sig den nødvendige Føde.

I Slutningen af August har Neden naaet sin Glandsperiode; den har da naaet den, allerede forhen angivne, Størrelse og Individantal, og paa denne Tid komme Hannerne og Hunnerne ud af deres Celler. Kort Tid efter følger Sværmningen og Parringen, og Hunnerne vende da tilbage til Neden tilligemed Hannerne, der ikke, som hos Honningbien blive myrdede efter Parringen af Ar-

beiderne. Hunnerne ere bethydelig større baade end Hannerne og Arbeiderne, og ligesom de sidste forsynede med Braad; de førge, ligesaavel som Arbeiderne, for Nedens og Angelens Tarr.

Hannerne ere mindre end Hunnerne, men større end Arbeiderne; de hjendes let paa, at deres Hølehorn ere længere og fladtrykte, og derved, at de have eet Led mere i Bagkroppen. Medens det i Menneskestaten er den mandlige Deel af Befolkningen, der forestaaer Statsstyrelsen, og som i Nødstilfælde maa forsvare deres Stat med Vaaben, saa er det omvendt her. I alle Insektstater dominerer den kvindelige Deel, og den mandlige er trengt tibage til et Institut; de have ligesaa lidet som den mandlige Deel af Bierne, Myrerne eller Humlerne nogen Braad, hvormed de kunne forsvare sig, og deres Stilling i Neden er den laveste og ubethydeligste, man kan tenke sig; de skulle nemlig deels holde den reen for Smuds, deels bære deres døde Kammerater ud. For at gjøre dette sidste, forene flere sig i Regelen om eet Lig; kunne de ikke i en Tart finde Medhjælpere, vide de at hjælpe sig paa anden Maade; de bide deres afdøde Medborger i flere Stykker og transportere ham saaledes udenfor Neden.

Naar de nye Hunner ere fremkomne, er Hvepsestatens Maal opnaaet, men alligevel vedbliver den at bestaae, saalange Sommervarmen holder ved. Neppé indtræder imidlertid de første kolige Efteraarsnætter, før et eiendommeligt Skuespil begynder. Hveperne, der synes at ane, at deres Undergangstid er nær, syldes af et ubeskriveligt Raseri; de fare omkring i Neden, trække Larverne og Pupperne ud af deres Celler, myrde dem med talrige Stik og kaste dem ud af Neden. Efterat have anvendt deres sidste Kræfter paa dette grusomme Arbeide, kommer Naden til dem selv. Hver Dag Kulden indvirker paa dem, blive de svagere og følesløsere, og de før saa energiske Dyr flytte sig i denne Tilstand neppé en Tomme, selv naar man volder dem Smerte; synker endelig Thermometret ned til Frøsepunktet, svinder det sidste Liv, og alle Hannerne og Arbeiderne ere sporløst gaaede til Grunde. Dronningmoderen har ogsaa ophort at existere, og Værerne for de nye Colonier ere de unge Hunner, som, gjemte i Jordens, sove den lange Vintersovn, ventende paa, at den Tid skal komme, da Foraarets varmende Solstraaler skal vække dem til nytt Liv og fornuet Arbeide.

Hr. Mikkel.

Hvor Syren flokkes om Bøgens Hod
I Skoven dybest inde,
Der sidder Hr. Mikkels, han er saa mørk
I Sinde.

Sørgmodelig vifter hans gode Svands
Dunkap med Skovens Bregnner;
Kosten er knap, til et daarligt Lar
Det tegner.

Min Bug er slunken, min Hals er tør,
Og mine forsultne Unger,
De skrige saa forfærdelig
Af Hunger.

Saa oxler Hr. Mikkels sit røde Skind
I Skovens høje Sale,
Og kæmmer med en Tjørnekvist
Sin Hale.

Og speiler sine Tænders Nad
Udi den klare Kilde,
Og lusker saa gjennem Krattet tyft
Og stille.

Nu svinger han om Skovens Phyt,
Hvor Ax for Binden bøve,
Hans Die lyner, — hvilket Syn
For Næve!

Paa Marken græsser en skjøn Flok Gjæs,
Hunden er falden i Staver,
Og Bogterdrengen sliber sig
En Skraber.

Hr. Mikkell troer sig i Paradiis,
Det kriller ham i Bugen,
Og sagte, sagte lister han
Langs Rugen.

WEERGAARD

Et Sæt, og som et lydloft Lynn
En smekfed Gaas han snapper sig,
Og saa affsted, — jo I kan troe
Han rapper sig.

Tilskovs, tilskovs i Hui og Hast
 Han med sit Bytte springer,
 Det var som selve Gaasen gav
 Ham Binger.

Bag sig han hører Strig og Skraal
 Fra hele Gaafelirene
 Og Hundeglam — nu kniber det
 Med Seiren.

Jens Bogter er paa Søllerne,
 Han raaber til sin Støver:
 Vær flink, Pasop! lad see du taer
 Den Røver!

Og Hunden piler rast affsted
 Med Snusen og med Snøften;
 Men hvor er Mikkels? han er væk,
 Over Grøsten!

Og Hunden fritter Blomsterne,
 De hvide, blaae og gule:
 Hallooi, I Småa! hvor har den Røv
 Sin Hule?

Men Mikkels Fod er Fløil og Filt,
 Smaablomsterne see ham næppe; —
 Da springer en stræmmet Hare op
 Bag en Skæppe.

Den Leg, den huer Pasop for godt,
 Han sætter efter Haren
 Jens Vogter fløiter, — men Mikkels er frelst
 Af Haren.

Sin Hule naær han ad lønlig Sti
 Gjennem Tjorn og høie Nælder,
 Nu sidder han ganske suunt og godt
 I sin Kjælder.

Og mens hans Unger med lystent Blif
 Den lækkre Gaas betragter,
 Hr. Mikkels med høistegen Tand
 Den slagter.

Jo der blev Gilde i Nævens Gaard,
 Den Steg er ganske vacker,
 Det er rigtig Mikkels Aften, jo
 Jeg tækter.

Det rygtedes ogsaa vidt og bredt
 Til Slægt og Venner i Lundens;
 Maaren gik og sliffede sig
 Om Munden.

— Men Jens, som ikke sit Mikkel sat,
 Han kan slet aldrig sove;
 Endnu en Dyft med den røde Næv
 Vil han sove.

Tidt seer han i Drømme en hvid Gestalt
 Med store hvide Binger,
 Og i hans Øre et Raab om Hævn
 Da klinger.

Og før Hr. Mikkels med saamt hans Flek
Havde rigtig Ende paa Stegen:
Blev Nævegraven Nævens Grav, —
Og det var Enden paa Legen.

Den lille graa And.

Et sjællandsk Folkeeventyr.

Der var en Mand, som havde en Datter og en Son. Sønnen tjente i Kongens Gaard, og Datteren var hjemme, hun var saa deilig og saa from. Men da Faderen giftede sig anden Gang, bragte han ingen from Kvinde i Huset. Stifmoderen var ond og hadefuld, og hendes Datter, som fulgte med hende, var ligesom Moderen. Fra den Tid af, at Stifmoderen kom i Huset, var der ingen Ro mere for Datteren, hun blev plaget paa alle mulige Maader, men stille og taalmodig bar hun Stifmoderens Haardhed.

En Eftermiddag hørte den onde Kvinde ud med sin egen Datter, og lod sin Stifdatter blive hjemme; „nu laver du Mad til os,“ sagde hun, „mens vi er borte; og her er et halvt Pund Hør, det skal være spundet til vi kommer hjem, og der har du en Brødsforpe, den kan du have til Aftensmad.“ Strax da de var borte, begyndte den stakkels Pige paa sit Arbeide, men om hun spandt albrig saa flittig, kunde hun dog umulig fåae et halvt Pund Hør spundet og Maden lavet, til de kom hjem.

Som hun nu sad og spandt med sorgmodigt Sind, hørte hun der var Nogen udenfor, som bankede paa Døren og raabte: „Luk os ind!“ men hun

sagde: „Deg har ikke Tid at lufke Der ind.“ Alligevel blev det ved at banké, og de raabte udenfor: „Åa luk os kun ind og giv os Lidt at spise!“ Pigen reiste sig da og lukkede Døren op; det var to Stoddere, der stod udenfor; dem lukkede hun ind og sagde til dem: „Deg har kun en Brødkorpe til Aftensmad, men den vil jeg gjerne dele med Der.“ Saa brækkede hun Skorpen over og gav dem hver sit Stykke tilligemed sig selv. Da de havde spist, bød de Farvel og gik bort igjen. Men det var intet ringe Besøg, hun havde haft den Aften, for det var Vorherre selv og Sankte Peder. Nu behøvede hun ikke at sørge meer, for da hun saae hen til Rokken, blev hun vær, at al Hørren var falden i Traad af sig selv. Om Aftenen, da Stifmoderen kom hjem, blev hun meget forundret ved at see, Alt var færdigt og godt gjort, men det formildede ikke hendes onde Sind. Næste Dag skulde hendes egen Datter blive hjemme og spinde og lave Mad, men hun sik kun et Hjerdingspund Hør at spinde og såd Grød at spise til Aftensmad. Henad Aften hørte ogsaa hun, at Nogen bankede paa Døren og bad hende lufke op, men hun raabte: „Det har jeg ingen Tid til!“ og da de efter bankede paa og bad om Lidt at spise, da raabte hun: „Deg har ingen Tid og ingen Mad til Stoddere!“ — Nu sad hun og sled hele Aftenen, men da Moderen kom hjem, var dog Hørren ikke nær spunden færdig. —

En Dag sagde Moderen til sin Stifdatter: „Gaa ned til Brønden og hent mig en Kruske Vand.“ Stifdatteren gif strax derned og tog Vand i en Kruske; men i Brønden svommede to hyde Svaner, som bad hende, om de maatte drinke af hendes Kruske. „Det maae I gjerne,“ sagde Pigen, og holdt Krusken hen til dem. Svanerne drak, og da Pigen gif bort fra Brønden, sagde den ene Svan, som var Vorherre selv: „Hvad vil du, St. Peder, give den Pige, fordi hun lod os drinke af din Kruske?“ Den hellige Peder sagde: „Deg vil give hende at blive deiligere end nogen anden Kvinde paa Jorden.“ „Dg jeg,“ sagde Vorherre, „vil give hende, at for hvært et Skridt hun tager, skal der voxne Roser og Lilier og alle hndige Smaablomster op for hendes Fod, og hvergang hun børstet sit Haar, skal der flyde Sølv og Guld af det.“ Saasnart Pigen kom hjem, saae hendes Stifmoder med Forundring og Ergrelse, at for hvært Skridt hun tog, voxede der Roser og Lilier og alle de hndigte Smaablomster op for hendes Fodder, og hvergang hun børstede sit Haar, flod der Guld og Sølv deraf. En anden Dag lod Moderen sin egen Datter gaae til Brønden med Krusken for at hente Vand. Da hun kom derhen, saae ogsaa hun de to hyde Svaner, men da de bad hende om at drinke af hendes Kruske,

negtede hun dem det og gik bort med Vandkrukken uden at ville opfylde deres Begjæring. „Nu,” sagde Vorherre til St. Peder, „hvad giver du denne Pige, fordi hun negtede os en Drik Vand af sin Kruske?” „Jeg giver hende,” sagde St. Peder, „at hun skal blive den grimmeste Kvinde, der findes paa Jorden.” „Og jeg,” sagde Vorherre, „giver hende, at for hvert et Ord hun siger, skal der springe Orme og Skraptudser af hendes Mund.” Det ærgrede den onde Stifmoder, at det var gaact hendes egen Datter saaledes, og hun blev endnu mere ond mod sin Stifdatter; men hver Dag blev Siftdatteren deilige og deilige, og Roser og Lilier blomstrede for hendes Fodder; og hver Dag blev hendes egen Datter grimmere og grimmere, og Orme og Tudsor sprang ud af hendes Mund.

Medens det gif saadan til hjemme, tjente den deilige Piges Broder i Kongens Gaard, og morede sig i sin Frætid med at astegne sin smukke Søster. Dette Billede saae Kongen, og strax lod han Svenden hente op til sig og sagde til ham: „Er din Søster virkelig saa deilig som dette Billedet, saa vil jeg have hende til min Dronning, men har du afbildet hende smukkere end hun er, saa skal du kastes i Ormegaarden.” Den unge Svend meente, at det kunde han nok indlade sig paa, for han var vis paa, hans Søster var endnu langt smukkere end Billedet. Saa sendte Kongen ham da hjem og befalede ham at hente sin Søster. Men da han kom til Hjemmet med dette Budskab, blev Stifmoderen

misundelig over, at det ikke var hendes egen Datter, Kongen vilde have; men hun anstillede sig, som hun var glad over Stifdatterens Lykke og bad, om hun og hendes Datter maatte høre med hen til Kongsgaarden og glæde sig over hendes Lykke. Ja det var der da Ingen, som havde Noget imod, og saa lavede de sig til at reise den næste Dag. Da de havde kjørt noget, kom de til en Bei, som gik langs med Stranden; her begyndte Stifmoderen at bruge sine Trolddomsfunkter og gjorde sin Stifdatter og hendes Broder døve for hvad de sagde til hinanden. Lidt efter sagde Broderen Noget til sin Søster, som hun ikke kunde høre, og hun spurgte derfor Stifmoderen om, hvad han havde sagt. „Han siger,“ svarede hun, „at du skal kaste dine Skoe ud i Havet.“ „Ja, naar han ønsker det, saa kan jeg jo gjerne gjøre det,“ og dermed tog hun sine Skoe og fastede dem ud i Havet. Lidt efter sagde Broderen igjen Noget, som Søsteren ikke kunde høre, og hun spurgte derfor Stifmoderen om hvad han havde sagt. „Han siger,“ svarede hun, „at du skal kaste dit Skrin ud i Havet.“ „Ja, naar han ønsker det, saa kan jeg jo gjerne gjøre det,“ og dermed buffede hun sig ud over Bognen for at lade Skrinet falde i Havet, men Stifmoderen stubbede til hende, saa hun selv faldt ud i Havet, og saa raabte den onde Stifmoder: „Svom der som en And paa det blaa Hav, saalænge du lever;“ og strax blev Stifdatteren til en lille graa And, som svommede paa Havet. Lidt efter hørte de ind paa Slottet, og Broderen havde nu ingen deilig Søster at bringe Kongen, men kun den grimme Stiffsøster; og strax lod Kongen ham føre ned i Ormegaarden blandt forsigstige Slanger og Kryb. Men paa Slottet blev der stor Sorg, for Kongen sorgede saa saare over, at han ikke havde faaet den deilige Prinsesse.

Nogen Tid efter var det en Nat, at der var meget travlt i Kjøkkenet, og Kokken var blevet oppe tilligemed en Tjenestevinde. Som de gif og havde travlt, kom der en lille graa And op gjennem Rendestenen, som løb ind i Kjøkkenet, og for hvert Trin den tog, voxede der Roser, Lilier og alle de yndigste Smaablomster frem for dens Fodder. Da den kom ind, sagde den: „Den gode Kok skal jeg dog give lidt Sølv og Guld, fordi han holder Kjøkkenet saa varmt, og den gode Tjenestevinde skal jeg dog give lidt Sølv og Guld, fordi hun passer min Brudgoms Slot saa godt.“ Og dermed børstede Anden sine Fjedre, og der flog Guld og Sølv hen ad Gulvet. Men Kokken og Tjenestevinden kunde ikke noksom forundre sig over denne And, at for hvert Trin, den tog, voxede der Roser, Lilier og alle de yndigste Smaablomster op for dens Fodder, og naar den børstede sine Fjedre, flog der Guld og Sølv hen ad

Gulvet. Da Anden havde været lidt inde i Kjøkkenet, sagde den: „Nu gaaer jeg, men to Gange endnu kommer jeg igjen, siden kan jeg aldrig mere komme.“ Natten derpaa gif det ligedan: Da Anden havde været lidt inde i Kjøkkenet, sagde den: „Nu gaaer jeg, men een Gang endnu kommer jeg igjen, siden kan jeg aldrig mere komme.“ Men Kokken og Tjenestekvinden gif næste Dag op til Kongen og fortalte ham om den lille graa And, som nu i to Nætter havde været hos dem i Kjøkkenet, og som endnu tredie Nat vilde komme igjen. Da Kongen hørte dette, blev han meget urolig og besalede, at Anden skulle fanges, naar den kom igjen. Tredie Nat gif det som de to forrige; Anden kom op gjennem Rendestenen i Kjøkkenet, og for hvert Trin, den tog, groede der Roser og Lilier og alle de yndigste Smaablomster frem for dens Fodder. Da den kom ind, sagde den: „Den gode Kok skal jeg dog give lidt Solv og Guld, fordi han holder Kjøkkenet saa varmt, og den gode Tjenestekvinde skal jeg dog give lidt Solv og Guld, fordi hun passer min Brudgoms Slot saa godt.“ Og dermed børstede Anden sine Fjedre, og der flod Guld og Solv henad Gulvet. Men Kokken og Tjenestekvinden kunde ikke noksom undre sig over denne lille graa And, at for hvert Trin, den tog, voxte Roser og Lilier og alle de yndigste Smaablomster frem for dens Fodder, og naar den børstede sine Fjedre, flod der Guld og Solv henad Gulvet. Da Anden havde

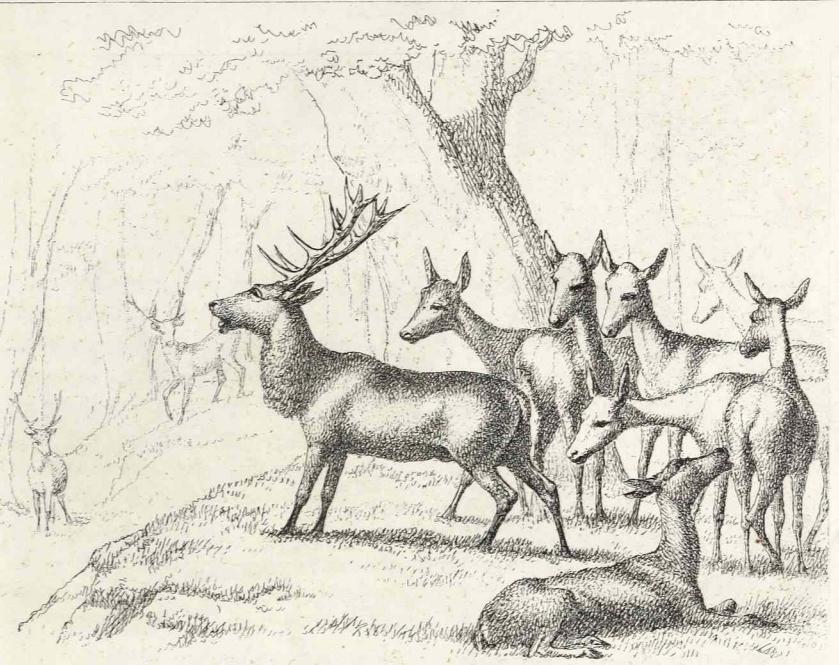
været lidt inde i Kjøkkenet, sagde den: „Nu gaaer jeg og kan aldrig mere komme igjen.“ Men som den vilde gaae ud gjennem Rendesteenshullet, blev den fangen i en Sæk, som de Maend, Kongen havde befalet at fange den lille graa And, havde bundet udvendig for Hullset. Anden sprællede, sled og rev for at komme fri, men de bandt for Sækken og bragte den til Kongen. Da de aabnede for den, omstabetes Anden til de græsselfigste Dyr, først til en Lindorm, saa til en Drage, saa til en Lov, men den kunde ikke slippe bort, for de holdt godt fast paa den. Saa omstabetes den til en Simle med en lille Knop paa, den Knop stan Kongen i med sin Kniv, og det var hendes lille Finger; af den flød Blodet ud, og i det samme var Anden omstابت til en deiligt Tomfri, der var skønnere end nogen anden Kvinde paa Jorden, og Kongen kunde strax hende sin trolovede Brud, fordi hun lignede Billedet, han havde set hos hendes Broder; men hun var endnu langt skønnere end det. Nu blev der Glæde over al Kongens Gaard, og der blev strax sendt Bud ned til Ormegaarden for at see efter Broderen, som endnu sad dernede lysllevende; og glad blev han, da han hørte, at hans Søster ikke mere var en lille graa And, men havde faaet sin egen Skikkelse igjen og skulde holde Bryllup med Kongen. Saa holdt da Kongen sit Bryllup med Glæde og levede alle sine Dage i Fryd og Gammel med sin deilige Dronning; men den onde Stifmoder og hendes Datter de bleve trillede tildøde i en Pigtonde.

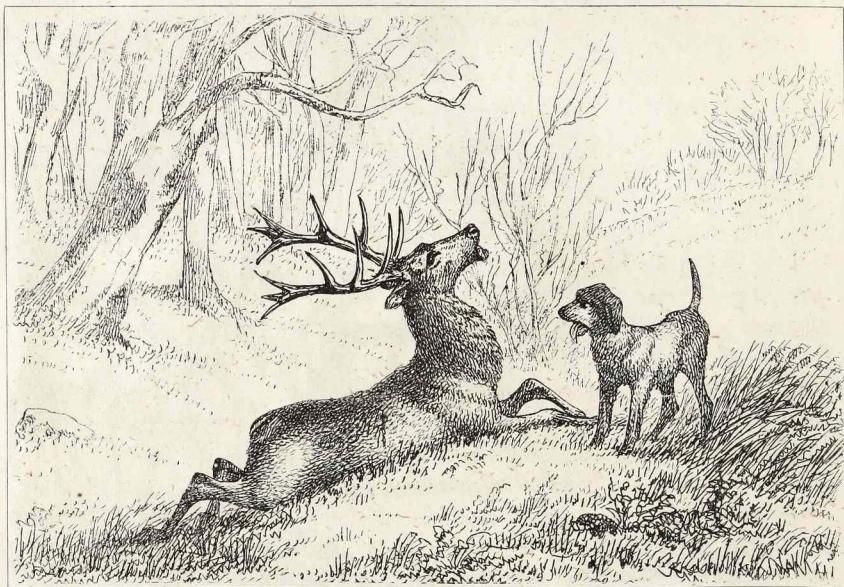
Ude i Gaarden.

Saafnart som de bare Fadet saae,
 Saa strommed de sammen fra hver en Braa,
 Og tigged og gjorde en Staahel:
 „Giv mig!“ „Nei mig!“ „Aa nei mig!“ „Nei mig!“ —
 Skjondt Trofastis Taender løb sterkt i Vand,
 Taalmodig og taus dog vented han;
 Han tenktes: Ja jeg veed nok, hvem det gjælder!
 Og hans Tillid svigtedes ikke heller.

Hjorten.

Han raader vidt under Skovens Kroner,
Han hersker frit over thve Køner;
Hvem seer han hisset ved Balkens Tod?
To Røverknegte! Det kostet Blod;
Med brusende Bryst, med brolende Nøst
Han raaber: „Kom kun, om I har Lust!“
De fine Hinder staae ved hans Side,
De er saa fromme, saa blye, saa blide,
De klynke: „Spar dig, det blev for haardt,
„Det blev vor Tod, dersom du gif bort!“ —
— De feige Twende, de vog ham ikke,
Han kos dem væl blot ved Brøl og Blifke! —
— Men ak! saa ræft som vi Bladet vende,

Bender sig Bladet, faaer Magten Ende:
 En Vintermorgen gaaer Skytten ud,
 Han sender Hjorten sit sikkre Skud;
 Den stolte Kronhjort, den Drot i Skove,
 Paas ydmyg Biis fial nu selv til Hove;
 Tung falder Dødens den bittere Stund,
 Men hvad der end gjør ham Smerten værre:
 Hundens Halsen klinger i Lund
 Spottende over den mægtige Herre! —

„De stakkels Hunner; de misted Hannen!“
 Aa, de har giftet sig med en Anden!

Bagu Aagejøn.

En hver veed, hvordan der blev Fjendskab mellem den navnkundige fyenske Jarl Palnatoke og hans Fosterson Kong Svend Tveskjæg, dengang Barlen høit og lydelig havde vedkjendt sig, at det var ham, som havde skudt Kong Harald Blaatand „bagfra, saa Pileen kom ud igjennem Munden“. Palnatoke flygtede til Bretland, hvor han havde Hustru og Rige, men da hans Hustru kort efter døde, lededes han ved Bretland og sik af Kong Burislav Land i Venben, hvor han anlagde en stor og stærk Søborg, det siden saa berømte Jomsborg. Inde i Borgen selv lod han legge en Havn, saa stor, at tre hundrede Langslike kunde rummes der paa een Gang; Indlobet var lukket med Ternporte, en Bue af Steen hvælvede sig derover, og ovenpaa igjen rejste sig et Kastel; den blev kaldt en Søborg, netop fordi en Deel af Borgen stod ude i Søen med Havn indenfor sine Mure.

Derefter gav Palnatoke Lovs for sin nye Stat: Ingen maatte optages i Palnatokes Samfund, som var ældre end halvtredsindstyve og yngre end atten Aar. Der maatte Ingen findes, som vegg for sin Eigemand i Stykke og i Baaben. Alle skulde gjøre det Øfste at hævne hverandres Bane. Onde Rygter maatte ikke udbredes; og spurgtes der Nyt, maatte Ingen være for raf til at fortælle det videre, thi Palnatoke skulde selv være Førstemand til at fortælle. Fandtes der Nogen som brød de Lovs, som her ere opregnede, da skulde han strax være landflygtig og fordreven af deres Lag. Ingen maatte have en Kvinde paa Borgen eller selv være længere Tid borte derfra end tre Netter, medmindre Palnatoke havde befælet det eller givet Lov til det. Alt Bytte, stort eller lidet, som kunde sættes i Penge-Bærd, skulde stiftes mellem Alle, og hvis Nogen unddrog sig herfor, skulde han jages ud af Borgen. Ingen Mand maatte tale et frugtsomt Ord eller være hænge for Noget, hvor farligt det end saae ud. Fjendskab og Venstskab skulde ikke gjøre, at Nogen optoges i Samfundet, som ikke havde de Egenskaber, disse Lovs fordrer.

Blandt de Mænd, som nu søgte til Jomsborg og sluttede sig til Palnatoke, nævnes, som de berømteste, to Sønner af Besete paa Bornholm: Bue Digre

og Sigurd Kappe; og to Sonner af den sjællandiske Karl Strutharald: Sigvald og Thorkel den Høie.

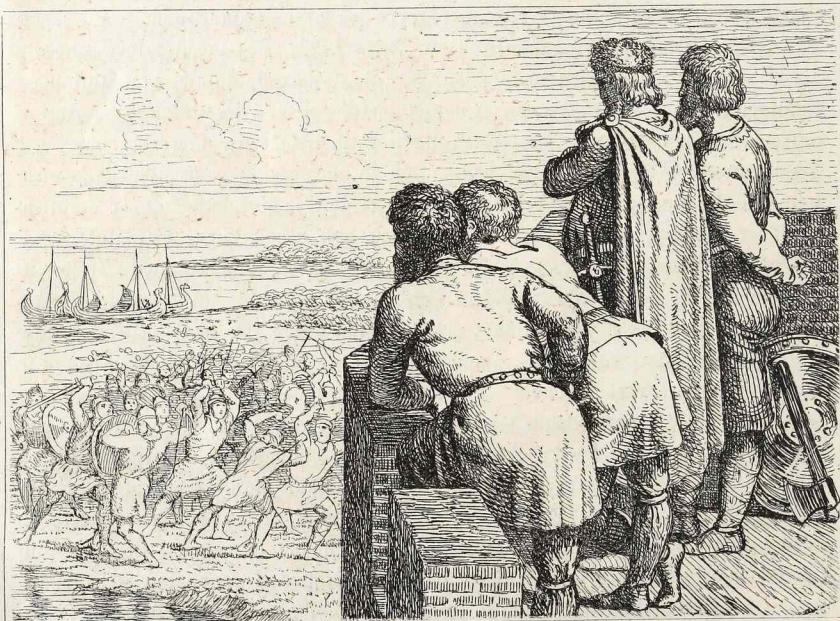
Besetes Datter Thorgunna var gift med Palnatoles Søn Aage og havde med ham en Søn, som hed Bagn. Bagn var i Æyen hos sin Fader til han var nogle Aar gammel; da begyndte de at mærke, at han havde et vanskeligt Sind, og stundom sendte de ham deraf over til sin Bedstefader Besete paa Bornholm, fordi de derovere bedst kunde raade med ham; især holdt han meget af sin Frende Bue, og rettede sig gjerne efter hans Ord; hvad hans andre Freender sagde, brød han sig ikke om, naar han ikke selv syntes det Samme, som de. Forresten vokede han op, blev smuk og sterk, dygtig til al Slags Gjerning. Bagn var i sin Øpæxt, fortæller Sagaen, saa uregjerlig, at hans Sind bedst kan hjendes deraf, at da han var 9 Aar, havde han slaæet tre Mænd ihjel. Han var hjemme til han var tolv Aar, og da var det kommet saa vidt, at Folk syntes, det var vanskeligt længer at taale hans Boldsomheder; han blev tillige saa ildesindet, at han Intet skaanedede. Hans Freender vidste ikke, hvad de skulde gjøre i denne vanskelige Sag. Saalæ tog de den Beslutning, at hans Fader Aage skulde give ham halvhundrede Mand og et Langskib, og hans Bedstefader Besete ligesaamnægt Mand og et Langskib til; Ingen, som fulgte ham, var ældre end tyve og Ingen yngre end atten Aar, undtagen Bagn selv, som var tolv. Han bad ikke om meer, end her er fortalt, hundrede Mand og to Langskibe; han sagde, han behøvede ikke meer, han skulde nok selv sørge for Levnetsmidler og hvad han ellers trængte til.

Nu drog Bagn hjemmefra med dette herlige Mandsskab, og de maatte strax til at slappe sig Levnetsmidler; Bagn var heller ikke videre raadvild, skjønt han var ung; han begyndte med at hørge langs Danmarks Kyster og at hugge Strandhug uden Skaansel, saa meget han behøvede. Han roede baade Klæder og Baaben, og Enden blev, at han ikke seiledede bort fra Danmark, før han hverken manglede Baaben eller Klæder eller Levnetsmidler; han lod sine Landsmænd give sig det Alt sammen. Derpaa seiledede han videre, til han naaede Tomsborg, hvor han ankom tidlig om Morgenens ved Solopgang. Bagn og hans Mænd lagde nu strax til med deres Skibe udensfor ved Steenbuen; men saasnart Borgens Hødinge, Palnatoke og Sigvald, Thorkel, Bue og Sigurd, sif Die paa Flaaden, gif de strax til Kastellet, som de pleide van, og spurgte hvem det var, der vare komne; Bagn spurgte tilbage, om Palnatoke var i Kastellet. Han svarede, at den, som talte med ham, hed saaledes; „men hvem er de Mænd,” siger han, „som føre sig saa stormægtig op?” Bagn svarede: „Jeg vil ikke dolge dig mit Navn, jeg

hedder Bagn og er en Søn af Aage i Thyen og din nære Frænde; jeg er kommen herhen, fordi jeg havde Lyft at give mig i Fløk med Eder; hjemme fandt de nemlig, at jeg var ikke videre god at komme til Nette med, og mine Frænder synes de havde faaet nok af mig, skjøndt jeg nu reiste bort fra dem." Palnatoke svarede: „Ansæer du det da for vist, at man her vil finde dig lettere at omgaaes, naar de hjemme havde saa vanskelig ved det?" Bagn svarer: „Man har lojet for mig, Frænde, hvis du ikke skulle kunne styre mit Sind, saa jeg kan være sammen med rafte Mænd; og du vil nok tage hæderlig imod os, da vi nu engang er komme til Jer." Nu raadslog Palnatoke med de andre Høddinger, men baade Bue og Sigvald raadede fra at tage imod ham. Da sagde Palnatoke til sidst: „Hvor gammel er du, Frænde?" „Jeg vil ikke lyve om den Ting," svarede Bagn, „jeg er tolv Åar." „Ja," siger Palnatoke, „saa forlanger du ulovlige Ting af os, da du er meget yngre end vi efter Loven have Følf i Følge her i Jomsborg; og det er Grund nok til, at du ikke kan være hos os." Bagn svarede: „Jeg holder ikke paa, at du skal bryde dine Love, Frænde; men man kan ikke sige, at de er brudte, hvis jeg er ligesaa god som En, der er atten Åar eller ældre." „Tænk nu ikke længer paa den Ting," sagde Palnatoke, „jeg vil heller sende dig vesterpaa til Bretland, og for vort Slegtskabs Skyld vil jeg give dig det halve Nige derover i Arv og Eie." „Jeg nægter ikke," sagde Bagn, „at det er et godt Tilbud; men jeg tager dog ikke imod det." „Hvad vil du da," sagde Palnatoke, „naar du ikke vil tage imod Sligt; jeg synes selv, at det er et godt Tilbud." „Det skal I faae at vide, Jomsvikinger, hvad jeg har i Sunde," siger Bagn, „jeg vil gjøre Sigvald, Strutharald Barls Son, det Tilbud, at vi holder en Leg med hinanden og slaaes med ligestor Styrke; han kan tage to Skibe fra Borgen og hundrede Mand; lad os saa prøve, hvem der ligger under for den Anden, og hvem der skal have Seir i vort Mode. Men det skal være en Aftale: Hvis det gaaer saadan, at de maa flyve, da skal I være pligtige at tage imod os og give os de samme Vilkaar, som I selv har, i Jomsborg; i modsat Fald skal vi drage bort, og saa er I den Sag kvit. Og for at ægge Jer desmere, saa siger jeg, at Sigvald Barleson skal slaaes med os, hvis han tør og hvis han er en driftig Mand, og hvis han har mere Mandshjerte end det seigeste Kryb." Da sagde Palnatoke: „Nu er der talt for meget, Sigvald, til at du kan undrage dig; anfaa dem nu, og lad den første Kamp kære dem Skil. Men hvis min Frænde Bagn ikke skulle være saa seirsel som han er stortalende, vil jeg dog advare Enhver mod at handle haardt med ham, thi det vil komme den dyrt at staae, som det hændes. Dog

det aner mig, Sigvald, at der nu vil blive Prøve paa, hvad du duer til i Kamp, sjældt min Frende er saa ung som han er."

Nu drog Sigvald og hans Mænd da ud af Borgen med to Skibe imod Vagn, og saasnart de mødtes, angreb de strax hinanden; Vagn og hans Stalbrodre modtog Sigvald og hans med saa heftig en Steenregn, at de ikke kunde Andet end dække og vare sig, og havde endda Arbeide nok med det, saa hidlige vare de unge Mænd; og da Stenene slap op, lod de ikke lange vente paa sig med Hugoaabnene, og sloges overmaade tappert med Sverd. Enden paa det

blev, at Sigvald maatte flye til Land for at hente Steen. Men de Andre fulgte ham, og nu mødtes de paa Landjorden; Sigvald maatte rylke, enten han vilde eller ikke, og nu stod der atter en Kamp imellem dem, haardere og heftigere end den første, og der fortelles, at ogsaa den faldt Sigvald svaer nok. Palnatoke og de andre Høvdinger stod i Kastellet, og saae til, hvordan Legen gif mellem Vagn og Sigvald. Nu angreb Vagn saa haardt, at Sigvald og hans

Mænd maatte vige lige ind under Borgen, men den var laaset og lukket, og Ingen kunde komme ind; der var nu ikke andet Valg end at gjøre omkring og forsvarer sig eller ogsaa overgive sig. Nu seer Palnatoke og Jomsvikingerne, at der er to Vilkaar: Enten overvinder Vagn Sigvald og hans Hær, eller ogsaa maae de lukke Borgen op, saa han kan slippe derfra med Livet; thi flye kunde han ikke og vilde ikke heller, saadan en Mand som han var. Udsaldet blev, at Palnatoke befalede, at de skulde lukke Porten op. „Nu, Sigvald,” siger han, „du har neppe med din Eigemand at gjøre, naar du flaaes med vor Frænde; og nu er det Tid at gjøre en Ende paa Legen, vi har nu haft Prøve nok paa Eders Dygtighed, og kan nu skjonne, hvad Mand Enhver af Eder er. Det er nu mit Raad, hvis I synes saa, at vi tage imod denne unge Mand og hans Folk, skjøndt han er noget yngre end Loven byder; og den Tanke glæder mig, at om han end er den Yngste her, saa skal dog Ingen face Bugt med ham; saadanne Mænd maae vi vente Godt af for Fremtiden, thi for dem falder ikke Alting for stort i Dinene.“ Nu gjorde de da, som Palnatoke sagde, Jomsborg blev lukket op, Kampen standset, og Vagn og alle hans Mænd optaget i Samfundet. I Slaget skal der være faldet tredive Mand af Sigvalds og ligesaa mange af Vagns, men Vagn alene havde æren for Seiren i dette Møde.

Vagn var nu i Jomsborg med alle Høddingers Billie og Samtykke. Det hedder, at han blev en sindig og rolig Mand der i Jomsborg, ja at Ingen var kyndigere og klogere end Vagn Aagesøn, ikke heller Nogen dygtigere i Daabensfærd. Hver Sommer drog han af Lande, styrede Skib og foer paa Hærtog, og ingen af Jomsvikingerne var tapprere end han.

Saaledes gif det nu i tre Aar efter at han var kommen til Jomsborg, men ud paa Høsten det tredie Aar blev Palnatoke syg, og da var Vagn femten Aar gammel. Palnatoke lod Kong Burislav kalde, bad ham om at lade Jomsvikingerne blive i Borgen, og raadete til at lade Sigvald blive deres Hødding. Dette skete ogsaa saaledes. Palnatoke gav Vagn det halve Rige i Bretland, bad alle Jomsvikingerne og Kongen at holbe ham i ære, og talte lenge og omhyggelig derom; hvoraf man kunde see, baade at han elskede sin Frænde Vagn høit, og tillige at han ansaae det for meget vigtigt, at Vagn blev vel behandlet. Kort efter døde Palnatoke, og Alle regnede det for et stort Tab.

Nogen Tid efter disse Begivenheder indbød Kong Svend alle de Jomsborgske Høddinger til Sigvalds og Thorkel Høies Faders, Strutharald Jarls, Gravøl. Ved Bordet, da de havde drukket godt, foreslog Kongen, at Enhver efter gammel Skif skulde gjøre et Løfte, og da var det, at Sigvald, hvem Vinen havde gjort

overmodig, lovede det, som han ikke vilde have lovet ædru, nemlig inden tre Aars Forløb at have uddrevet Hakon Jarl af Norges Land eller dæbt ham eller ogsaa selv faae sin Bane. En efter En reiste sig nu de andre Vikinger og lovede at følge Sigvald paa dette Tog, og da Naden kom til Vagn, gjorde han det samme Øfste: han skulde følge Sigvald og sin Frende Bue og holde ved, saalange Bue vilde, „og,” spiede han til, „kommer jeg til Norge, da skal jeg tage Ingeborg, Thorkel Leiras Datter fra Biken, i Favn uden hendes Hæders eller nogen af hendes Slegtningers Minde.“ Da sagde Kong Svend: „Det vidste jeg nok; du er raftere end de fleste Mænd, jeg kender.“

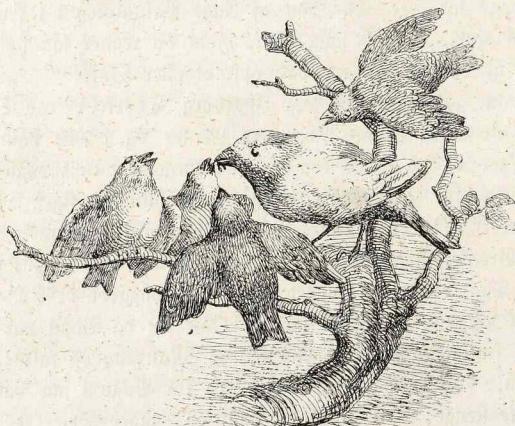
Og Vagn holdt sit Øfste. Det var ikke hans Skyld, at Slaget i Hjørungevaag gif som det gif; mangen Mand maatte falde for hans Sverdehug; men Rykken var imod og Hakon Jarl for mægtig; den første af Jomsvifingerne, som opgav Striden og trak sig ud af Flaaden, var Sigvald; Vagn, som faae ham flygte, flyngede et Spyd og raabte en Forhandelse efter ham, men Spydet ramte hans Styrmand og Forhandelsen endede han ikke. Vagns Skib var det sidste, der forsvarede sig, paa det sprang alle de op, som ikke vare faldne og ikke vilde flygte.

— Der fortelles, at Dagen efter, da Erik Jarl Hakonsen vilde gaae ind ad Døren til sit Delt, stod der en Mand hos. Jarlen sagde: „Hvorfor staaer du her, og hvordan er det du seer ud; man skulde troe, Døden havde fat i dig; hvor er du saaret?“ Manden svarede: „Jeg veed ikke faa lige, om ikke Vagn Nagesøns Sverdsob rørte mig lidt igaaar, da jeg gav ham et Kølveslag!“ Jarlen sagde: „Det var i Utide, din Fader sendte dig i Slag.“ Og i det Samme styrtede Manden om og var død. —

Natten gjorde Ende paa Slaget; men Hakon Jarl lod holde Bagt for at forhindre Vagn og hans Mænd fra at slippe bort. Halvsjærfjindstive i Tallet forsøgte de dog at gaae i Land, men kom kun til et Skjær, hvor de tilbragte Natten. Ved Daggry opdagede Jarlens Mænd dog snart, hvor de var, og drog ud paa Skjæret efter dem; og saa forkomme vare de derude af Saar og Kulde, at Ingen søgte at forsvare sig; de blev alle førté island og frem for Jarlen; han lod deres Hænder binde paa Ryggen, dernæst dem alle binde sammen med eet Reb, og satte faa Thorkel Leira til at hugge dem ned En efter En. Da var det, at Jomsvifingerne visste et endnu større Mod end i det haarde Slag; førend Thorkel slog til, spurgte han Enhver, hvad han vel syntes om at døe? En af dem svarede: „Da havde jeg ikke lært Jomsvifinge-Lov, hvis jeg flagede over Døden eller talte frøgtagtige Ord; eengang skal Enhver døe.“ Derned hug

Thorkel ham ned; og som han havde talt, saa tenkte de Alle. Endelig, fortæller Sagaen, blev en Mand løst fra Nebet, men Nebet havde knyttet sig lidt om hans Fod og holdt igjen paa ham. Denne Mand var høi og smuk, ung og raff. Thorkel spurgte ham, hvordan han synes om at døe. „Deg synes godt om det,” sagde han, „havde jeg kun først faaet mit Løfte opfyldt.” Da sagde Erik Jarl: „Hvad er dit Navn, og hvad er det for et Løfte, du saa gjerne vilde have udført, før du lader dit Liv?” „Deg hedder Vagn,” svarex han, „og er, efter hvad jeg veed, en Søn af Aage Palnatoleson i Æyen.” „Hvad Løfte har du da gjort, Vagn,” siger Erik, „som du regner saa høit, at du vilde synes godt om at døe, naar det var opfyldt efter Ønske?” „Deg gjorde det Løfte,” siger Vagn, „at jeg skulde tage Ingeborg, Thorkel Leiras Datter, i Havn uden hans eller nogen af hendes Frænders Minde og dræbe ham selv, dersom jeg kom til Norge; og jeg synes der mangler meget i min Livsgjerning, dersom jeg ikke nærer dette, før jeg dør!” „Deg skal forhindre,” siger Thorkel, „at du nærer saavidt;” dermed løber han imod Vagn og hugger til ham med baade Hænder; men Bjørn den Bretiske, Vagns Fosterfader, spændte Been for Vagn, og rykkede ham med et haardt Tag væk fra Hugget. Thorkel huggede over Vagn, Sverdet traf Nebet, som Vagn var bunden med, det gif itu og Vagn var fri, men ikke saaret. Thorkel snublede, da han hug feil af Manden, og faldt; Sverdet røg ham af Haanden. Bjørn havde spændt Been for Vagn. saa han var faldet; men han laa ikke længe; raff springer han op, tager Sverdet, som Thorkel havde tabt, og hug ham Banehug. „Nu har jeg holdt den ene Deel af mit Løfte,” siger Vagn, „og nu synes jeg strax, det gaaer bedre end før.” Da sagde Halon Jarl: „Lad ham nu ikke være løs længer, men slaae ham ihjel først; han har gjort os stor Skade.” „Han skal ikke dræbes meer end vi,” siger Erik, „hwis jeg maa raade; jeg giver Vagn fri.” Halon Jarl sagde: „Nu behøver jeg nok ikke at bestemme Noget, Frænde, siden du vil raade alene.” „Vagn er et godt Mandsbytte, Fader,” siger Erik, „og vi staaer os ved at indsette ham i den Hæder og Verdighed, som Thorkel har haft.” Nu tog Erik Vagn under sin Beskyttelse, og saa var han uden Fare. Da sagde Vagn: „Kun paa eet Vikaar agter jeg at tage imod Fred af dig, og det er, at du ogsaa vil give alle dem Fred, som ere tilbage af vore Feeller; ellers drager vi alle een Bei sammen.” „Den skal tilstaaes Eder Alle,” sagde Erik, „dersom jeg maa raade; og jeg skal raade.” Saa gif Erik Jarl hen til sin Fader og bad ham om, at alle de Domsvifinger, som vare tilbage, maatte have Fred; og det tilstod Jarlen ham; de blev da alle løste, og der blev givet dem Fred og Leide.

Med Eriks Minde drog Vagn Aagesøn østerpaa til Viken, og før de
fiktes, sagde han til Vagn, at han kunde holde Bryllup med Ingeborg, naar
han hystede. Samme Aften, Vagn kom til Viken, holdt han Bryllup med
Ingeborg. Han blev der om Vinteren, men ved Føraarstide førte han Inge-
borg hjem med sig til Danmark og til sine Gaarde i Øyen, som han styrde
længe. Han blev anset for en udmaerket Mand, og mange Stormænd ned-
stamme fra ham.

„Fuglene under Himlen“.

„Vi sukker Menneskevrimlen,
Dg klager ved Dag og Nat?
„Seer til Fuglene under Himlen,
„Har Herren dem forladt?
„Gi saae de og fanke i Lader;
„Hungre dog ikke paa Green;
„Deres himmelske Fader
„Føder dem hver og een.
„Troer I, han Eder forgjetter? —
„Giver ham Priis og Lov!
„Han, som Fuglene møtter,
„Beed og, hvad I har behov.“

Pleiebarnet.

Det skumrede i Skoven, da Ægeren gif hjem,
 Og Stormen jog en Byge ad Himmelnen frem,
 Og tog i Skovens Toppe med vældige Røst,
 Og ræslede og fløitede i Hegn og i Bust.

Han nærmmed sig alt Huset, da gjennem Stormens Hvin
 Det tyktes ham han hørte en Klage sped og fin;
 Han gif da efter Lyden ind i det tette Krat,
 Og fandt et stakkels Raalam af Moderen forladt.

Af Angst og Kulde rysted dets lille spinkle Krop,
 Med sine klare Øine det saae saa bønligt op,
 At Hjertet maatte røres i Hver, som havde et,
 Og Ægerens var strax til Barmhjertighed beredt.

Han tænkte paa den Pusling, der hjemme monne gaae,
 Med lige klare Øine, kun at de være blæse,
 Om, frysende og bange og hungrende ihjel,
 Han skulde ligget ude i Skoven denne Øveld.

Og op han løfted Lammet, strøg Regnen af dets Skind,
 Og hyllede det varlig i Trækfjødet ind,
 Og bar det hen til Huset, hvor der var luunt og lyft,
 Og hvor Pasop lod høre sin vagtsomme Røst.

Det var et morsomt Mode, det første, kan I troe,
Da Jæg'ren for hinanden præsenteerte de To:
Pasop en Smule knurred ad den pibende Gjæst,
Men maatte være artig, det tjente ham nok bedst.

Men Drengen, som kom ud og sik Døren stubbet op,
Blev anderledes glad end den mungne Pasop,
Dengang han saae den lille forkytte Kammerat,
Som flux blev ind i Højet i Hoderloen sat.

Hos Jægeren blev Lammet den Vinter haard og lang,
Og mørked ei til Kulde og ei til Nød og Trang;
Med Drengen om i Gaarden det snart fortroligt løb,
Bed Siden af Pasop snart det under Dønen krøb.

Men da det saa blev Foraar, og Solen ret sik Magt,
Og klædte Mark og Skov igjen i lysegrøn Dragt,
Saa havde Lammet voxet sig baade stærkt og stort,
Og saa sprang det en Dag over Jægerhusets Port.

Dg det kom ei tilbage. — Det var ei dets Natur,
 At leve indelukket bag Hegn og bag Muur;
 Det maatte ud at tumle sig i den vilde Skov,
 Og streife over Markerne alt paa sin lette Klo.

Men Dyret glemte ei i sin Friheds glade Huus
Neuz
 Sin Fosterfader, Jægeren, og heller ei hans Huus;
 Naar det i Skoven saae ham, det kjendte ham igjen,
 Og naar han kaldte, kom det frimodigt til ham hen.

Da Sommeren saa atter af Vinter blev fortrængt,
 Og Træernes Lyvdragt laa hen ad Jorden slængt,
 Og Marken var brunlig, som havde været grøn —
 Sad Jægeren en Aften og staved med sin Son.

Da banker det derude paa Jægerhusets Dør.
 Han synes det er leierligt, Pasop ikke gjør,
 Og raaber ud: „Hvem kommer til Folk saa seent paa Dag?“
 Men hører intet Svar, kun de samme sagte Slag.

Paa en sted

Nask aabner han da Døren ud til den mørke Skov.
 Hvem troer I staer paa Trappen og banker med sin Kloev?
 Det gjør hans Pleiebarn — nu en Vul med Takker paa;
 Og troer I vel, at Jægeren den lod derude staae?

Nei, han tog imod den som mod en gammel Ven,
 Og hver Winter kom den og banked paa igjen;
 Og da den for Krybshyttens Æugle faldt tilsidst,
 Det var, som Jægerhuset en Fælle havde mist.

Broder og Søster.

„**H**ans, hvor er du? Kom dog Hans!“ kunde man høre en lille Pige raabe, og naar man kunde see hende, da saae hun saaledes ud: akkurat saa høi, at hendes Øine, som varre store og blaae, kunde see over Bordet, uden at hun behøvede at staae paa Tæerne; gule Løkker, der fra Hovedet sogte at snoe sig saa langt ned, at de kunde naae hendes Hals; Kinder, som to udsprungne røde Roser, og saa en Klyft i Hagen, hvori hun netop kunde legge en Fingerspids, naar hun tenkte, og det gjorde hun nu.

Hun stod i den aabne Hovedør og tenkte paa, hvor hendes Broder Hans dog kunde være; Gaard og Have havde hun giennemstreifet, raabt og kaldt uden at finde ham, og det var meget vigtigt at han kom, for Klokk'en var to, der skulde spises til Middag, og deres Fader havde saa ofte sagt til Hans: „Naar du ikke er her bestemt til Spisetid, saa faae du med mig at bestille.“ Flere Gange havde han allerede prøvet, hvad det var at faae med Fader at bestille; det havde hver Gang gjort hans lille Søster Marie ondt, og derfor maatte hun nu endelig finde ham og faae ham hjem med. Hun stod altsaa i Hovedøren, som vendte ud til en Allee, og Alleen førte ned til Havn'en med alle dens Skibe. Er han ikke der, tenkte hun, saa veed jeg ikke meer, hvor jeg skal søger ham, men der maa han vist være, jeg maa dog see ad. Med flagrende Løkker og blussende Kinder løber hun nu ned ad Alleen, og ganske rigtig, ved Havn'en finder hun Broder Hans, der har glemt Alt: Spisetid, Forbud, Straf, for at see, hvad der var at see.

Der var nok det, som kunde friste en Dreng til at staae stille og glemme at gaae hjem. Der laae alle de store stolte Skibe, Mast ved Mast; Bolgerne gled omkring dem saa fredelig og stille, gjorde sig saa smaa som de kunde og hvissede med deres venligste Stemme, blot for at faae dem til at vove sig ud paa det vilde Hav; kom de først der, saa skulde der blive en anden Snak, saa skulde de blive saadan tumlede, at de ikke glemte det sag snart.

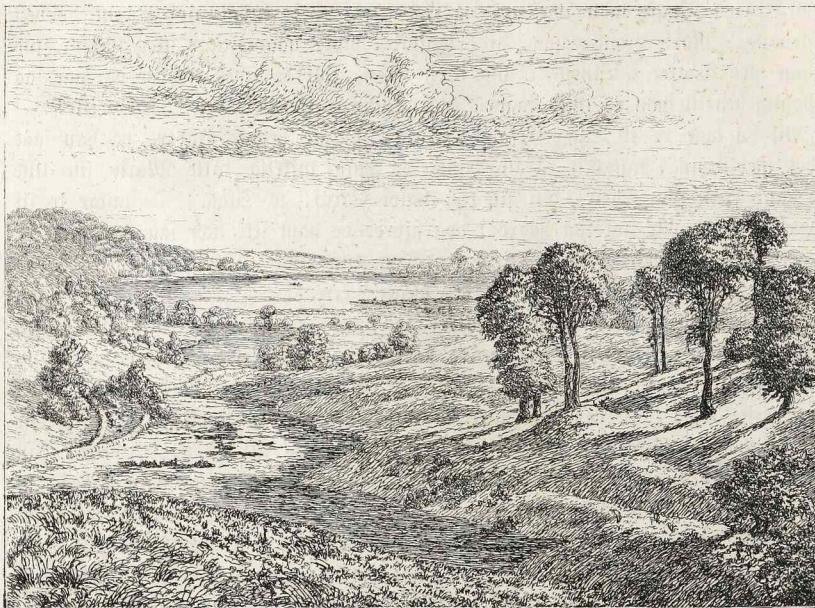
Men Skibene lod sig ikke saa let lokke, de laae ganske ubevægelige og det var tydelig at de tenkte: „Snaf I kun; naar vi kommer, saa kommer vi.“ En Mængde smaa Baade snoede sig ind imellem og forbi Skibene; de følte sig saa smaa mellem alle de store Mataborer af Skibe, der med deres Reeb og Tong, Master og Seil, Flag og Bimpler, Gallionsfigurer og Rahytsvinduer saae saa fornemt ned til dem; men Herregud, der skal ogsaa være Smaafolk i Verden, og de gjorde jo hvad de kunde, de var i bestandig Bevægelse, snart til Nutte og snart til Lust. Til Gjengjeld kunde de jo føle sig store, naar Drengene kom med deres Skibe, der snart kun var en Træstø, med en Pind til Mast, men snart ogsaa nydelige smaa Skibe, udstyrede som de store, men kun til Brug for Dukker, Tinsoldater og saadanne Smaating at seile i. De munstre Søfolk arbeidede, sang, lossede, ladede, der var et Liv og en Virksomhed, som Hans var inde i med sin hele Sjæl, indtil Marie rev ham ud deraf ved at trække ham i Armen og sige: „Kom dog, kom, Klokk'en er to, Maden er paa Bordet, Fader venter.“

Nu sik Hans Fodder at løbe paa, Marie kunde næsten ikke følge ham, hendes Been var fortære, og hendes lange Volk'r kunde nok flyve selv, men hjælpe hende affsted, det kunde de ikke; forfilde kom de da ogsaa begge To. Deres Fader var ved Bordet og saae meget alvorlig ud; vel var han en god Mand, men Orden maa der være i Alting, og Hans maatte have sin Straf, række Hænderne ud, først den ene, saa den anden; i Fladen skulde han have fire stærke Slag af sin Faders Haand; det var ikke videre behageligt, for der

blev ingen Tingre lagte imellem, og Faderens vrede Ansigt gjorde dem dobbelt slemme. Marie vidste ogsaa, at det gjorde ondt, naar Fader slog, derfor stod hun med Taarer i Dinenene henné i en Krog, foldede sine Haender og saae saa hønsig hen til ham; Dinenene sagde, hvad Munden ikke turde sige: „Slaa ikke!“ — „Bil du tage de to Slag for din Broder, spurte hendes Fader, da han saae det medlidende Ansigt?“ Halv bange og halv lykkelig rakte Marie sin lille Haand frem som Svar; den fik den halve Straf, to Slag. De andre to fik Hans, og de var nok saa haarde; dog gjorde de ham ikke nær saa ondt som de to, Marie fik; for hans egne gjorde ham kun ondt i Haanden, men hendes gjorde ham ondt i Hjertet, og det er meget værre.

Et godt Hjerte glemmer ikke saa snart; og Hans glemte aldrig den Hølelse, som rørte sig i ham, strax, da Marie havde deelt Straffen med ham, selv efterat han havde lært, at to Slag i den flade Haand høre endda ikke til de værste Ting i Verden; han glemte aldrig, at hans første Tanke dengang var den, at hvad Sorg han havde voldt Marie i den ene Time, det vilde han gjøre hende Glæde for, sin hele Levetid. Men hvordan skulde han ogsaa have glemt den? Hvad han blev til, er da let at gjætte; han saae saalænge paa de store Skibe, til han maatte ud paa et af dem, ud at tumle sig paa Bolgerne som en rast Sommand paa det vilde Hav; men troer I, han nogensinde stod ved en Havn og saae ud til sit eget Skib og de andre Skibe omkring det, uden at jo en vis Dag i hans Barndom stod lyselevende for ham, og troer I saa, han kunde glemme det Onske, der den Dag havde været saa inderligt i hans Sjæl?

Nei det har ogsaa Alle sagt, at de har aldrig hjendt to Sødskende, der holdt saameget af hinanden som Hans og Marie.

„Jeg troer, der er skønnest i Danmark!“

Stig, hvor du vel troer, der er skønnest?“

Spørg Søen, som skyller mod Engene hen,
Dg Hjælpen, som boltrer sig glæd i den;
Spørg Græsset, som tætter sig, Straa ved Straa,
Dg Vorherres-Hønen, som kryber derpaa;
Spørg Agren med Axenes bølgende Bover,
Dg den vævre Lærke, som synger derover;
Spørg Bøgen, som høit mod Himlen groer,
Dg den mindste Blomst, som derunder boer;
Spørg du kun ud med freidig Hu,
Alle saa skal de sige, som du:

„Jeg troer, der er skønnest i Danmark!“

Røret og Snerlen.

Og Røret det groede ved Spens Bred,
Og Snerlen den boede saa tæt derved;
Og Røret det tigged: O vær min Ben!
Og Snerlen den nikked: Aa ja saamæn!
Og Røret det gynged for Binden glad,
Og Snerlen den slynged sig op derad;
Saa böied de sig over Speilet i Dammen
Og fandt, at de tog sig saa godt ud sammen.

Efteraarsstormen.

I Sommer var Skoven saa grøn, saa grøn,
Og Kvædderen gif saa luunt iløn.

Da bleste Stormen sin vældige Lur,
Det skjalt i den tætte Blademuur.

Og anden Gang han tog Luren fat,
Da falmede Skovens grønne Hat.

Men tredie Gang, da sank hvert Lov,
Og Bladene slo i Slud og Stov.

Alt blev plyndret en Efteraarsnat,
Nu holder Vintren sit Indtog brat.

Alt er saa koldt, saa tomt og øde,
Mangen en Bøg blev dømt til Døde.

Hvor blev du af, du milde Sol?
Stormen har taget din Kongestol!

Bleguet er hver en Rosensblomme,
Somren er omme, Somren er omme!

— Men Fattigfolk priise Stormens Rov,
Vidt Brændsel de fanke til Hunsbehov.

Dg Vintren, som er saa streng og haard,
Den leger nok selv de flagne Saar.

Den kaster sin Raabe, hvid og blød,
Om hver en Bunde, som Stormen brød.

Pad Vintren kun være streng og haard,
Der kommer engang saa lys en Baar.

Det veed hvort eneste lille Hør:
„For ret at leve man først maa dø!“

Det veed hvort eneste lille Skud:
Engang raaber Solen: Spring ud, spring ud!

Eia! hvor bliver det godt at see
Den første Blomst i den sidste Sne!

To Hanehyllinger.

„Ei!“ sagde den ene Hanehylling,
 „Der ligger et Korn, see det ta'er nu jeg!“
 „Nei!“ sagde den anden Hanehylling,
 „Jeg saae det først, og det tilkommer mig!“
 „Hvad!“ sagde den Første, rød i Panden,
 „Du onser maastee, at vi skal flaaes?“
 „Åa ja saamæn,“ gjensvared den Anden,
 „Lad see kun, hvem der er stærkest af os!“
 „Nu vel!“ „Ja vel!“ „Kom kun!“ „Ja vist!“
 Og saa gif det løs, der flød Blod til sidst;
 Nummer Et maatte flygte til Hønseleiren,
 Nummer To gif drabelig af med Seiren;
 Raaf høied den Neb, hvor Kornet laa;
 Den saae og den saae: —
 Ja saa var det en lille Stump af et Straa!

Jesper Næsviis.

Et jydske Folkeeventyr.

Engang lod Kongen bekjendtgøre, at den, som funde stafse ham de bedste Figen, skulde faae hans Datter og det halve Kongerige; men den, som kom med Figen, der blev forkastede, skulde smides i Fængsel.

Der var en Mand, som havde tre Sønner, En hed Poul, En hed Peer og En hed Jesper Næsviis.

Poul kjøbte først nogle Figen af de bedste han kunde faae og gik dermed til Kongens Gaard. Saa mødte han en Mand, som spurgte ham, hvad han havde i sin Kurv. Han svarede: „Aa det er Snavs.“ „Ja, saa lad det da blive til Snavs,“ sagde Manden; og da nu Poul kom til Kongens Gaard, saa vare hans deilige Figen blevne forvandlede til Hestepærer, og han blev kastet i Fængsel.

Den anden Son Peer gik det ligesaadan.

Da nu Jesper Næsviis ogsaa vilde forsøge sin Lykke, vilde Faderen ikke tillade det, men det hjalp ikke, Jesper kjøbte Figen og drog afsted. Han mødte ogsaa en Mand paa sin Bei, som spurgte ham om, hvad han havde i sin Kurr, og Jesper svarede: „Det er Figen.“ „Naa saa lad det da blive til rigtig gode Figen,“ sagde Manden og gik. Da nu Jesper kom til Kongens Gaard, saa vare hans Figen de bedste, Kongen nogensinde havde seet, og Jesper troede nu, at han var sikker paa Prindsessen og det halve Kongerige, men vidt feilet, der var meget tilbage endnu.

Kongen befalede ham først, at han skulle prøve paa at faae Prindsessen til at lee eller til at sige, at det, som han fortalte, var Logn. Prindsessen, som nødig vilde have ham, tænkte, at det kunde hun vel sagtens holde sig fra. De gif nu ud at spadsere sammen. Hun viste ham sin Faders Lade og sagde: „Er det ikke en stor og god Lade?“ „Nei,“ sagde Jesper, „da har min Fader en, som er meget større og bedre; da Tømmermændene arbeidede paa den, faldt Øyen fra en af dem; i det Samme den faldt, kom Storken flyvende sonderfra og satte sig paa en Nede i Nærheden, og den havde Eg og Unger, inden Øyen faldt til Borden, saa høi var Laden.“ „Det var en stor Lade den,“ sagde Prindsessen.

Saa kom de til Kongens Ørenhus. „Det er et stort Ørenhus,“ sagde Prindsessen. „Aa nei,“ svarede Jesper, „min Faders er meget større, det er saa langt, at naar Kørne ville gaae fra den ene Ende til den anden, saa varer det ni Maaneder, inden de naae Maaled.“ „Det var da et forskrækkelig stort Ørenhus det,“ sagde Prindsessen.

Saa kom de ud i Haven, hvor der stod saadan deiligt stor Kaal. „Det er en praegtig Kaal,“ sagde Prindsessen. „Nei,“ sagde Jesper, „da er min Faders rigtignok ganse anderledes. Engang der laa Krigsfolk i min Faders Have, krobede et heelt Regiment i en sterk Regn sammen under een Kaalstok for at faae Ly; men der faldt et Kaalblad af ved den sterke Regn, og saa druknede hele Regimentet i alt det Vand, som havde samlet sig paa Bladet og nu faldt ned.“ „Det var da nogen vældig Kaal,“ sagde Prindsessen.

Saa gif de til Kongens Bikuber, og Prindsessen roste de store og gode Bier, men Jesper sagde, at hans Faders de var dog langt større: „han holdt en Hynde til at vogte dem om Dagen og tære dem om Natten. Engang blev en af Bierne borte, og min Fader sandt den liggende død, saa tog han Benene af den, og deraf gjorde han en Stige, som naaede op til Himmelnen.

Derpaas gif min Fader til Himmel's, og der mødte han din Fader; men i Himmel'en der var min Fader rig og din Fader fattig. Der var Højtid i Himmel'en Dag, og da din Fader skulde op at offre, laante han Pengene af min Fader og gif med en rød Hue paa op at offre." „Det er Vogn," sagde Prinsessen. „Ja det er det ogsaa," sagde Jesper, „og det var alt det Andet, jeg fortalte, med, men nu hører du mig til."

Da Kongen sik at vide, hvordan det var gaaet, vilde han dog ikke lade Jesper faae Prinsessen, men forlangte af ham, at han skulde gaae ud paa Marken med ti levende Harer om Morgen'en og bringe dem hjem med sig igjen om Aftenen.

Nu var Jesper heelt fortvilet; thi hvordan skulde han faae Harerne samlet igjen, naar han havde sluppet dem los; men han kom dog ogsaa ud af den Forlegenhed; han fandt paa Marken en lille Fløjte af Tern, som var ganske rusten, den polerede han blank, og da han bleste i den, kom alle Harerne hen til ham og fulgte hjem med ham til stor Forundring for Kongen.

Den næste Dag skulde han igjen paa Marken med dem, og saa sendte Prinsessen En ud til ham, som hun havde et godt Dje til og nok vilde have, og han skulde lokke Jesper til at sælge en af Harerne. Han prøvede da ogsaa paa det, men Jesper sagde: „Nei, for Penge vil jeg ikke sælge Kongens Harer, men her har jeg en Knortekjæp, desom jeg maa give dig en Dragt Brygl med den, saa skal du faae een." Det var jo haardt nok, men det var ogsaa haardt at miste Prinsessen, og saa sik han da Bryglen og Haren; men om Aftenen, da Jesper fløjtede Harerne sammen, løb den kjøbte ogsaa tilbage, saa nu var de ligener.

Den næste Dag gik Prinsessen selv ud til ham og tilbød ham en Guldkjæde for en Hare. Jesper vilde ogsaa sælge hende den mod Guldkjæden og et Kys, og Prinsessen tænkte: Der er jo Ingen, som seer det, og gav ham, hvad han forlangte. Han tog et Stykke af Guldkjæden og satte om Harens Hals og lod hende saa gaae med den. Men om Aftenen fløjtede han den tilbage igjen og kom hjem med alle sine Harer.

Nu sagde Kongen, ja naar han kunde preke en Sæk fuld af Sandhed, saa skulde han da faae Prinsessen. Derpaas begyndte han at holde en Tale om, at han havde støffet Kongen de bedste Tigen, havde faaet Lovste paa Prinsessen, men endda ikke faaet hende, at han havde bragt hende til at sige, at hans Tale var Vogn, og endda ikke faaet hende, at han havde fort Harerne ud og hjem,

og eudda ikke faaet hende, og endelig vilde han til at fortælle om, at han havde pryget Prinsessens Frier; da raabte Frieren: „Sækken er fuld, Sækken er fuld!“ Alligevel blev Jesper ved at fortælle, ogsaa om at Prinsessen havde kysset ham. „Ja, har du kysset ham,“ sagde Kongen, „saa skal du ogsaa have ham.“ Og saa sik ham ham.

Savoyarddrengens Sang.

P. Heise.

Allegretto

vivo

Fine. Jeg

dand ser og dreier paa min Li re saa fro, og min lod ne Ven gaaer paa

poco rit. a tempo.

Fi re øe paa To, men ei kan jeg glenmne de Bjer ge der hjemme

ad libitum

og Kœr ne, som kjendte min Stemme

dal segno al fine

Og tidt maa je holde mit Øie paa Klem.
At ikke jeg skal synne miæ Taarerne frem,
Thi hvor kan jeg smile,
Og hvor kan jeg hvile
Naar jeg tænker paa de tusinde Mile!

O, vinder jeg tilbage bag Bjer gene bla ae,
Hvor södt, hvor södt skal jeg sove paa Straa.
Og juble og tralle;
Men skulde det falde,
Gud veed om jeg saa finder dem alle.

C. Richardt.

Gaasepigen til Glenten.

P. Heise.

Allegretto agitato

Chr. Winther.

For 159637

